

Załącznik nr 1
do projektu uchwały
XXXVIII/1/2024

**Sprawozdanie
Zarządu z działalności
Związku Gmin Wiejskich
Rzeczypospolitej Polskiej
za 2023 rok**

XXXVIII Zgromadzenie Ogólne Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej

24-25 czerwca 2024 r., Warszawa

Partner Strategiczny:

Aesco Group Sp. z o.o.

Partner OZE Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej:

SEVIVON Sp. z o.o.

Partner Serwisu Kawowego:

Partner Merytoryczny:

ZIEMSKI&PARTNERS KANCELARIA PRAWNA Kostrzewska, Kołodziejczak i Wspólnicy sp.k.

Wystawcy:

Patronaty medialne

Partner Wykonawczy:

Sprawozdanie Zarządu z działalności Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej za 2023 rok

Spis informacji zawartych w Sprawozdaniu z działalności Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej (ZGWRP) w 2022 roku

1. Wstęp do sprawozdania z działalności ZGWRP w 2023 roku
2. XXXVII Zgromadzenie Ogólne ZGWRP, 15-16 maja 2023 roku, Warszawa
3. Zarząd Związku i jego posiedzenia w 2023 roku
4. Komisja Rewizyjna ZGWRP i jej posiedzenia w 2023 roku
5. Udział ZGWRP w procesie legislacyjnym – stanowiska, opinie itp.
6. Zaangażowanie przedstawicieli ZGWRP w prace Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego i jej zespołów roboczych w 2023 roku
7. Działalność promocyjna ZGWRP w 2023 roku
8. Współpraca zagraniczna ZGWRP w 2023 roku
9. Ważniejsze prace analityczne i stanowiska w zakresie finansów gmin przygotowane przez Biuro ZGWRP w 2023 roku
10. Schemat organizacyjny Biura ZGWRP
11. XX Kongres Gmin Wiejskich – 27-28 listopada 2023 roku, Jachranka
12. Sprawy członkowskie i wykaz członków ZGWRP

Wstęp do sprawozdania z działalności ZGWRP w 2023 roku

Rok 2023 dla polskich samorządów to kolejny okres zdobywania nowych doświadczeń – nadal w cieniu toczącej się wojny na Ukrainie, ale z nowymi zagadnieniami. Problem zabezpieczenia i lokacji uciekinierów został dzięki zaangażowaniu i zdolności adaptacyjnej Polaków rozwiązany. Pojawiły się w to miejsce nowe wyzwania, jak zapewnienie pracy, właściwej edukacji oraz integracja uchodźców w środowiskach lokalnych. W szerszym kontekście trwania tego konfliktu i potęgowania się geopolitycznych różnic i sporów, elementem priorytetowym stała się kwestia bezpieczeństwa Polaków. Bezwzględnie, sytuacje kryzysowe wywołane potencjalnym konfliktem zbrojnym, wymuszają na samorządach konieczność przygotowania się i stworzenia planów i systemów, które pomogą ludziom w różnych warunkach wystąpienia zdarzeń wywołanych nowymi zagrożeniami. Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej (ZGWRP) był w praktyce przez cały rok 2023 zaangażowany w prace dotyczące powstania ustawy o ochronie ludności. w wyniku prowadzonego dialogu i negocjacji nad projektem ustawy doszło do przeforsowania korzystnych dla samorządów rozwiązań, poprawiających możliwości i kompetencje gmin. Poprawa odnotowana została w szczególności w takich obszarach, jak finansowanie z budżetu państwa zapasów magazynowych na sytuację klęsk żywiołowych i innych stanów zagrożenia, rezygnacja z zarządu komisarycznego w gminach, w przypadku niezgodnego z oczekiwaniami administracji rządowej postawy wójta czy burmistrza. Ostatecznie jednak rząd zrezygnował z przedstawienia tej ustawy Sejmowi. w efekcie do dziś nie ma zarówno ustawowych rozwiązań, określających kompetencje organów państwa, jak i procedur reagowania przez gminy w sytuacjach kryzysowych. Jesteśmy obecnie skazani na działania *ad hoc* i to przy niejasnych możliwościach i uprawnieniach.

W 2023 r. odbyły się wybory parlamentarne, w wyniku których doszło do zmiany większości parlamentarnej i co za tym idzie powstał nowy, koalicyjny rząd. w obliczu tej zmiany ZGWRP opracował najważniejsze kwestie, stanowiące wyzwania zarówno stojące przed gminami, jak i dotyczące zmian ustrojowo-prawnych, umożliwiających znacznie sprawniejsze i efektywniejsze zarządzanie gminami. Katalog zawiera kilkadziesiąt postulatów w takich obszarach problemowych jak: ustrój samorządów i rozwój instytucjonalny, finanse publiczne, rozwój obszarów wiejskich, oświata, zagospodarowanie przestrzenne, energia, infrastruktura zielona i niebieska, demografia, absorpcja środków unijnych.

Samorządy w Polsce są bardzo zróżnicowane, każda społeczność lokalna mierzy się z szeregiem własnych, odrębnych problemów, tworzy krótko- i długoterminowe cele. Są jednak fundamentalne zagadnienia, wspólne dla wszystkich samorządów. Uwarunkowania prawne, sprawiedliwy podział środków budżetu Państwa, uwzględniający ogromny zakres zadań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego (JST), mechanizmy samofinansowania i stabilne dochody, pozwalające na skuteczną realizację zadań, to obszary, w których możemy być silni i skuteczni tylko wtedy, gdy działamy razem. Gminy z obszarami wiejskimi cechuje często odrębna od struktur samorządowych miast, powiatów, aglomeracji czy województw, specyfika problemów. Zupełnie inne są też znaczenie zadań i lokalne uwarunkowania, często stojące w kolizji. Nie przypadkiem, jeszcze w okresie międzywojennym, dla reprezentacji swoich interesów i wzmocnienia głosu mieszkańców małych miast i wsi powstał Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej.

W roku 2023 wiele inicjatyw zostało podjętych w celu wsparcia realizacji zadań gmin. Stanowiska, opinie w sprawie proponowanych aktów prawnych miały na celu poprawę sytuacji wszystkich samorządów. Należy jednak zauważyć, że wspomniane inicjatywy często są rezultatem kompromisowych rozwiązań, wynikających z konfliktów interesów poszczególnych grup samorządów. To prowadzi do podziałów w środowisku samorządowym, jeśli chodzi o ocenę konkretnych rozwiązań.

W szczególności w obszarze finansowania jednostek samorządu terytorialnego oczekiwania różnią się między bogatymi gminami, które są częścią dużych aglomeracji, a obszarami oddalonymi od silnych ośrodków miejskich, dotkniętymi depopulacją i regresem gospodarczym. Podobnie, różnice w ocenach i oczekiwaniach występują w relacjach z innymi samorządowymi organizacjami przedstawicielskimi, gdzie

widoczny jest wyraźny rozdźwięk pomiędzy gminami wiejskimi, a miastami, powiatami, aglomeracjami i samorządem wojewódzkim.

Mimo tych różnic wszyscy zdają sobie sprawę z konieczności współpracy. Istnieją bowiem obszary, gdzie zagrożenia dla samorządności są oczywiste, na przykład niekorzystna zmiana proporcji pomiędzy dochodami własnymi a środkami pozyskiwanymi z innych źródeł. w zasadzie gminy bez własnych środków, które zapewniają pokrycie kosztów podstawowych usług publicznych i niezbędnych inwestycji infrastrukturalnych, stają się jedynie lokalną administracją wykonawczą, opartą w swych działaniach na woli i wyborze finansowania ze strony centralnych organów państwa.

Rok 2023 był w dużej mierze, w zakresie modelu finansowania inwestycji samorządowych, oparty o programy rządowe, tj. programy „Polskiego Ładu” itp. Samorządy w tym zakresie były uzależnione od środków wsparcia uruchamianych na szczeblu centralnym. Jednocześnie, dochody bieżące nie pozwalały na pokrycie koniecznych wydatków, niezbędnych do zapewnienia podstawowej realizacji zadań, do których samorządy są powołane. w tym kontekście za sukces Związku Gmin Wiejskich RP należy uznać wynegocjowanie dodatkowych środków z budżetu państwa, tzw. „kroplówki”, które pozwoliły wielu samorządom na zamknięcie budżetów w 2023 r. bez konieczności nadmiernego zadłużania się lub utraty płynności finansowej. Były one szczególnie korzystne dla gmin z obszarami wiejskimi.

Przejawem instrumentalnego traktowania samorządów przez administrację rządową był program dystrybucji węgla w sytuacji kryzysu energetycznego i problemów z dostępnością i cenami tego źródła ciepła dla wielu gospodarstw rolnych. Narzucony program, w którym gminy stały się podmiotem dystrybucji tego surowca, sprawił sporo problemów. Co prawda gminy w pełni poradziły sobie z dystrybucją, ale ze względu na fakt, że część beneficjentów ostatecznie nie skorzystała z zamówionego węgla, gminy pozostały z hałdami tego surowca, na własnych, a także na wynajmowanych placach. Program nie przewidział, co należy robić z nadwyżkami, a spadek cen spowodował, że cena rynkowa była niższa niż cena zakupu węgla. Konieczna była interwencja na poziomie Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, umożliwiająca rozwiązanie problemu bez narażenia Wójtów i Burmistrzów na naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej działa całkowicie apolitycznie, reprezentując interesy swoich członków. w sytuacjach, gdy wymaga tego wspólny interes gmin, Organy Związku podejmują zdecydowane działania, stawiając równocześnie na dialog i dobre relacje z partnerami. Zarówno samorząd terytorialny, jak i administracja rządowa stanowią struktury władzy publicznej w Polsce i powinny działać z poszanowaniem prawa i w trosce o dobro obywateli.

Jednak negatywne oceny działań rządu wynikały z nakładania nowych zadań na jednostki samorządowe bez odpowiednich środków finansowych, czy też z przesuwania kompetencji na struktury administracji centralnej, ograniczając samorząd jedynie do funkcji wykonawczej. Niestety jest to stała tendencja w relacji rząd – samorząd, widoczna niezależnie od aktualnie sprawującej władzę większości. Dlatego właśnie konieczny jest, sygnalizowany przez ZGWRP, powrót do korzeni, do idei i wartości, które legły u podstaw przywrócenia samorządu terytorialnego w Polsce w 1990 r. Jest to niezbędne, aby zachować samodzielność lokalnych wspólnot i zrealizować konstytucyjną zasadę pomocniczości państwa i decentralizacji władzy publicznej. Gminy i ich organy nie mogą zostać sprowadzone do roli organów terenowej administracji rządowej. Będzie to ze szkodą dla lokalnego rozwoju i własnej drogi małych ojczyzn.

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej poprzez swoich delegatów czynnie reprezentuje interesy polskich obszarów wiejskich w strukturach europejskich. Nasze w nich uczestnictwo oraz intensywne zaangażowanie w ich prace skupiają się na promowaniu interesów społeczności gmin wiejskich. Jesteśmy istotnym partnerem w kształtowaniu długofalowej wizji rozwoju i wsparcia obszarów nieurbanizowanych. w związku ze zróżnicowaniem europejskim oraz odmiennymi warunkami panującymi w poszczególnych krajach członkowskich Unii Europejskiej, kluczowe jest reprezentowanie polskiej specyfiki oraz dbanie o jej uwzględnienie w systemach finansowania rozwoju Wspólnoty. Niezwykle istotne jest, aby głos reprezentantów polskich samorządów, posiadających znajomość obszarów wiejskich, był w pełni reprezentowany i brany pod uwagę przez organy Unii Europejskiej. Ta misja towarzyszy naszym przedstawicielom podczas udziału w dyskusjach gremiów zrzeszających przedstawicieli zjednoczonej Europy.

W kontekście wspólnej przestrzeni działań, należy pamiętać o wartościach, które odgrywają istotną rolę w istnieniu demokratycznego państwa prawnego. Oczywiście, można sobie wyobrazić realizację różnorodnych działań inwestycyjnych, administracyjnych, oświatowych czy pomocowych, zarządzanych centralnie przez administrację państwową w terenie. Jednak model taki niesie za sobą ryzyko braku rozwoju społeczeństwa obywatelskiego opartego na wartościach, takich jak wolność jednostki i jej upodmiotowienie w kształtowaniu warunków życia. Istotne jest zatem organizowanie społeczeństwa obywatelskiego w korporacje o różnym zasięgu, posiadające określone zadania, kompetencje oraz środki realizacji, aby działały na rzecz wspólnego dobra.

Podstawową formą korporacji jest samorząd terytorialny, który stanowi samorządową wspólnotę obywateli zamieszkujących określony obszar. Istotne jest, aby lokalne społeczności miały możliwość działania w oparciu o wspólną czy też zbiorową samoświadomość, uczestnicząc aktywnie w życiu społecznym. Misja związku samorządowego polega na budowie i rozwijaniu demokracji lokalnej, co wymaga podejmowania działań, mających na celu zachowanie podmiotowości wspólnot lokalnych i umożliwienie im realnego wpływu na kształtowanie życia oraz wykonywanie zadań przewidzianych prawem.

Aby organy samorządowe, takie jak, Wójtowie, Burmistrzowie czy Rady Gmin, nie były jedynie organami administracyjnymi, zajmującymi się wydawaniem środków finansowych przyznanych przez władze centralne, konieczne jest zachowanie ich roli podmiotu realnie wpływającego na rozwój i kształtowanie życia lokalnego, zgodnie z wolą społeczności każdej małej ojczyzny. w ten sposób można zagwarantować funkcjonowanie samorządu terytorialnego w Polsce zgodnie z jego pierwotnym powołaniem. Temu też służyła działalność Związku w 2023 roku!

– NIC O NAS BEZ NAS –

XXXVI Zgromadzenie Ogólne ZGWRP, 15-16 maja 2023 roku, Warszawa

15 i 16 maja 2023 r. upłynęły w Warszawie m.in. pod znakiem Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej. Stało się tak za sprawą Zgromadzenia Ogólnego Związku, w którym uczestniczyło ok. 250 osób. Termin rozpoczęcia Zgromadzenia został wyznaczony na godz. 13:00, jednak ze względu na brak quorum obrady rozpoczęły się w drugim zaproponowanym terminie, czyli o godz. 13:30.

Powitanie uczestników i wystąpienia zaproszonych gości i Partnera Strategicznego

Czas pomiędzy godz. 13:00 a 13:30 został spożytkowany na powitanie uczestników oraz wystąpienia zaproszonych gości. Przybyłych powitał **Krzysztof Iwaniuk**, Przewodniczący Zarządu ZGWRP, a następnie głos zabrał **Grzegorz Cichy**, Prezes Unii Miasteczek Polskich. Szef tej samorządowej organizacji podkreślił rolę przedstawicieli ZGWRP pracujących i reprezentujących interesy gmin z obszarami o charakterze wiejskim w Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego (KWRiST). Zaznaczył, że praca ta jest szczególnie cenna w tak trudnym okresie, jak rok obecny i kilka minionych lat, naznaczonych m.in. pandemią, wojną na Ukrainie, czy kryzysem energetycznym. Wskazywał, że KWRiST stanowi platformę, gdzie reprezentanci strony samorządowej mogą zabiegać m.in. o poprawę sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego (JST).

– Jeszcze raz chcę podkreślić ważny głos Państwa przedstawicieli, ekspertów, doradców. Te stanowiska, które Związek Gmin Wiejskich postuluje, opracowuje, trafiają i są wysłuchiwane! – powiedział szef organizacji skupiającej polskie miasteczka. Wśród ważnych tematów burmistrz **Cichy** wskazał także potrzebę przeciwdziałania depopulacji gmin z obszarami o charakterze wiejskim i podnoszenia standardów jakości życia, by nie były one gorsze, od tych w dużych ośrodkach miejskich. Negatywnie wypowiedział się natomiast na temat proponowanych zmian legislacyjnych w regulacjach określających zasady referendum lokalnego.

Rudolf Borusiewicz, Dyrektor Biura Związku Powiatów Polskich wskazał na różnorodność samorządów i odniósł się do centralizacji i dążeń obecnej władzy do zmian ustrojowych państwa.

Także w tym czasie, gdy nie rozpoczęto jeszcze obrad, prezentację dotyczącą oferty m.in. w zakresie zbiórki i zagospodarowania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (ZSEiE) przedstawił **Mirosław Baściuk**, Dyrektor Zarządzający i Członek Zarządu firmy **Asekol** PL Organizacja Odzysku Sprzętu Elektrycznego i Elektronicznego i Organizacja Odzysku Opakowań S.A. Wspomniana spółka wsparła

Związek, jako Partner Strategiczny Zgromadzenia Ogólnego. Dyrektor **Baściuk** zwrócił uwagę, że także ochrona środowiska przed elektroodpadami powinna być oczkiem w głowie władz gminnych.

Rozpoczęcie obrad i wybory członków prezydium oraz komisji

Po tych wystąpieniach przewodniczący **Iwaniuk** jeszcze raz powitał wszystkich zgromadzonych, a następnie zaproponował, by obrady Zgromadzenia – w roli przewodniczącej – poprowadziła **Anna Grygierek**, Wiceprzewodnicząca Zarządu ZGWRP. Wobec braku innych kandydatur i za zgodą burmistrz **Grygierek**, jej kandydatura na przewodniczącą Zgromadzenia Ogólnego została przegłosowana.

Następnie Przewodnicząca obradom zaproponowała, by w skład prezydium weszli jeszcze wspomniany już **Krzysztof Iwaniuk** oraz **Jacek Brygman**, Wiceprzewodniczący Zarządu ZGWRP. Obie kandydatury zostały przyjęte większością głosów.

Następnie przeprowadzono wybory do trzech komisji, czyli do Komisji Mandatowej, Komisji Skrutacyjnej oraz Komisji Uchwał i Wniosków.

Sprawozdania z działalności Związku w 2022 r. i finansowe

Po ustaleniu składów ww. komisji przegłosowany został porządek obrad. Po tym głosowaniu, przewodniczący Zarządu Związku – **Krzysztof Iwaniuk** – przedstawił sprawozdanie z działalności Związku w 2022 r. Zwrócił przy tym uwagę, na ogrom prac, jakie zostały podjęte – w imieniu gmin z obszarami wiejskimi – na rzecz realizacji działań, które miały łagodzić negatywne efekty zjawisk i wyzwań wynikających z wojny na Ukrainie i z kryzysu energetycznego.

Przewodniczący **Iwaniuk** zwrócił też uwagę na tendencję do postępującej centralizacji i destabilizacji funkcjonowania JST, której Związek stara się przeciwstawiać, m.in. w ramach prac KWRiST. Przedstawił też szereg sukcesów, którymi zakończyły się podjęte przez ZGWRP inicjatywy na rzecz poprawy prawnego otoczenia regulującego funkcjonowanie samorządów.

Wśród problemów nierozwiązanych, a notorycznie nękających włodarzy gmin wiejskich są kwestia nieuregulowanej procedury zmiany granic pomiędzy JST oraz brak subwencji ekologicznej, która powinna przysługiwać za zajęcie obszarów gminnych przez formy ochrony przyrody – problemy te wskazał przewodniczący Zarządu ZGWRP. Zwrócił też uwagę, iż jest konsensus wśród organizacji samorządowych, że należy dokonać reformy finansowania JST, by nie zatracać ich samodzielności. Omówił przy tym zaangażowanie reprezentantów Związku w negocjacje z przedstawicielami strony rządowej w materii przekazania odpowiednich środków finansowych w ramach rekompensat za utracone wpływy po reformie systemu podatkowego.

Szef Zarządu ZGWRP wskazał również na wiele wyzwań stojących wciąż przed gminami wiejskimi. – *Mam wrażenie, że my po 33 latach samorządności jesteśmy w połowie drogi, żeby odrobić zapóźnienia cywilizacyjne w elementarnej infrastrukturze* – powiedział **Krzysztof Iwaniuk**. – *w jakiej radzie gminy się zgodzą radni wydawać pieniądze na nowe wyzwania: „Zielona Europa”, transformacja energetyczna, jeżeli po błocie mieszkańcy jeżdżą do domów?* – pytał. Zwrócił też uwagę, że ZGWRP dopomina się, by ustanowiony został program na wzór SAPARD-u, dedykowany obszarom wiejskim.

Na zakończenie swojego wystąpienia przewodniczący **Iwaniuk** zwrócił uwagę, że w tym roku ZGWRP świętuje 30-lecie swojego funkcjonowania i zaprosił na Kongres Gmin Wiejskich, który odbędzie się w dniach 27-28 listopada w Jachrance.

Kolejnym punktem obrad było przedstawienie sprawozdania finansowego Związku za 2022 r. Dokonał tego **Dariusz Strugała**, Wiceprzewodniczący Zarządu Związku i Skarbnik ZGWRP. Na zakończenie swojego wystąpienia zachęcał przedstawicieli gmin członkowskich do aktywnego włączenia się w prace Stowarzyszenia i podziękował za terminowe regulowanie składek. – *Ogólnie należy stwierdzić, że sytuacja majątkowa i finansowa naszego Związku była i jest bardzo stabilna* – podsumował burmistrz **Strugała**.

Następnie głos zabrał **Jacek Czarnecki**, Przewodniczący Komisji Rewizyjnej ZGWRP, który na wstępie krótko scharakteryzował przebieg prac Komisji Rewizyjnej w ub.r. Przedstawił także wniosek o udzielenie absolutorium Zarządowi Związku.

Przyjęcie sprawozdań i budżetu

Po tym wniosku przystąpiono do głosowania uchwał w sprawie przyjęcia ww. sprawozdań oraz w sprawie udzielenia Zarządowi Związku absolutorium za działalność w 2022 r. Uchwały zostały przegłosowane, co oznacza, że oba sprawozdania przyjęto, a Zarządowi udzielono absolutorium.

Kolejnym punktem obrad było przedstawienie projektu budżetu Związku na rok 2023. o omówienie projektu poproszony został wiceprzewodniczący **Strugała**, który ponownie zabrał głos i omówił planowany budżet na rok bieżący.

Przy okazji rozwinęła się dyskusja na temat webinarium organizowanych przez Związek oraz spotkań regionalnych. z Sali padła prośba o zorganizowanie spotkania regionalnego w woj. lubuskim.

W odniesieniu do budżetu padła propozycja zatrudnienia etatowego członka Zarządu, któremu łatwiej byłoby upominać się o zabezpieczenie interesów gmin w kontaktach z przedstawicielami strony rządowej. Zaapelowano również o zwiększenie obecności Związku w Internecie oraz o bardziej efektywne tworzenie medialnego lobbingu w interesie gmin i o lepszą promocję ZGWRP.

Pojawił się także postulat, by część środków w budżecie Związku zarezerwować na doraźne badania ankietowe i naukowe, które pomagałyby obalać niekorzystne stereotypy i obiektywizować wiedzę o obszarach wiejskich.

Po dość obszernej dyskusji, która zahaczyła także o funkcjonowanie Biura Związku przystąpiono do głosowania projektu budżetu, który został przyjęty zdecydowaną większością głosów.

Merytorycznie o odpadach i środowisku

Po głosowaniu rozpoczęła się część merytoryczna Zgromadzenia Ogólnego, a pierwszym podjętym tematem był stan gospodarowania odpadami komunalnymi w gminach z rekomendacjami. Po wprowadzeniu dokonany przez **Leszka Świętalskiego**, Dyrektora Biura Związku, w oparciu o raport Instytutu Ochrony Środowiska – Państwowego Instytutu Badawczego temat przedstawił dr **Krzysztof Szczepański**, Dyrektor Instytutu. Prelegent zwrócił uwagę na najważniejsze wyzwania stojące zarówno przed gminami, jak i państwem w zakresie gospodarowania odpadami, podkreślając przy tym m.in. wagę i potrzebę znajomości morfologii strumienia odpadów komunalnych.

Po wystąpieniu dyrektora **Szczepańskiego**, tytułem komentarza głos zabrał ponownie dyrektor **Świątalski**, który zwracał uwagę na powagę sytuacji w zakresie realizacji obowiązków „odpadowych” nałożonych na gminy.

Następnym gościem obrad, a jednocześnie uczestnikiem debaty merytorycznej była **Anna Moskwa**, Minister Klimatu i Środowiska. Przed zabraniem głosu przez szefową resortu klimatu, listę nierozwiązanych problemów z dziedziny środowiska omówił dyrektor **Świątalski**, podkreślając, że gminom z terenami o charakterze wiejskim należy się wsparcie, w tym finansowe, na realizację niezbędnych działań w omawianych obszarach (tematy podniesione przez dyrektora **Świątalskiego** zawarte są w stanowisku Zgromadzenia Ogólnego – dostępne na stronie internetowej Związku).

Minister **Moskwa** na wstępie zaznaczyła, że kompetencje w zakresie gospodarki wodno-ściekowej leżą głównie po stronie Ministerstwa Infrastruktury. Zgodziła się przy tym, że zagadnienia związane

z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków stanowią ogromne wyzwanie, zwłaszcza na obszarach wiejskich.

Szefowa resortu zaznaczyła też, że zanotowała sobie pomysł rekompensat środowiskowych i że zostanie on poddany analizie. Odniosła się ona także do kwestii form ochrony przyrody i zaznaczyła, że Unia Europejska kładzie duży nacisk na przywracanie zasobów naturalnych, co może stać w kolizji z potrzebami inwestycyjnymi i rozwojem gmin.

Minister **Moskwa** podziękowała również Związkowi za kooperację przy pracach nad tzw. ustawą odległościową.

Szefowa resortu odniosła się do większości postulatów Związku, zapowiadając m.in. pochylenie się nad przygotowanym stanowiskiem Związku. Wspomniała też, że będzie kontynuowany program usuwania azbestu. Podzieliła się również informacją, że strona rządowa, wzorem obszaru zaopatrzenia w wodę i ścieki, rozważa wprowadzenie regulatora zewnętrznego, który zatwierdzałby stawki opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Ten pomysł krótko skomentował przewodniczący Zarządu Związku, stwierdzając, że nie jest to dobra idea. Jako dowód na to, że centralne organy nie sprawdzają się w roli regulatorów taryf opłat za usługi komunalne, wskazał problemy z zatwierdzaniem przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie nowych taryf opłat za zaopatrzenie w wodę i odbiór oraz oczyszczanie ścieków.

Obecność minister **Moskwy** była też okazją do dyskusji na tematy podniesione przez uczestników obrad. Przedstawiciele gmin zwracali uwagę na szereg nurtujących ich problemów, oczekując na rozwiązanie wskazanych zagadnień z zakresu energetyki i ochrony środowiska.

O potrzebach finansowych gmin i założeniach nowej ustawy o dochodach JST

Następnym elementem merytorycznej części Zgromadzenia Ogólnego była debata na temat założeń do nowej ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (JST) i proponowanych kierunków zmian.

Głós tytułem wprowadzenia zabrał wspomniany już **Jacek Brygman**. Wiceprzewodniczący Zarządu ZGWRP przedstawił aktualną sytuację budżetową gmin z obszarami wiejskimi. Zaznaczył też, że wciąż potrzebne są ogromne środki na zadania związane z zaopatrzeniem w wodę i odprowadzaniem ścieków. Podkreślił także problemy, jakie – pomimo interwencji rządu – spowodowały podwyżki cen energii i jej nośników. Wskazał również na powiększającą się lukę finansową w zakresie działań związanych z oświatą. W ramach podsumowania wiceprzewodniczący **Brygman** powiedział m.in.: – *My Panie Ministrze oczekujemy przede wszystkim nowej ustawy o dochodach JST. Mamy świadomość tego, że ta ustawa tak szybko nie powstanie. Najprawdopodobniej w bieżącym roku, ale również w przyszłym roku będziemy potrzebowali tej kroplówki, tego zasilenia, żebyśmy mogli spać budżety bieżące i spokojnie zaplanować, przyjąć projekty budżetów na*

rok 2024. Chociaż to nie jest dobre rozwiązanie. Nam by się marzyło powrócenie do tych zasad, które były przed rokiem 2019, gdy mieliśmy stabilność dochodów. One były wtedy stabilne i przewidywalne. Nam teraz najbardziej brakuje Panie Ministrze tej stabilności i przewidywalności dochodów. Słowa te zostały skierowane do obecnego na sali obrad **Sebastiana Skuzy**, Sekretarza Stanu w Ministerstwie Finansów.

Minister **Skuza** przedstawił proponowane przez stronę rządową zmiany w ustawie o dochodach JST. Odniósł się przy tym do kwestii przewidywalności, stwierdzając, że w aktualnej sytuacji ogólnoswiatowej, każde planowanie obarczone jest dużym ryzykiem, ze względu na szereg niepewności.

Zapytał też o ocenę wsparcia, w kwocie 4 mld zł, którego rząd udzielił gminom z obszarami wiejskimi na realizację zadań w obszarze kanalizacji i wodociągów. Po uzyskaniu pozytywnej oceny działania rządu przez gminy, zapewnił, że będzie starał się o kontynuowanie tego typu wsparcia.

Po wystąpieniu ministra **Skuzy** przyszedł czas na, adresowane do niego, głosy z sali. w ich trakcie pojawił się m.in. apel o subwencję przedszkolną, bo zapewnienie opieki przedszkolakom kosztuje nawet więcej niż zadania oświatowe dla uczniów szkół. w kolejnych głosach zaproponowano m.in., by nauczyciele stali się pracownikami administracji państwowej i by samorządom pozostawić jedynie utrzymanie szkół i personelu niepedagogicznego. Zgłaszane były także uwagi dotyczące Programu Inwestycji Strategicznych, pod kątem ułatwień dla gmin i m.in. płatności częściowych.

Pięć stanowisk Zgromadzenia Ogólnego na koniec pierwszego dnia obrad

Po dyskusji na temat finansów JST odbyło się głosowanie nad przyjęciem stanowisk Zgromadzenia Ogólnego. w efekcie przyjętych zostało pięć stanowisk, które dotyczyły:

- przyspieszenia prac legislacyjnych w Ustawie o samorządzie gminnym, w kontekście zmian granic administracyjnych samorządów;
- procedury zatwierdzania taryf za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków;
- oświaty;
- realizacji niektórych zadań związanych z ochroną środowiska, gospodarką wodno-ściekową, rozwoju OZE i gospodarowania odpadami komunalnymi;
- wpływu zmian ustawowych na dochody JST i kondycję finansową gmin.

Po przyjęciu stanowisk zakończono pierwszy dzień obrad.

Duża dawka prawniczej wiedzy i zachęta do współpracy ze strony Partnera OZE

Drugiego dnia Zgromadzenie Ogólne zostało zdominowane przez warsztaty przygotowane przez Partnerów ZGWRP. Dużą dawkę wiedzy uczestnikom zagwarantowali prawnicy reprezentujący Kancelarię Prawną dr Krystian Ziemiński & Partners. **Maciej Kiełbus**, **Konrad Różowicz** i dr **Paweł Grzybowski** skupili się na takich zagadnieniach, jak współpraca międzygminna w aspekcie ustrojowym i zamówieniowym oraz aktualizacja i praktyczna adaptacja najnowszego orzecznictwa w zakresie podatku od nieruchomości.

Po tej dawce wiedzy prawniczej, **Holger Gallas**, Członek Zarządu spółki Sevivon – Partnera OZE Zgromadzenia Ogólnego – zaprezentował ofertę firmy w zakresie inwestowania w farmy wiatrowe i fotowoltaiczne i zachęcał obecnych na sali do współpracy.

Na zakończenie **Paweł Szadzewicz**, Dyrektor w firmie Ekorum, będącej Partnerem Wykonawczym Związku przy organizacji Zgromadzenia Ogólnego przedstawił zagadnienia związane z realizacją skutecznej kampanii informacyjno-edukacyjnej w gospodarce odpadami i ochronie środowiska.

Stanowiska przyjęte przez XXXVII Zgromadzenie Ogólne opublikowane zostały na stronie zgwrp.pl, a zdjęcia ilustrujące wydarzenie dostępne są w [galerii](#).

– NIC O NAS BEZ NAS –

Zarząd Związku i jego posiedzenia w 2023 roku

Członkowie Zarządu Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej (VIII kadencja)

Ip.	Imię i Nazwisko	Funkcja	Stanowisko Gmina	Województwo
1.	Krzysztof Iwaniuk	Przewodniczący	Wójt Gminy Terespol	lubelskie
2.	Jacek Brygman	Wiceprzewodniczący	Wójt Gminy Cekcyn	kujawsko-pomorskie
3.	Anna Grygierek	Wiceprzewodnicząca	Burmistrz Strumienia	śląskie
4.	Stanisław Jastrzębski	Wiceprzewodniczący	Wójt Gminy Długosiodło	mazowieckie
5.	Dariusz Strugała	Wiceprzewodniczący /Skarbnik	Burmistrz Jaraczewa	wielkopolskie
6.	Dorota Zmarzłak	Członek Zarządu	Wójt Gminy Izabelin	mazowieckie
7.	Marian Buras	Członek Zarządu	Burmistrz Morawicy	świętokrzyskie
8.	Dariusz Kubus	Członek Zarządu	Wójt Gminy Andrespol	łódzkie
9.	Mirosław Lech	Członek Zarządu	Wójt Gminy Korycin	podlaskie
10.	Tomasz Osewski	Członek Zarządu	Wójt Gminy Ełk	warmińsko-mazurskie
11.	Paweł Piwko	Członek Zarządu	Wójt Gminy Radwanice	dolnośląskie

Fot. Archiwum ZGWRP. Posiedzenie Zarządu ZGWRP, 29-30 czerwca 2023 r. w Białobrzegach

Posiedzenia Zarządu Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w 2023 r.

Ip.	Wyszczególnienie	Data	Miejsce/forma
1	Posiedzenie Zarządu ZGWRP	24.01.2023	Warszawa/stacjonarne
2	Posiedzenie Zarządu ZGWRP	8.03.2023	Morawica/stacjonarne
3	Posiedzenie Zarządu ZGWRP	29-30.06.2023	Białobrzegi/stacjonarne

– NIC O NAS BEZ NAS –

Komisja Rewizyjna Związku i jej posiedzenia w 2023 roku

Członkowie Komisji Rewizyjnej Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej (VIII kadencja)

Ip.	Imię i Nazwisko	Funkcja	Stanowisko Gmina	Województwo
1.	Jacek Czarnecki	Przewodniczący Komisji	Wójt Gminy Chełmża	kujawsko-pomorskie
2.	Bogumiła Lewandowska-Siwiek	Członek Komisji	Wójt Gminy Baranów	wielkopolskie
3.	Agnieszka Wojda	Członek Komisji	Wójt Gminy Kocierzew	łódzkie
4.	Wacław Adamczyk	Członek Komisji	Wójt Gminy Biała Rawska	łódzkie
5.	Wojciech Rudalski	Członek Komisji	Wójt Gminy Paradyż	łódzkie

Fot. Archiwum ZGWRP. Posiedzenie Komisji Rewizyjnej ZGWRP, 12 grudnia 2023 r. Poznań

Posiedzenia Komisji Rewizyjnej Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w 2023 r.

Ip.	Wyszczególnienie	Data	Miejsce spotkania
1.	Posiedzenie Komisji Rewizyjnej ZGWRP	27.04.2023	Poznań
2.	Posiedzenie Komisji Rewizyjnej ZGWRP	29-30.06.2023	Białobrzegi
3.	Posiedzenie Komisji Rewizyjnej ZGWRP	12.10.2023	Poznań
4.	Posiedzenie Komisji Rewizyjnej ZGWRP	12.12.2023	Poznań

Udział ZGWRP w procesie legislacyjnym.

Kluczowe stanowiska, opinie oraz wystąpienia

Główna aktywność Związku odbywa się we współpracy z rządem, parlamentem i agendami państwowymi, a także w dialogu z gminami członkowskimi oraz innymi organizacjami samorządowymi, stanowiącymi stronę samorządową Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego (KWRiST). Zabieganie o interesy gmin z obszarami wiejskimi realizowane jest głównie poprzez ich reprezentowanie wobec parlamentu, rządu i szeroko rozumianej opinii publicznej. Realizacją tego zadania zajmują się zarówno Przedstawiciele ZGWRP wskazani przez organy Związku oraz pracownicy i eksperci Biura Związku. Nie trzeba być wnikliwym obserwatorem otaczającej rzeczywistości, by móc stwierdzić, że rok 2023 był kolejnym okresem obfitującym w liczne inicjatywy prawodawcze oraz intensywne prace legislacyjne podejmowane i realizowane głównie przez rząd oraz parlament.

Należy pamiętać, że był to rok wyborczy, stąd obserwowaliśmy wzmożoną aktywność różnych ugrupowań politycznych i rządu przejawiającą się przede wszystkim w rozlicznych inicjatywach ustawodawczych.

W odniesieniu do ustaw istotnych z punktu widzenia samorządu terytorialnego, a zwłaszcza gmin wiejskich i miejsko-wiejskich w pracach stosownych komisji sejmowych oraz posiedzeniach Sejmu i Senatu uczestniczyli przedstawiciele ZGWRP.

Związek, jako organizacja, misją której jest zabezpieczanie interesów gmin z obszarami o charakterze wiejskim, aktywnie uczestniczył w pracach legislacyjnych, czego efektem były liczne stanowiska, opinie oraz inne aktywności podejmowane m.in. na polu KWRiST.

Trzeba przy tym podkreślić, że nie sposób uczestniczyć w procesie legislacyjnym każdego aktu prawnego, jednak przedstawiciele Związku i jego organów, przygotowywali opinie i stanowiska w istotnych sprawach i przedłożeniach legislacyjnych dotyczących samorządu, a szczególnie interesów gmin z obszarami wiejskimi.

Poniżej przedstawiamy najważniejsze stanowiska, opinie i wystąpienia przygotowane przez Związek w 2023 r. Wszystkie aktywności legislacyjne Związku i jego przedstawicieli prezentowane są – na bieżąco – na stronie internetowej Związku oraz na profilu Stowarzyszenia na Facebooku.

Stanowisko w sprawie nałożenia obowiązku ograniczenia całkowitego zużycia energii elektrycznej

3 stycznia 2023 r.

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej przygotował stanowisko w sprawie nałożenia na kierowników jednostek sektora finansów publicznych obowiązku zmniejszenia całkowitego zużycia energii elektrycznej.

W treści dokumentu Związek zaznaczył m.in., że podwyżki cen energii w latach 2022-2023 są wystarczającą motywacją do podejmowania wszelkich możliwych sposobów służących ograniczaniu zużycia energii elektrycznej w jednostkach samorządu terytorialnego.

Ustawa z dnia 7 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 2127, dalej u.o.o.e.) zobowiązała kierowników jednostek sektora finansów publicznych, w tym wójtów (burmistrzów i prezydentów miast) i dyrektorów instytucji kultury do zmniejszenia całkowitego zużycia energii elektrycznej w zajmowanych budynkach lub częściach budynków oraz przez wykorzystywane urządzenia techniczne, instalacje i pojazdy w wymiarze: 1) od 1 grudnia do 31 grudnia 2022 r. – 10% średniorocznego zużycia energii elektrycznej w latach 2018-2019; 2) od dnia 1 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2023 r. – 10 % zużycia energii elektrycznej w 2022r.

Uwzględniając powyższe, ZGWRP wnioskował o zmianę sposobu wykazania osiągnięcia celu zmniejszenia zużycia energii elektrycznej w grudniu 2022 r., oraz o zmianę przepisów u.o.o.e. w ten sposób, aby dokonać zwolnienia kierowników jednostek sektora finansów publicznych z osiągnięcia celu zmniejszenia zużycia

energii elektrycznej w grudniu 2022 r. lub, w przypadku braku woli takiej inicjatywy legislacyjnej, ewentualnie poprzez odniesienie go do średniomiesięcznego zużycia energii elektrycznej w grudniu roku 2018 i 2019.

Opinia strony samorządowej ws. ustawy o ochronie ludności

5 stycznia 2023 r.

Związek, wraz ze stroną samorządową KWRiST, w przyjętej opinii uznał za uzasadnione przygotowanie rozwiązań określających zasady funkcjonowania systemu ochrony ludności w warunkach zagrożeń. Podkreślono, że dotychczasowy system obrony cywilnej jest nieadekwatny do wyzwań współczesności, a od chwili uchylecia ustawy z 21 listopada 1967 roku o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, także pozbawiony podstaw prawnych.

W okresie od września 2022 roku przedmiotem prac strony samorządowej były kolejne wersje ustawy, co do których zgłaszano liczne uwagi. w stanowisku podkreślono uzgodnione obszary, jednakże w dalszym ciągu niezbędne jest uwzględnienie w ostatecznej wersji wielu uwag istotnych dla JST. w stanowisku zadeklarowano wolę współpracy w celu poprawienia rozwiązań przesądających o negatywnej ocenie projektu ustawy w toku prac legislacyjnych.

Stanowisko w sprawie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy oraz niektórych innych ustaw

11 stycznia 2023 r.

Związek, w stanowisku podkreślił, że podejmowanie działań i tworzenie warunków mających zwiększyć zaangażowanie polskich obywateli i zachęcić ich do liczniejszego udziału w wyborach – należy uznać za jak najbardziej zasadne. Jednakże analizując poselski projekt dotyczący zmian w Kodeksie wyborczym, wskazał należy jednoznacznie, że udział w wyborach jest prawem, a nie obowiązkiem. Konstytucja kładzie nacisk na odpowiedzialność obywateli, zatem istotą wyborów jest reguła większości modyfikowana w różny sposób, co powoduje większe lub mniejsze preferencje dla określonych przez prawodawcę grup wyborców. Mówi na przykład o większości biorących udział w głosowaniu, a nie o większości uprawnionych do głosowania. Nie zmienia to znaczenia reguły większości, która stanowi punkt odniesienia wszelkich regulacji prawnych dotyczących wyborów w państwach demokratycznych. Tymczasem demokracja jest wielką wartością dopiero wówczas, gdy jej celem staje się dobro wspólne i związane z nim rzeczywiste dobro osobowe. Natomiast reguła większości powinna być jedynie środkiem, który ma najlepiej służyć temu celowi. Dopiero przy takim założeniu można dyskutować o zmianach ustrojowych w fundamentach prawa wyborczego.

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej po zapoznaniu się z poselskim projektem ustawy o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy oraz niektórych innych ustaw wskazał jednoznacznie na brak analiz usprawiedliwiających realną potrzebę wprowadzania zmian w Kodeksie wyborczym. Związek zaznaczył też, iż daleko idące nowe obowiązki gmin nie są skutkiem zbadania realnych potrzeb i że – nie jest znana również efektywność planowanych działań w kontekście znacznych kosztów ich realizacji. Związek wskazał też, że dziwi fakt zaniechania możliwości realizacji tych samych celów innymi metodami, które są oczekiwane przez społeczeństwo obywatelskie, jak chociażby przywrócenie powszechnej możliwości głosowania korespondencyjnego, wcześniejszego depozytu głosu wyborczego, głosowania przez Internet z wykorzystaniem profilu zaufanego czy też podpisu elektronicznego.

W stanowisku podkreślono także, iż przytoczona powyżej argumentacja wskazuje, że ww. projekt w takiej formie nie przyniesie zamierzonych efektów. Powoduje natomiast, że mamy do czynienia z poważnym aktem ustawodawczym, podważającym zaufanie obywateli do państwa i stanowionego przez niego prawa, a także do procesu wyborczego.

Stanowisko Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie niezbędnych zmian Programu oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009-2032 r. oraz zwiększenia wsparcia dla właścicieli nieruchomości, na terenie których w dalszym ciągu znajdują się wyroby zawierające azbest

16 stycznia 2023 r.

Związek przygotował stanowisko w sprawie niezbędnych zmian Programu oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009-2032 r. oraz zwiększenia wsparcia dla właścicieli nieruchomości, na terenie których w dalszym ciągu znajdują się wyroby zawierające azbest.

W swoim stanowisku ZGWRP wskazał na pilną potrzebę oceny dotychczasowej realizacji ww. Programu, dostosowania go do obecnych realiów i wyznaczenia nowych instrumentów oraz środków wsparcia dla właścicieli nieruchomości, na terenie których w dalszym ciągu znajdują się wyroby zawierające azbest.

Związek wskazywał i w dalszym ciągu wskazuje na pilną potrzebę oceny dotychczasowej realizacji Programu oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009 - 2032, dostosowania go do obecnych realiów, wyznaczenie nowych instrumentów i środków wsparcia dla właścicieli nieruchomości, na terenie których w dalszym ciągu znajdują się wyroby zawierające azbest.

Związek pozytywnie ocenił wprowadzenie przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi specjalnego programu wsparcia dedykowanego dla gospodarstw rolnych. Chodzi o Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 sierpnia 2022 r. w sprawie szczegółowego przeznaczenia, warunków i trybu udzielania wsparcia na wymianę pokryć dachowych z materiałów szkodliwych dla zdrowia lub środowiska w gospodarstwach rolnych w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności oraz Regulaminu wyboru przedsięwzięć do objęcia wsparciem z Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności. Oceniono, że jest to krok we właściwym kierunku i wskazano, że realizacja przez gminy, a szczególnie gminy wiejskie, zadań wynikających z Programu, ulegnie istotnej intensyfikacji. Należy jednakże pamiętać, że zakresem pomocy objęte są wyłącznie gospodarstwa rolne. Związek wskazał na konieczność zwiększenia puli środków finansowych dla gmin wiejskich na zadania związane z odbiorem i utylizacją azbestu z obiektów gospodarstw rolnych w latach 2023-2025, aby osiągnąć największy możliwy efekt zadań objętych rozporządzeniem

Problem w dalszym ciągu obejmuje bardzo wiele nieruchomości, których właściciele samodzielnie, z powodów wyżej przedstawionych, nie są w stanie uporać się z usunięciem azbestu. Dlatego ZGWRP wnosił o krytyczną ocenę dotychczasowej realizacji Programu, jego rewizję i podjęcie nowych działań, a także o stworzenie nowych narzędzi oraz mechanizmów pozwalających na znaczne przyspieszenie tempa eliminacji azbestu z przestrzeni publicznej.

Stanowisko Zarządu Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie rozwiązania problemu bezdomności zwierząt domowych

24 marca 2023 r.

Związek, spełniając oczekiwania gmin z obszarami wiejskimi od lat postuluje aby uregulować kwestie związane z problemem bezdomności zwierząt, głównie psów i kotów. Zarząd zaznaczył, że na przestrzeni lat 2016 – 2020 do Sejmu wniesiono wiele projektów ustaw o zmianie ustawy o ochronie zwierząt. Były to projekty rządowe oraz poselskie. Wszystkie one były dogłębnie analizowane i opiniowane przez ZGWRP. Niestety, żaden projekt nie zmierzał do dobrych i efektywnych rozwiązań w tym zakresie. Również nie został zakończony proces legislacyjny w odniesieniu do wszystkich wniesionych i procedowanych projektów ustaw. Zarząd od końca 2021 roku do chwili obecnej obserwuje zapowiedzi płynące z Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi o przygotowaniu projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie zwierząt, szczególnie psów. Chcemy dołączyć do tych, którzy pozytywnie myślą o problemie bezdomności zwierząt

i dlatego w imieniu ZGWRP apelujemy o przyspieszenie prac nad projektem ustawy i jak najszybsze wniesienie jej do Sejmu RP.

Przekazując powyższe, Zarząd Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej postulował, jak na wstępie, o pilne podjęcie działań, które w sposób skuteczny będą zapobiegać powstawaniu bezdomności zwierząt, wyeliminują ich cierpienie oraz wygenerują ład prawny i spowodują znaczne oszczędności jednostek sektora publicznego.

Fot. Archiwum ZGWRP. Przedstawiciele Związku brali czynny udział w pracach legislacyjnych prowadzonych w Parlamencie RP

Opinia ZGWRP w sprawie projektu ustawy o sołtysach i radach sołeckich (druk nr 944)

04 kwietnia 2023 r.

W związku z senackim projektem Ustawy o sołtysach i radach sołeckich oraz o zmianie niektórych innych ustaw, dotyczącym propozycji zmian w zakresie ustrojowym, zmieniającym model konstrukcji prawnej sołectwa, Zarząd podkreślił, że Związek od wielu lat jest orędownikiem samodzielności gmin w realizacji zadań własnych i przestrzegania zasady pomocniczości w tworzeniu polskiej administracji publicznej. w omawianej opinii podkreślono, że istnieje pełen konsensus zarówno w środowisku naukowym zajmującym się administracją i samorządnością, jak i osób pracujących na co dzień w strukturach administracji samorządowej, co do pełnej funkcjonalności zintegrowania sołectw w ramach gmin wiejskich. Uznając za zasadne wzmocnienie roli sołectw jako jednostek pomocniczych w ramach struktur samorządu gminnego. Wyrażono negatywną opinię co do formy proponowanych zmian. w szczególności negatywnie oceniono tworzenie, być może też wbrew intencjom inicjatorów zmiany, dodatkowego poziomu samorządu terytorialnego. w myśl projektowanych przepisów mieszkańcy sołectw mieliby tworzyć odtąd wspólnotę samorządową, a samo sołectwo miałoby nabyć osobowość prawną i wykonywać zadania publiczne we

własnym imieniu i na własną odpowiedzialność, analogicznie jak jednostki samorządu terytorialnego. Występowanie tych dwóch cech stanowi podstawowe kryterium wyróżniania jednostek samorządu terytorialnego. Byłaby to zmiana bardzo daleko idąca i całkowicie bezzasadna z perspektywy zarówno historycznej, funkcjonalnej, jak i potrzeb społecznych. Zgodnie z treścią art. 164 Konstytucji RP podstawową jednostką samorządu terytorialnego jest gmina. Wyodrębnienie osobowości prawnej dla sołectw skomplikuje relacje nie tylko między organami gminy i sołectwa, ale może również destrukcyjnie wpłynąć na stosunki między mieszkańcami poszczególnych wsi, osłabiając lokalne więzi społeczne, gospodarcze i kulturowe.

Zdaniem Związku wprowadzenie do systemu ustawy o sołtysach i radach sołeckich oraz o zmianie niektórych innych ustaw w proponowanym brzmieniu jest zbędne. Sama konstrukcja zapisów ustawy budzi wiele wątpliwości, a założone cele, czyli umocnienie ustroju sołectw poprzez dokładne wskazanie kompetencji organów sołectwa oraz umożliwienie gminom dokładnego wskazania mienia, którym dysponuje sołectwo, a także wzmocnienie pozycji sołtysa można uzyskać innymi środkami. Między innymi w ramach zmian ustaw regulujących funkcjonowanie gmin, bez konieczności tworzenia odrębnej regulacji powołującej do życia kolejny (quasi) poziom samorządu terytorialnego i to jeszcze o niezbyt jasnych kompetencjach i statusie.

Opinia do projektu ustawy o zmianie ustawy o ochotniczych strażach pożarnych oraz niektórych innych ustaw (druk nr 3148)

24 kwietnia 2023 r.

Związek stwierdził, że większość proponowanych zmian do ustawy należy zaopiniować pozytywnie. Według Związku, zmiany proponowane w projekcie ustawy eliminują szereg błędów występujących w obowiązujących regulacjach. Jednak jednocześnie ZGWRP wyraził zaniepokojenie wprowadzaniem kolejnych rozwiązań prawnych, nakładających na gminy obowiązki, generujące koszty bez zapewnienia źródeł ich finansowania.

Stanowi to łamanie konstytucyjnej zasady samodzielności finansowej jednostek samorządu terytorialnego i prowadzi do zmniejszenia efektywności realizacji zadań własnych. Zgodnie z art. 167 ust 4 Konstytucji RP zmiany w zakresie zadań i kompetencji jednostek samorządu terytorialnego następują wraz z odpowiednimi zmianami w podziale dochodów publicznych. Związek podkreślił, że przepis ten nie rozróżnia charakteru zadania, co prowadzi do wniosku, że niezależnie od tego, czy nowe zadanie ma charakter obligatoryjny czy fakultatywny, nie zwalnia to ustawodawcy z dokonania odpowiednich zmian w podziale dochodów publicznych.

Stanowiska XXXVII Zgromadzenia Ogólnego ZGWRP

16 maja 2023 r.

Podczas XXXVII Zgromadzenia Ogólnego Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej przyjętych zostało kilka stanowisk.

Stanowiska Zgromadzenia Ogólnego dotyczyły:

- przyśpieszenia prac legislacyjnych w ustawie o samorządzie gminnym, w kontekście zmian granic administracyjnych samorządów;
- procedury zatwierdzania taryf za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków;
- oświaty;
- realizacji niektórych zadań związanych z ochroną środowiska, gospodarką wodno-ściekową, rozwoju OZE i gospodarowania odpadami komunalnymi;
- wpływu zmian ustawowych na dochody JST i kondycję finansową gmin.

Wszystkim stanowiskom nadano odpowiedni tryb, tzn. przesłano je do Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, odpowiednich ministerstw oraz do adekwatnych komisji parlamentarnych, z wnioskami o zajęcie stanowisk i nadanie im odpowiedniego toku postępowania. Stanowiska Zgromadzenia zostały także opublikowane na stronie internetowej ZGWRP, przez co szeroko były komentowane przez media.

Zarząd i Komisja Rewizyjna systematycznie zajmowali się i oceniali udzielane odpowiedzi przez adresatów stanowisk.

Stanowisko do projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 3238)

17 maja 2023 r.

W związku ze skierowaniem do Sejmu RP rządowego projektu ww. ustawy, Związek w przyjętym stanowisku zwrócił przede wszystkim uwagę na wysoce niepokojące konsekwencje rozwiązań prawnych zawartych w projekcie ustawy. Stanowisko Związku na etapie opiniowania projektu było wysoce negatywne.

Projekt wprowadził nowe regulacje, które bardzo znacząco ingerują we władztwo planistyczne gmin, na obszarze występowania złóż kopalin. Ponadto wprowadzają one wprost zakaz zabudowy nad złożami, które - na podstawie decyzji administracyjnej - zostaną uznane za strategiczne. Co istotne: miałyby to zostać wprowadzone bez kompensacji strat w formie odszkodowania.

Biorąc pod uwagę zaproponowane przez rząd zmiany w ww. ustawie, zwrócono uwagę, że godzą one w istotę samorządu terytorialnego, interes społeczności lokalnych, prawa właścicieli nieruchomości oraz naczelne zasady ochrony środowiska będącego dobrem wspólnym wszystkich obywateli Rzeczypospolitej Polskiej, w tym w ustrojową zasadę zrównoważonego rozwoju.

Ustawa budzi wątpliwości co do zgodności z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej. Samodzielne kształtowanie gospodarki przestrzennej tj. władztwo planistyczne gminy, jest jednym z jej podstawowych kompetencji, wynikających wprost z przepisów Konstytucji RP – art. 16 ust. 2, art. 163, art. 164 ust. 3 oraz art. 166 ust. 1. Ponadto, samodzielność gminy podlega ochronie sądowej, zgodnie z art. 165 ust. 2 Konstytucji RP. Stoi to w sprzeczności z proponowanym rozwiązaniem, przyznającym przymiot strony w postępowaniu wyłącznie podmiotowi, na rzecz którego zatwierdzono dokumentację geologiczną lub dodatek do dokumentacji geologicznej. Oznacza to, że przy przeprowadzeniu procedury organ geologiczny nie tylko nie będzie musiał uwzględnić jakichkolwiek innych czynników środowiskowych na obszarze występowania np. złoża węgla brunatnego, ale gmina w żaden sposób na etapie postępowania administracyjnego nie będzie mogła zakwestionować ustaleń organu oraz zaskarżyć jego decyzji. Niewiążąca opinia wójta (burmistrza, prezydenta) nie jest wystarczającym rozwiązaniem – podkreślił ZGWRP.

Ustawa ta jest kolejnym przejawem centralizacji państwa, zdecydowanego przesunięcia na rzecz centralnych organów administracji publicznej kompetencji jednostek samorządu terytorialnego. Główny Geolog Kraju otrzymał kompetencje, dzięki którym, po zatwierdzeniu dokumentacji geologicznych obejmujących złoża wymienione w ustawie, każdorazowo samodzielnie może rozstrzygać, czy zasadne jest wszczęcie postępowania w sprawie uznania złoża za strategiczne, a organy gminy, bez możliwości weryfikacji decyzji, będą zobowiązane je wykonać.

Opinia do poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o podatku rolnym oraz ustawy o związkach zawodowych rolników indywidualnych (druk nr 3188)

24 maja 2023 r.

W przygotowanej opinii ZGWRP wyraził zdecydowany sprzeciw wobec wprowadzenia zaproponowanych w projekcie rozwiązań, bez stosownej rekompensaty dochodów gmin utraconych, na mocy przepisów projektowanej ustawy.

Ewentualna dyspozycyjność rolników, w zakresie przeznaczania odpisu na działalność związku zawodowego rolników, mogłaby dotyczyć tej części podatku rolnego i wiązać się ze zmniejszeniem odpisu na rzecz Izby

Rolniczych. Za takim rozwiązaniem przemawia cel tego odpisu, jako świadczenie na rzecz podmiotu reprezentującego interesy zawodowego rolnika. Stanowiłoby to wskazanie, który z podmiotów, czy działający z mocy prawa samorząd rolniczy, czy też dobrowolnie zrzeszające swoich członków samodzielne związki zawodowe, podatnik uznaje za podmiot w rzeczywistości go reprezentujący. Związek w omawianej opinii wskazał, że kolejne odpisy z podatku rolnego pomniejszą dochody gminy, z negatywnym skutkiem także dla samych rolników, zmniejszając możliwości rozwiązywania wspólnych problemów lokalnej społeczności, w szczególności gmin wiejskich o charakterze rolniczym, mające niski poziom uprzemysłowienia.

Opinia Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie senackiego projektu ustawy z dnia 31 maja 2023 roku o zmianie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (druk senacki nr 1001)

22 czerwca 2023 r.

Związek pozytywnie zaopiniował projekt ustawy o zmianie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego dotyczący zmiany w dochodach JST z tytułu udziału w podatkach będących dochodem budżetu państwa poprzez poszerzenie katalogu dochodów JST o udział z podatku ryczałtowego od przychodów ewidencjonowanych osób fizycznych.

Celem projektowanej ustawy było rozszerzenie katalogu kategorii dochodów z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych o wpływ z podatku ryczałtowego od przychodów ewidencjonowanych, w których udział będą miały – poza budżetem państwa – jednostki samorządu terytorialnego. Związek, już od momentu procedowania zmian podatkowych wprowadzających w ramach Polskiego Ładu zgłaszał postulat poszerzenia katalogu dochodów JST o wpływy z podatku ryczałtowego od dochodów ewidencjonowanych osób fizycznych, jako częściowe przeciwdziałanie spadkowi dochodów gmin w wyniku zmiany formy opodatkowania dokonywanych przez podatników po wprowadzeniu przepisów Polskiego Ładu. Powyższy postulat był wielokrotnie przez Związek ponawiany w opiniach i stanowiskach przy procedowaniu zmian ustawowych dotyczących zarówno przepisów podatkowych jak i ustawy o dochodach JST od 2021 roku, oraz w opiniach rządowych propozycji zmian w systemie finansowania samorządów.

Dlatego propozycja projektu ustawy wpisywała się w oczekiwania gmin wiejskich i miejsko-wiejskich na poszerzenie dochodów gmin o udział w podatku ryczałtowym od przychodów ewidencjonowanych osób fizycznych.

Opinia do projektu ustawy o zasadach udzielania przez Skarb Państwa gwarancji za zobowiązania Narodowej Agencji Bezpieczeństwa Energetycznego (druk senacki nr 1084)

13 września 2023 r.

W negatywnej opinii Związku napisano m.in.: „Wskazujemy, iż mimo tego, że projekt w dużej części dotyczy jednostek samorządu terytorialnego, nakładając na nie nowe zadania, nie został on skierowany do Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego celem wydania opinii. Należy wskazać, że zawarte w ustawie przepisy dotyczące form wparcia niektórych przedsięwzięć mieszkaniowych, pomocy państwa w ponoszeniu wydatków mieszkaniowych w pierwszych latach najmu, czy zmian w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – są nowymi regulacjami dot. także zadań JST, z którymi strona samorządowa KWRiST nie miała możliwości się zapoznać”.

W opinii zwrócono uwagę, że „Stosowanie poprawnych procedur procesu legislacyjnego jest niezwykle istotne dla utrzymania praworządności i ochrony interesów obywateli. w tym przypadku, przedstawiony projekt nie spełnia tych wymogów i nie jest zgodny z kanonami procesu legislacyjnego”.

Wobec powyższego w opinii podkreślono również, że „Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej zdecydowanie protestuje przeciwko takiej formie wdrażania przepisów prawa w Rzeczypospolitej Polskiej.

Wdrożenie projektu w obecnej formie może prowadzić do poważnych konsekwencji dla gmin oraz ich mieszkańców”.

Projekt rozporządzenia MRiRW w sprawie punktacji kryteriów oceny strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność oraz sposobu podziału środków przeznaczonych na realizację tych strategii w ramach Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury na lata 2021–2027 (EFMRiA)

8 listopada 2023 r.

Związek opiniując projekt rozporządzenia, wniósł cały szereg propozycji jego zmian i uzupełnień. Argumentowano, że w konsekwencji proponowanych zmian zwiększy się liczba wspieranych obszarów zależnych od rybactwa w Polsce w stosunku do liczby planowanej w rozporządzeniu. Takie podejście do wsparcia zwiększy oddziaływanie EFMRiA na obszary rybackie (większy obszar korzystający ze wsparcia), a jednocześnie będzie sprzyjało efektywniejszemu wykorzystaniu środków pomocowych – na części obszarów zależnych od rybołówstwa, w tym zwłaszcza obszarów o największym tzw. współczynniku rybackości. Większa liczba wspartych obszarów, przy mniejszym jednostkowym wsparciu, będzie też sprzyjała większej skłonności tych obszarów do współpracy w rozwiązywaniu wspólnych problemów. Obok większej efektywności finansowej takich działań (efekt do nakładów), będą one też budowały umiejętność współpracy – jeden z kluczowych czynników rozwojowych współczesnego świata, którego poziom w Polsce jest dużo niższy niż w innych krajach i ogranicza naszą konkurencyjność w wymiarze międzynarodowym, a w efekcie – rozwój społeczno-gospodarczy Polski. Kluczowym, nie tylko dla przyszłości polskiego sektora rybackiego, jest zachowanie w odpowiedniej ilości i jakości zasobów wodnych. Większa liczba wspartych obszarów umożliwi zaangażowanie większej części polskiego społeczeństwa w działania na rzecz ochrony wód.

Przede wszystkim wskazywano, że pozytywnym efektem proponowanych zmian, zarówno w wymiarze politycznym jak i zwyczajnie ludzkim, będzie zachowanie większej liczby działających w Polsce od blisko 14 lat Lokalnych Grup Rybackich – ośrodków inspirujących i wspierających oddolne inicjatywy i platform współpracy międzysektorowej na rzecz rozwoju peryferyjnych obszarów Polski.

Stanowisko XX Kongresu Gmin Wiejskich „Wyzwania gmin z obszarami wiejskimi wobec nowego parlamentu i rządu w kadencji 2023-2027”

28 listopada 2023 r.

Obrady XX Kongresu Gmin Wiejskich zbiegły się z początkiem nowej kadencji parlamentu i rządu. w związku z tym przyjęto stanowisko w sprawie najważniejszych problemów istotnych dla gmin z obszarami wiejskimi. Dokument stanowi niejako program działania dla obecnych i przyszłych władz Związku.

Po zaprzysiężeniu obecnego rządu, Zarząd Związku wybrane fragmenty „Wyzwań” skierował do odpowiednich resortów, wraz z wnioskami o spotkania z reprezentacją Związku, celem omówienia zakresu, sposobów i metod realizacji zadań zawartych w dokumencie.

Stanowisko dostępne jest na stronie internetowej ZGWRP: www.zgwrp.pl.

– NIC O NAS BEZ NAS –

Zaangażowanie ZGWRP w prace Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego (KWRiST) i jej zespołów roboczych w 2023 roku

Przedstawiciele ZGWRP w Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego (KWRiST)

lp.	Imię i Nazwisko	Funkcja w ZGWRP/Urząd Gminy	Funkcja w KWRiST
1.	Krzysztof Iwaniuk	Przewodniczący ZGWRP Wójt Gminy Terespol	członek
2.	Jacek Brygman	Wiceprzewodniczący ZGWRP Wójt Gminy Cerkyn	członek
3.	Anna Grygierek	Wiceprzewodnicząca ZGWRP Burmistrz Strumienia	zastępca
4.	Stanisław Jastrzębski	Wiceprzewodniczący ZGWRP Wójt Gminy Długosiodło	zastępca

Przedstawiciele ZGWRP w Zespołach roboczych Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego (KWRiST)

p.	Nazwa Zespołu	Imię i Nazwisko	Funkcja w ZGWRP/ sprawowany urząd	Funkcja w Zespole
1.	Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu	Anna Grygierek	Wiceprzewodnicząca Zarządu ZGWRP/ Burmistrz Strumienia	członek, współprzewodnicząca strony samorządowej
2.	Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu	Marian Buras	Członek Zarządu ZGWRP/ Burmistrz Morawicy	zastępca
3.	Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu	Dariusz Kubus	Członek Zarządu ZGWRP/ Wójt Andrespola	zastępca
4.	Zespół ds. Infrastruktury, Urbanistyki i Transportu	Paweł Piwko	Członek Zarządu ZGWRP/ Wójt Gminy Radwanice	członek
5.	Zespół ds. Infrastruktury, Urbanistyki i Transportu	Małgorzata Sroka	Z-ca Wójta Gminy Radwanice	zastępca
6.	Zespół do Spraw Energii, Klimatu i Środowiska	Marcin Uchman	Burmistrz Miasta i Gminy Ceglów	członek
7.	Zespół do Spraw Energii, Klimatu i Środowiska	Mariusz Marszał	Specjalista ZGWRP	zastępca
8.	Zespół ds. Systemu Finansów Publicznych	Jacek Brygman	Wiceprzewodniczący ZGWRP/ Wójt Gminy Cerkyn	członek
9.	Zespół ds. Systemu Finansów Publicznych	Bernard Sabura	Specjalista ZGWRP	zastępca
10.	Zespół ds. Obszarów Wiejskich, Wsi i Rolnictwa	Mirosław Lech	Członek Zarządu ZGWRP/ Wójt Gminy Korycin	członek
11.	Zespół ds. Ochrony Zdrowia i Polityki Społecznej	Marian Buras	Członek Zarządu ZGWRP/ Burmistrz Morawicy	członek
12.	Zespół ds. Ochrony Zdrowia i Polityki Społecznej	Anna Kowalska	Sekretarz Miasta i Gminy Morawica	zastępca
13.	Zespół ds. Administracji Publicznej i Bezpieczeństwa Obywateli	Dariusz Kubus	Członek Zarządu ZGWRP/ Wójt Andrespola	członek

p.	Nazwa Zespołu	Imię i Nazwisko	Funkcja w ZGWRP/ sprawowany urząd	Funkcja w Zespole
14.	Zespół ds. Społeczeństwa Informacyjnego	Dorota Zmarzłak	Członek Zarządu ZGWRP/ Wójt Gminy Izabelin	członek
15.	Zespół ds. Społeczeństwa Informacyjnego	Marcin Skonieczka	Wójt Gminy Płużnica	zastępca
16.	Zespół ds. Ustroju Samorządu, Obszarów Miejskich i Metropolitalnych	Dariusz Strugała	Wiceprzewodniczący Zarządu ZGWRP, Skarbnik ZGWRP/ Burmistrz Jaraczewa	członek
17.	Zespół ds. Ustroju Samorządu, Obszarów Miejskich i Metropolitalnych	Tomasz Osewski	Członek Zarządu ZGWRP/ Wójt Gminy Ełk	zastępca
18.	Zespół ds. Międzynarodowych, Unii Europejskiej i Polityki Regionalnej	Leszek Świętalski	Dyrektor Biura ZGWRP	członek
19.	Zespół ds. Międzynarodowych, Unii Europejskiej i Polityki Regionalnej	Jerzy Zająkała	Wójt Gminy Łubianka	zastępca
20.	Zespół ds. Statystyki	Leszek Świętalski	Dyrektor Biura ZGWRP	członek

Posiedzenia Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego i zespołów roboczych w 2023 roku

Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego/Zespoły	liczba posiedzeń w 2023 roku
KWRIST posiedzenia plenarne	11
Zespół ds. Administracji Publicznej i Bezpieczeństwa Obywateli 2II, 14IV, 18V, 12VI, 20VI, 20VII, 2VIII, 24X, 14XI, 6XII	10
Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu 24I, 14II, 23II, 10III, 21III, 18IV, 19V, 15VI, 18VII, 28VII, 31VII, 22VIII, 29VIII, 19IX, 17X, 14XI, 5XII	17
Zespół ds. Energii, Klimatu i Środowiska 18I, 15II, 22III, 19IV, 17V, 14VI, 19VI, 19VII, 23VIII, 20IX, 18X, 9XI	12
Zespół ds. Infrastruktury, Urbanistyki i Transportu 18I, 15II, 8III, 15III, 19IV, 11V, 22V, 14VI, 12VII, 23VIII, 20IX, 18X, 15XI	13
Zespół ds. Obszarów Wiejskich, Wsi i Rolnictwa 17I, 23II, 21IV, 24IV, 18V, 6VI, 18VII, 24VIII, 13X	9
Zespół ds. Ochrony Zdrowia i Polityki Społecznej 16I, 23I, 13II, 13III, 18IV, 15V, 7VI, 15VI, 10VII, 3VIII, 16VIII, 18IX, 16X, 13XI, 27XI, 6XII	16
Zespół ds. Społeczeństwa Informacyjnego 19I, 24I, 20III, 5IV, 21IV, 18V, 16V, 5VII, 8VIII, 14IX, 21IX, 16X, 20XI, 7XII	14
Zespół ds. Systemu Finansów Publicznych 20I, 21III, 20IV, 15V, 22V, 19VI, 21VII, 24VIII, 14IX, 20X, 16XI, 27XI, 7XII	13
Zespół ds. Międzynarodowych Unii Europejskiej i Polityki Regionalnej 17III, 5V, 18VIII, 20IX	4
Zespół ds. Ustroju Samorządu, Obszarów Miejskich i Metropolitalnych 20VII	1
Zespół ds. Statystyki Publicznej 12VI	1

Działalność promocyjna ZGWRP w 2023 r.

Wydarzenia z 2023 roku z udziałem ZGWRP

Od lat obszarem wykorzystywanym do promocji działalności Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej oraz do podkreślania ważnej roli gmin z obszarami o charakterze wiejskim, a tym samym do zabiegania o poszanowanie ich interesów i zachowanie walorów jest udział przedstawicieli ZGWRP w różnorodnych konferencjach, inicjatywach i akcjach. Do tego dochodzi również organizacja własnych wydarzeń, stanowiących znakomitą okazję do przekazywania informacji o działaniach Związku. Poniżej zebrane zostały niektóre aktywności ZGWRP w minionym, 2023 roku.

Na Szczycie Edukacyjnym

Anna Grygierek, Wiceprzewodnicząca Zarządu Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej, wraz z przedstawicielami innych organizacji samorządowych, uczestniczyła w Szczycie Edukacyjnym, który odbył się 27 stycznia 2023 r.

Podczas wydarzenia zorganizowanego przez Sieć Organizacji Społecznych dla Edukacji (SOS dla Edukacji) uczestnicy zastanawiali się m.in. nad zmianami, których należy dokonać w polskiej oświacie. W bardzo zróżnicowanym gronie: z naukowcami, prawnikami, nauczycielami i uczniami rozmawiano i pracowano nad Paktem dla Edukacji, analizując przy tym wiele obszarów oraz wypracowując rozwiązania dla polskiego systemu oświaty.

Najlepiej oświetlona gmina

Przedstawiciele władz gmin i powiatów oraz jednostek podległych samorządom, 15 marca br., mieli okazję wzięcia udziału w spotkaniu pn. „Światło i Elektrotechnika dla Samorządów”. Odbyło się ono w Warszawie, przy okazji 30. Międzynarodowych Targów ŚWIATŁO 2023 i 20. Międzynarodowych Targów ELEKTROTECHNIKA 2023. Wspomniane spotkanie zorganizowane zostało pod patronatem i we współpracy ze Związkiem Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej (ZGWRP).

Wydarzenie poświęcone było m.in. sposobom uzyskiwania oszczędności energii w mieście i gminie, a jego celem było dostarczenie kompendium praktycznej wiedzy o dostępnych rozwiązaniach wraz z konkretnymi wskazówkami na temat możliwości i zakresu ich zastosowania.

Spotkanie zakończyła uroczystość wręczenia nagród w Konkursie „Na Najlepiej Oświetloną Gminę i Miasto Roku 2022” oraz „Najlepszą Inwestycję Oświetleniową Roku 2022”. W kategorii „Oświetlenie Zewnętrzne: Terenów Miejskich i Publicznych, Terenów Rekreacyjnych, Parków i Ogrodów oraz Małej Architektury” pierwsze miejsce zajęła **Gmina Korycin**, będąca członkiem ZGWRP. Jednostka ta została nagrodzona za oświetlenie plaży nad zalewem w Korycinie wraz z infrastrukturą rekreacyjną.

Nagrodę odebrał **Miroslaw Lech**, Wójt Gminy Korycin, Członek Zarządu ZGWRP.

Racjonalizacja gospodarki odpadami i zaopatrzenia w energię w gminach

W 2023 r. ZGWRP zorganizował trzy wydarzenia. Istotnym z punktu widzenia działalności statutowej było kolejne, XXXVII Zgromadzenie Ogólne (relacja dostępna jest na początku tego opracowania). Arcyważnym wydarzeniem, dającym możliwość do dyskusji o najważniejszych wyzwaniach stojących przed gminami wiejskimi i miejsko-wiejskimi, a jednocześnie stwarzającym okazję do lepszej integracji środowiska wójtów i burmistrzów oraz do wymiany doświadczeń i wiedzy był jubileuszowy, XX Kongres Gmin Wiejskich (relacja z tego wydarzenia zamieszczona została pod koniec niniejszego Sprawozdania). Jednak aktywność ZGWRP w zakresie organizowanych przez siebie wydarzeń rozpoczęła się w 2023 r. od seminarium, które odbyło się 9 marca podczas 23. edycji Targów Ochrony Środowiska i Gospodarki Odpadami EKOTECH w Kielcach. Seminarium pt. „Racjonalizacja gospodarki odpadami i zaopatrzenia w energię w gminach”, zgromadziło łącznie ponad 100 uczestników, którzy mogli zapoznać się z kilkoma interesującymi prezentacjami, w tym uznanych w kraju ekspertów.

– NIC O NAS BEZ NAS –

Udział w wydarzeniu organizowanym we współpracy z Targami Kielce SA był dla przedstawicieli gmin bezpłatny, dzięki wsparciu partnerów, którzy zadbali o zapewnienie serwisu kawowego i lunchu na zakończenie seminarium (relacja z wydarzenia dostępna jest na stronie internetowej www.zgwrp.pl).

O rozwoju obszarów wiejskich

9 maja 2023 r. odbyła się prezentacja raportu pt. „Monitoring rozwoju obszarów wiejskich. Etap IV. Dekada przemian”. Został on opracowany przez badaczy Instytutu Rozwoju Wsi i Rolnictwa (IRWiR) Polskiej Akademii Nauk (PAN). Autorami raportu „Monitoring rozwoju obszarów wiejskich. Etap IV. Dekada przemian społeczno-gospodarczych” są pracownicy IRWiR PAN: dr hab. **Monika Stanny**, prof. **Andrzej Rosner** i mgr **Łukasz Komorowski**.

Prezentacji raportu towarzyszyły debaty, podczas których omawiano najistotniejsze problemy opisane w opracowaniu badaczy z IRWiR-u. W konferencji aktywnie uczestniczyli także przedstawiciele Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej. Byli wśród nich m.in.: **Krzysztof Iwaniuk**, Przewodniczący Zarządu ZGWRP, oraz **Leszek Świętalski**, Dyrektor Biura Związku.

Bank Gospodarstwa Krajowego i narzędzia finansowe dla samorządu terytorialnego

W dniach 22-23 maja 2023 r. odbyła się kolejna edycja Konferencji BGK dla JST, a jej tematem przewodnim były „Nowe rozwiązania dla finansów samorządów”. Konferencja została podzielona na bloki tematyczne. Pierwszy z nich został zatytułowany: „Zróżnicowanie społeczno-gospodarcze i finansowe JST/jak niejednorodne są polskie samorzady?”. Drugi z bloków nosił tytuł: „Program inwestycji strategicznych – status realizacji”. Trzeci z kolei to „Uproszczenie podatków lokalnych i ich poboru – rzeczywistość, marzenia, realne możliwości”. „PPP współpraca z sektorem prywatnym w celu realizacji zadań publicznych” – taki tytuł nosił kolejny blok tematyczny, a piąty blok został poświęcony takim zagadnieniom, jak: „Efektywność energetyczna i projekty środowiskowe w praktyce”.

Uczestnikami Konferencji byli m.in. przedstawiciele Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej: **Krzysztof Iwaniuk**, Przewodniczący oraz **Jacek Brygman**, Wiceprzewodniczący Zarządu Związku.

Działalność ZGWRP dostrzeżona – pracownicy Biura z Odznakami Honorowymi

Omawiając aktywności ZGWRP nie sposób nie wspomnieć o posiedzeniu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, które odbyło się 21 czerwca 2023 r. Wówczas właśnie wręczono Odznaki Honorowe za Zasługi dla Samorządu Terytorialnego. W gronie uhonorowanych znaleźli się m.in. reprezentanci Biura ZGWRP: **Marzanna Stabrzyńska**, Główna Księgowa oraz **Bernard Sabura**, Specjalista ds. Finansów, Współpracy Samorządów, Informacji i Analiz.

Przyznanie odznak było dowodem na to, że na arenie krajowej działanie Związku, wyrażone m.in. zaangażowaniem pracowników Biura, którzy na co dzień w swej pracy dokładają wszelkich starań, by dbać o interesy gmin z obszarami wiejskimi oraz o rozwój samorządności.

Tematyka współpracy lokalnej doczekała się Kongresu

W dniach 19-20 września ub.r. w Warszawie odbył się pierwszy Krajowy Kongres Współpracy Lokalnej zorganizowany przez Fundację Rozwoju Demokracji Lokalnej im. prof. J. Regulskiego. Podczas dwudniowej konferencji przedstawiciele różnych organizacji pozarządowych oraz samorządów lokalnych mieli okazję dyskutować na temat barier napotykanym na polu współpracy oraz dzielić się swoimi doświadczeniami i dobrymi praktykami.

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej (ZGWRP) był jednym z partnerów wydarzenia i miał swoją reprezentację w dyskusjach. Podczas panelu poświęconego działaniom strażniczym jako narzędziu ochrony demokracji, głos zabrała **Dorota Zmarzłak**, Członek Zarządu ZGWRP. Poruszyła ona kwestię niejednoznaczności intencji osób kontrolujących pracę wójta czy urzędu ze strony organizacji typu „watchdog”. Zwróciła przy tym uwagę na polityczne wykorzystywanie informacji oraz manipulację nimi, w celu oczerniania lokalnej władzy. Przedstawicielka Związku podkreśliła, że obie strony powinny zastanowić się nad poprawą tej sytuacji, jednak większa odpowiedzialność leży po stronie samorządów, które mają większą władzę i siłę.

Zaangażowanie ZGWRP bardzo szerokie pomimo skromnych możliwości personalnych

To oczywiście tylko subiektywny wybór z szerszej palety aktywności podejmowanych przez Związek i jego przedstawicieli. Pełni zaangażowania ZGWRP w wydarzenia nie sposób bowiem opisać w tak krótkiej formie, ale w zbudowaniu tego obrazu pomoże śledzenie strony internetowej Związku oraz jego profilu na Facebooku.

Warto tu także choćby napomknąć o udziale przedstawicieli ZGWRP w komisjach konkursowych i jury różnych plebiscytów i rankingów, gdzie mieli oni okazję dbać o interesy gmin wiejskich i podkreślać ich wkład w rozwój kraju i podnoszenie poziomu życia lokalnych społeczności.

Jednocześnie można pokusić się o twierdzenie, że zaangażowanie ZGWRP w rozmaite wydarzenia, a przez to budowa pozytywnego wizerunku Organizacji mogłoby być dużo szersze, gdyby pozwalały na to możliwości personalne. Skromna liczba pracowników obsługujących Biuro ZGWRP skutecznie uniemożliwia rozszerzanie zasięgu oddziaływania naszej wspólnej Organizacji.

Patronaty udzielone przez Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w 2023 r.

W 2023 roku Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej był wielokrotnie proszony o udzielenie patronatu nad różnorodnymi inicjatywami podejmowanymi przez różnych organizatorów. Często patronat ten określany był mianem honorowego bądź środowiskowego. Wnioski o objęcie patronatem dotyczyły zarówno wydarzeń o charakterze konferencji, szkoleń i seminariów, jak i rankingów gmin oraz akcji i kampanii długookresowych o wymiarze ogólnokrajowym. Niejednokrotnie przy okazji obejmowania patronatem określonych akcji przedstawiciele ZGWRP zapraszani byli do uczestnictwa w pracach jury i kapituł oceniających działalność i funkcjonowanie jednostek samorządu terytorialnego.

Poniżej, w formie tabelarycznej, zestawione zostały wydarzenia, którym patronat Związku został udzielony w 2023 r.

Lp.	Tytuł wydarzenia	Data wydarzenia	Organizator
1.	Targi Ochrony Środowiska i Gospodarki Odpadami EKOTECH	8-9 marca 2023 r.	Targi Kielce
2.	„Światło i elektrotechnika dla samorządów” i „Najlepiej Oświetlona Gmina i Miasto 2022 Roku”	15 marca 2023 r.	Polski Związek Przemysłu Oświetleniowego
3.	Gospodarka obiegu zamkniętego – stabilizacja cen dla samorządów	2-4 lutego 2023 r.	KIGO
4.	„Transformacja energetyczna. Konsekwencje dla samorządów” „Zarządzenie Miastem”	17 lutego	Jan Olbrycht
5.	VIII Europejski Kongres Samorządów	6-7 marca 2023 r.	Instytut Studiów Wschodnich
6.	Targi Ochrony Środowiska i Gospodarki Odpadami EKOTECH	8-9 marca 2023 r.	Targi Kielce
7.	Nowe życie składowiska odpadów – eksploatacja, rekultywacja, odzysk surowców i energii	14-16 marca 2023 r.	Abrys
8.	X edycja Ogólnopolskiej Konferencji Samorządu i Oświaty Edukacja Przyszłości	15-16 marca 2023 r.	MUNICIPIUM, Miasto Lublin
9.	„Gospodarka odpadami. Transformacja w kierunku Gospodarki o Obiegu Zamkniętym” „Zarządzenie Miastem”	31 marca 2023 r.	Jan Olbrycht
10.	Samorządowy Kongres Finansowy w Sopocie 2023 Local Trends	3-4 kwietnia 2023 r.	Centrum Myśli Strategicznych, Grupa MTP
11.	Europejski Kongres Innowacyjnych Rozwiązań dla Obszarów Wiejskich i Rolnictwa POLSKA WIEŚ XXI	19-20 kwietnia 2023 r.	Międzynarodowe Targi Poznańskie
12.	„Dzień Drogowca 2023”	25 kwietnia 2023 r.	Redakcja magazynu „Drogi Gminne i Powiatowe”
13.	V edycja Krajowego Kongresu Forów Skarbników	10-11 maja 2023 r.	Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego i Krajowa Rada Forów Skarbników
14.	Jak pozyskać odpowiednie poziomy recyklingu i odzysku odpadów komunalnych i wpłynąć na wysokość opłat ponoszonych przez mieszkańców	11-13 maja 2023 r.	Krajowa Izba Gospodarki Odpadami
15.	Innowacyjny Samorząd	25 maja 2023 r.	Serwis Samorządowy PAP
16.	VII Forum Zamówień Publicznych dla Kadry Kierowniczej	24-26 maja 2023 r.	„Przetargi Publiczne”, spółka Presscom
17.	VII Kongres Perły Samorządu	1-2 czerwca br.	Dziennik Gazeta Prawna i Urząd Miasta Gdyni

18.	5 edycja Ogólnopolskiego Konkursu na Najlepsze Inicjatywy dla Społeczności Lokalnych z udziałem OSP i Samorządów FLORIANY 2023	2023 rok	Związek Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej
19.	26. edycja Konferencji „Miasta w Internecie”	14-15 czerwca	Stowarzyszenie „Miasta w Internecie”
20.	Konferencja „Potrzebne zmiany w samorządzie lokalnym a bieżące wyzwania samorządu w Polsce”	16 czerwca 2023 r.	Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego, Uniwersytet Łódzki i Miasto Łódź
21.	„Dyrektywa budynkowa – konsekwencje dla samorządów”	16 czerwca 2023 r.	Jan Olbrycht
22.	II Forum Optymalizacji Energetycznej OP.EN	czerwiec 2023 r.	Klaster Optymalizacji Energetycznej OP.EN
23.	XI Forum Gospodarki Odpadami SOSEXPO 2023 i XI Ogólnopolska Konferencja Samorządowa	29 czerwca 2023 r.	Zarząd Targów Warszawskich
24.	„Lexometr Oświatowy 2023. Wyzwania dla dyrektorów szkół w roku szkolnym 2023/2024”	2023 rok	Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
25.	10. edycja Konkursu „Mistrz Finansów Publicznych”	21 sierpnia – 20 listopada 2023 r.	Miesięcznik „Finanse Publiczne”
26.	„Kompleksowa gospodarka odpadami – Zjazd branży gospodarki odpadami”	5-7 września 2023 r.	Abrys
27.	VII edycja Krajowego Kongresu Sekretarzy	6-7 września 2023 r.	Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego
28.	V Samorządowe Forum Gospodarki Odpadami	6-8 września 2023 r.	Gdańska Fundacja Wody
29.	I Krajowy Kongres Współpracy Lokalnej	19-20 września 2023 r.	Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej
30.	Ekomobilność w samorządzie i przedsiębiorstwie	21 września 2023 r.	Miesięcznik „Energia i Recykling”
31.	Kongres Nowej Mobilności 2023	26-28 września 2023 r.	Polskie Stowarzyszenie Paliw Alternatywnych
32.	Gmina Przyjazna Rowerzystom w ocenie turystów kolarzy 2023	2023 rok	Zarząd Główny PTTK
33.	„Biznes Dobry dla Gminy”	5 października 2023 r.	Serwis Samorządowy PAP
34.	„Gmina Dobra do Życia”	5 października 2023 r.	Serwis Samorządowy PAP
35.	Konferencja „ESG. Zrównoważona transformacja”	12-13 października 2023 r.	Szkoła Główna Handlowa
36.	15. edycja Nagrody „Kryształy Przetargów Publicznych”	2023 rok	Przetargi Publiczne, Prescom
37.	Puchar Recyklingu	2023 rok	Abrys
38.	#wybieramśrodowisko	2023 rok	Abrys
39.	XXI Samorządowym Forum Kapitału i Finansów	11-12 października 2023 r.	Municipium
40.	XVIII Forum Przetargów Publicznych	9-11 października 2023 r.	Magazyn „Przetargi Publiczne”
41.	Local Trends – Europejskie Forum Samorządowe	17-18 października 2023 r.	Grupa MTP i Fundacja Centrum Myśli Strategicznych
42.	„GOZpodarz 2023”	2023 rok	Pracodawcy RP
43.	Sprzątania Świata	2023 rok	Fundacja "Nasza Ziemia"
44.	„OSP na straży środowiska”	2023 rok	Związek Ochotniczych Straży Pożarnych RP, MB

			Recycling, Elektryczne Śmieci oraz Fundacja "Odzyskaj Środowisko"
45.	8. Forum Inteligentnego Rozwoju Uniejów 2023	19-20 października 2023 r.	Centrum Inteligentnego Rozwoju
46.	X edycja Polskiego Kongresu Przedsiębiorczości	13-14 listopada 2023 r.	Polska Agencja Przedsiębiorczości
47.	Targi Samorządu Terytorialnego	22 listopada 2023 r.	Samorząd Studentów Szkoły Głównej Handlowej
48.	27. edycja Kongresu Ochrony Środowiska ENVICON	12-13 grudnia 2023 r.	Abrys
49.	10 lat samorządowego systemu gospodarki odpadami	30 listopada – 2 grudnia 2023 r.	Krajowa Izba Gospodarki Odpadami
50.	Forum Bankowo-Samorządowe	14 grudnia 2023 r.	Związek Banków Polskich

– NIC O NAS BEZ NAS –

Obecność Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w mediach w 2023 roku

Wzorem lat ubiegłych, w celu uzupełnienia niniejszego sprawozdania w obszarze promocji Związku, zlecona została analiza medialna, dotycząca podsumowania obecności Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w mediach w okresie 1 stycznia – 31 grudnia 2023 r. Podobnie jak rok wcześniej, zlecenie wykonał Instytut Monitorowania Mediów (IMM), co – ze względu na jednolitą metodologię – daje możliwość porównania większości zebranych danych.

W omawianym okresie liczba publikacji dotyczących ZGWRP wyniosła 8895 co stanowiło wzrost o ponad 5 tys. (138%) w stosunku do roku 2022. Maksymalna liczba publikacji przypadła na listopad ub.r. – 2423 publikacje.

01.01-31.12.2023 ZWIĄZEK GMIN WIEJSKICH RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

MAPA MEDIALNA

Mapa medialna jest podsumowaniem obecności **Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej** w mediach w okresie 01.01-31.12.2023. Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej to największa ogólnopolska organizacja skupiająca gminy wiejskie i miejsko-wiejskie. Jego podstawowym celem jest integracja samorządów wiejskich i rozwiązywanie typowych problemów tego środowiska.

* za okres odniesienia przyjęto 01.01-31.12.2022

Analiza obecności w mediach przygotowana przez

Najwięcej publikacji (8153 – wzrost o 5339; +190%) w ubiegłym roku ukazało się w portalach internetowych, z których największy zasięg miały publikacje zamieszczone przez serwis gazetaprawna.pl (26 publikacji Krzysztofa Bałękowskiego dotarło do 149 tys. odbiorców).

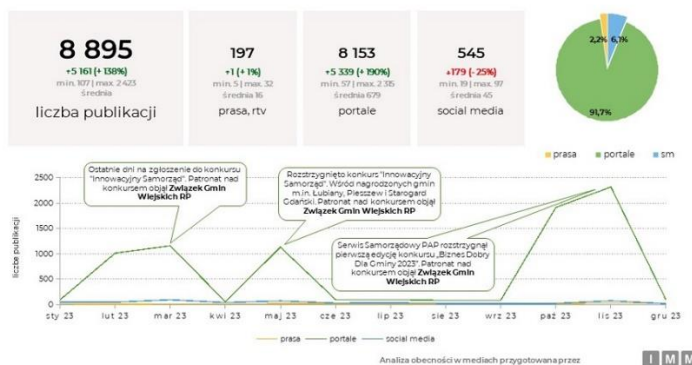
Całkowity zasięg publikacji dotyczących aktywności ZGWRP wyniósł 19,2 mln, czyli o 1,48 mln (8%) więcej niż rok wcześniej.

01.01-31.12.2023 ZWIĄZEK GMIN WIEJSKICH RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

PODSUMOWANIE LICZBY PUBLIKACJI

W okresie 01.01-31.12.2023 liczba publikacji dotyczących **Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej** wyniosła: 8895 i wzrosła o 5 161 (+138%). **Maksymalna liczba publikacji (2 423) przypadła na listopad. Dominującym medium w tym okresie były portale (8 153 publikacji, co stanowi 91,7% ogółu materiałów).**

Szacowana wartość ekwiwalentu reklamowego analizowanych materiałów wyniosła 15,6 mln zł (wzrost o 2,54 mln zł i 19% w porównaniu z 2022 r.). Można zatem założyć, że dzięki swojej aktywności i wypowiedziom swych reprezentantów taką właśnie kwotę zaoszczędził Związek, gdyby chciał z takim przekazem dotrzeć do odbiorców w ramach materiałów płatnych.

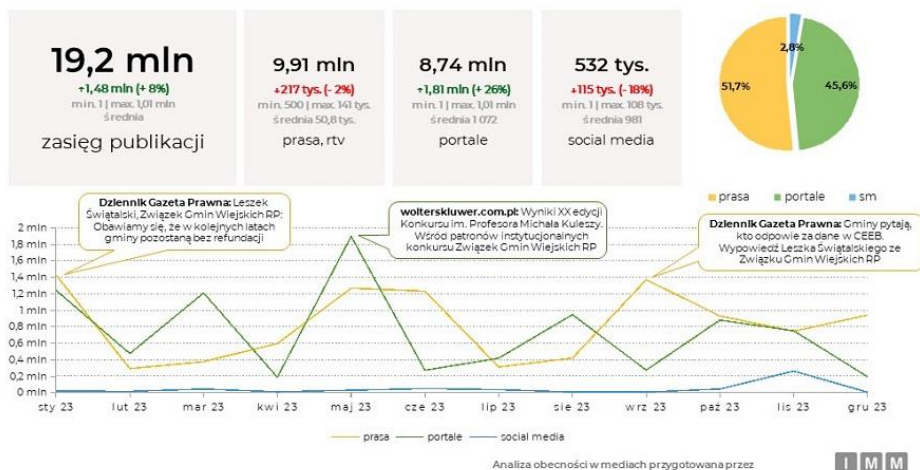
Warto tu również zaznaczyć, że istotnym elementem wzmianek medialnych o Związku były patronaty nad inicjatywami Serwisu Samorządowego PAP, co przy okazji potwierdza zasadność udzielania takich patronatów.

01.01-31.12.2023 ZWIĄZEK GMIN WIEJSKICH RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

PODSUMOWANIE ZASIĘGU PUBLIKACJI

W okresie 01.01-31.12.2023 liczba potencjalnych kontaktów z publikacjami wyniosła 19,2 mln. **Zasięg wzrósł o 1,48 mln (+ 8%). Największy zasięg (9,91 mln kontaktów) osiągnęły publikacje w prasie (51,7% całkowitej wartości), a szczyt zasięgu przypadł na maj.**

Uwagę zwraca, że największy zasięg (9,91 mln kontaktów) osiągnęły publikacje w prasie, a szczyt zasięgu przypadł na maj 2023 r. Jednocześnie zasięgi uzyskane poprzez prasę spadły o 217 tys. (-2%). Spadek zasięgów odnotowany został również w social mediach (mniej o 115 tys.), co z nawiązką zrekomensowały publikacje w portalach internetowych. Warto jednocześnie zauważyć, że nawet pomimo ww. spadku zasięgów w mediach społecznościowych o 114 tys. zł, wzrost ekwiwalent reklamowy tych publikacji (współczynnik AVE).

Odwrotna sytuacja została stwierdzona w przypadku publikacji w prasie. Tutaj w 2023 r. odnotowany został wzrost liczby publikacji względem roku wcześniejszego o 197 wzmianek, a jednocześnie AVE w tym obszarze spadł o 196 tys. zł. Ponownie największy wzrost w tym zakresie odnotowały portale internetowe (wzrost o 2,7 mln zł, +36%).

Jeśli chodzi o wydźwięk publikacji, to IMM wskazał, że neutralny wydźwięk miała zdecydowana większość z nich – 8762 publikacje (99%). Pozytywnym wydźwiękiem charakteryzowały się 133 publikacje, których zasięg został oszacowany na 560 tys., a AVE wyliczono na poziomie 404 tys. zł. Wykonawca opracowania nie odnotował publikacji związanych ze Związkiem, które miałyby wydźwięk negatywny.

– NIC O NAS BEZ NAS –

TOP MEDIA

W poniższym zestawieniu przedstawiono media będące źródłem największej liczby publikacji związanych ze **Związkiem Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej**. Dla każdego medium określono liczbę materiałów, ich łączne zasięgi, wartość AVE oraz rozkład wydźwięku publikacji.

	prasa, rtv	publikacje	zasięg	AVE	wydźwięk		
1	Dziennik Gazeta Prawna	49	6,8 mln	2,19 mln zł	0	49	0
2	Wspólnota	28	224 tys.	595 tys. zł	6	22	0
3	Rzeczpospolita	12	1,45 mln	924 tys. zł	0	12	0
4	Gazeta Sulecka	12	240 tys.	48,7 tys. zł	4	8	0
5	Przegląd Komunalny	10	60 tys.	140 tys. zł	0	10	0
	portale	publikacje	zasięg	AVE	wydźwięk		
1	dlawas.info	3232	229 tys.	710 tys. zł	0	3232	0
2	twoje-miasto.pl	2861	225 tys.	1,09 mln zł	0	2861	0
3	pap.pl	93	431 tys.	1,43 mln zł	4	89	0
4	portalsamorządowy.pl	86	100 tys.	86 tys. zł	1	85	0
5	gazetaprawna.pl	52	323 tys.	401 tys. zł	0	52	0
	social media	publikacje	zasięg	AVE	wydźwięk		
1	facebook.com	459	237 tys.	66,9 tys. zł	36	423	0
2	twitter.com	52	234 tys.	4 542 zł	4	48	0
3	linkedin.com	13	46 tys.	158 zł	0	13	0
4	instagram.com	9	5 983	225 zł	0	9	0
5	youtube.com	7	4 683	740 zł	0	7	0

Analiza obecności w mediach przygotowana przez

Jednocześnie IMM pokusił się o sprawdzenie zaangażowania (dyskusji) w mediach społecznościowych. Warto zauważyć, iż pomimo mniejszej liczby postów opublikowanych w social mediach, odnoszących się do ZGWRP, wzrosła liczba interakcji wywołanych przez te publikacje. Liczba interakcji wyniosła 3846 i wzrosła o 2156 (128%) w stosunku ro roku wcześniejszego. Najwięcej interakcji odnotowano w listopadzie ub.r. – było ich 1245.

W pełni uzasadniony wydaje się zatem wniosek, że pomimo nieangażowania zbyt wielkich środków finansowych w działania medialne, Związek z powodzeniem realizował w 2023 r. misję propagowania informacji o podejmowanych przez siebie inicjatywach wśród szerokiego grona odbiorców. Można zatem założyć, że z sukcesem prowadzone były działania związane z przekazywaniem zainteresowanym osobom informacji o zaangażowaniu ZGWRP w realizację określonych w statucie Stowarzyszenia zadań, w tym w obronę interesów gmin z obszarami o charakterze wiejskim. Jednocześnie warto zachować świadomość, że w omawianym obszarze osiągnąć można dużo więcej, jednak przy znacząco większym zaangażowaniu środków własnych i większych zasobach osobowych (etatów).

– NIC O NAS BEZ NAS –

Nowa strona internetowa

Ważnym elementem działań promocyjnych, swego rodzaju wizytówką poszczególnych podmiotów i organizacji, jest strona internetowa. Obecnie to właśnie przejrzysta, łatwa w nawigacji i zachęcająca od strony wizualnej witryna internetowa jest bardzo często pierwszym etapem kontaktu organizacji z jej potencjalnymi współpracownikami, a jednocześnie stanowi element uwiarygadniający dany podmiot. Jeśli dana organizacja nie ma strony lub posiadana przez nią witryna mocno odbiega od aktualnych standardów jakościowych, to często taki podmiot postrzegany jest jako niezetelny. Oczywiście, obok ww. kolejnym ważnym, a wręcz nieodzownym elementem dobrej strony internetowej jest wypełnienie jej unikalnymi i istotnymi z punktu widzenia użytkowników treściami.

Właśnie te powody przyświecały decyzji o modernizacji, a w zasadzie o budowie nowej strony internetowej Związku. Decyzja ta została podjęta już jakiś czas temu. Jednak waga i rozmiar przedsięwzięcia, jakim była zmiana witryny, działającej pod adresem www.zgwrp.pl wymagały dobrego przygotowania, co z kolei – w natłoku prac bieżących, jakim musiała stawić czoła, skromna pod względem liczby, kadra Biura Związku – skutkowało rozciągnięciem tego procesu w czasie.

Fot. Wygląd strony internetowej ZGWRP w starej postaci

W efekcie szeregu spotkań i dyskusji (prowadzonych zarówno wewnątrz Biura, jak i z potencjalnymi wykonawcami i użytkownikami strony) jesienią 2023 r. wdrożona została nowa witryna Związku, która odpowiada aktualnym standardom tworzenia stron internetowych, a jednocześnie zapewnia łatwą nawigację i zawiera najważniejsze i – w miarę możliwości – najaktualniejsze informacje związane z działalnością ZGWRP. Równocześnie, dzięki wytężonym wysiłkom udało się również zachować na stronie większość informacji zamieszczonych na niej w pierwotnej, już historycznej, jej wersji.

<p>Patronaty</p> <p>Konferencja „Kapitał obywatelski społeczności lokalnych” – zaproszenie do udziału!</p> <p>Odbędzie się za:</p> <table border="1"> <tr> <td>06</td> <td>22</td> <td>15</td> <td>01</td> </tr> <tr> <td>dnia</td> <td>całkiem</td> <td>minut</td> <td>sekund</td> </tr> </table> <p>11 kwietnia 2024</p> <p>Ekotech 2024 – moc rozwiązań technologicznych i...</p>	06	22	15	01	dnia	całkiem	minut	sekund	<p>Aktualności</p> <div style="border: 1px solid #ccc; padding: 5px; margin-bottom: 10px;"> <p>Spotkanie w MSZ z udziałem ZGWRP</p> <p>16 kwietnia 2024</p> </div> <div style="border: 1px solid #ccc; padding: 5px;"> <p>Konferencja „Kapitał obywatelski społeczności lokalnych” – zaproszenie do udziału!</p> </div>	<p>Nadchodzące wydarzenia</p> <p>Konferencja „Kapitał obywatelski społeczności lokalnych” – zaproszenie do udziału!</p> <p>Odbędzie się za:</p> <p>2024/04/24 10:30:00</p> <p>Debata o systemie kaucyjnym</p> <p>Odbyto się: 09 kwietnia 2024</p>
06	22	15	01							
dnia	całkiem	minut	sekund							

Fot. Internetowa witryna ZGWRP w nowej odsłonie

Nowa strona Związku oparta jest o system zarządzania treścią (CMS) wykonany w WordPressie, który zastąpił wcześniejszy „silnik” działający w systemie Joomla!.. Decyzja o tej zmianie została podjęta po rozeznaniu obu środowisk do zarządzania treściami, z którego wynikało, że WordPress jest obecnie systemem najpopularniejszym, lepiej wspieranym i aktualizowanym, do którego także istnieje szersza baza różnorodnych dodatków i rozszerzeń oraz większa liczba specjalistów, gdyby okazało się, że jest wymagana pomoc z zewnątrz.

Można zatem zaznaczyć, że dokonana w 2023 roku budowa nowej strony stanowi także bazę jej rozwijania oraz do dalszych modyfikacji, zwiększa też bezpieczeństwo systemu, a w razie potrzeby daje możliwość dokładania nowych funkcjonalności.

– NIC O NAS BEZ NAS –

Webinaria zorganizowane przez ZGWRP w 2023 r.

Lp.	Data	Czas trwania	Temat	Moderatorzy/ Prelegent	Liczba uczestników
1.	16.03.23	2 godz.	Zamknięcie ksiąg rachunkowych oraz sprawozdanie finansowe i budżetowe za 2022 rok w JST. Wybrane problemy i kontrowersje	VI Forum Skarbników Moderatorzy: Leszek Świętalski, Dyrektor Biura ZGWRP; Marzanna Stabrzyńska, Główna Księgowa ZGWRP Prelegent: Lucyna Hanus, Prezes Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu	271
2.	20.03.23	3 godz.	Opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi w 2023 roku. Aktualne problemy w naliczaniu i windykacji.	VI Forum Skarbników Moderatorzy: Leszek Świętalski, Dyrektor Biura ZGWRP; Marzanna Stabrzyńska, Główna Księgowa ZGWRP Prelegent: Grzegorz Czarnocki, Prezes Regionalnej Izby Obrachunkowej w Opolu; dr Hanna Kmiecik, Kancelaria JST	298
3.	20.0.23	2 godz.	Aktualizacja orzecznictwa w zakresie klasyfikacji przedmiotu opodatkowania podatkiem od nieruchomości – budynek czy budowla?	VI Forum Skarbników Moderatorzy: Leszek Świętalski, Dyrektor Biura ZGWRP; Marzanna Stabrzyńska, Główna Księgowa ZGWRP Prelegent: Dr Paweł Grzybowski, Kancelaria Prawna Dr Krystian Ziemiński & Partners	150
4.	26.05.23	2 godz.	Grunt jako przedmiot opodatkowania podatkiem od nieruchomości	VI Forum Skarbników Moderatorzy: Leszek Świętalski, Dyrektor Biura ZGWRP; Marzanna Stabrzyńska, Główna Księgowa ZGWRP Prelegent: Dr Paweł Grzybowski Kancelaria Prawna Dr Krystian Ziemiński & Partners	187
5	31.05.23	1,5 godz.	Praca zdalna – nowe regulacje kodeksu pracy	Moderator: Leszek Świętalski, Dyrektor Biura ZGWRP Prelegent: Anna Przygocka Kancelaria Prawna Dr Krystian Ziemiński & Partners	113

Lp.	Data	Czas trwania	Temat	Moderatorzy/ Prelegent	Liczba uczestników
6	06.07.23	2 godz.	Skuteczne postępowanie i kontrola w zakresie podatku od nieruchomości, czyli jak unikać błędów w postępowaniu	VI Forum Skarbników Moderatorzy: Leszek Świętański, Dyrektor Biura ZGWRP; Marzanna Stabrzyńska, Główna Księgowa ZGWRP Prelegent: Dr Paweł Grzybowski, Kancelaria Prawna Dr Krystian Ziemski & Partners	181
7.	16.11.23	1,5 godz.	KSeF i faktury ustrukturyzowane (e-faktury) – wdrożenie w Gminach	VI Forum Skarbników Moderatorzy: Leszek Świętański, Dyrektor Biura ZGWRP; Marzanna Stabrzyńska, Główna Księgowa ZGWRP Prelegent: Michał Kostrzewa, Kancelaria Prawna Dr Krystian Ziemski & Partners	280
Ogółem liczba uczestników: 1480					

Współpraca zagraniczna ZGWRP w 2023 r.

Działania Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej są prowadzone na wielu płaszczyznach, a wybranymi ich celami są wymiana doświadczeń pomiędzy członkami oraz gospodarczy i kulturalny rozwój gmin wiejskich. Realizacji tych celów służy m.in. zaangażowanie Związku i jego przedstawicieli w aktywności realizowane także poza granicami naszego kraju. By korzystać z – nie tylko z europejskich doświadczeń – ZGWRP angażuje się w działalność szeregu organizacji międzynarodowych.

Reprezentacja ZGWRP w Europejskim Komitecie Regionów w Brukseli

Europejski Komitet Regionów (KR) jest zgromadzeniem demokratycznie wybranych przedstawicieli samorządów regionalnych i lokalnych, którzy zapewniają reprezentację instytucjonalną wszystkich jednostek terytorialnych, regionów, miast i gmin z terenu Unii Europejskiej (UE).

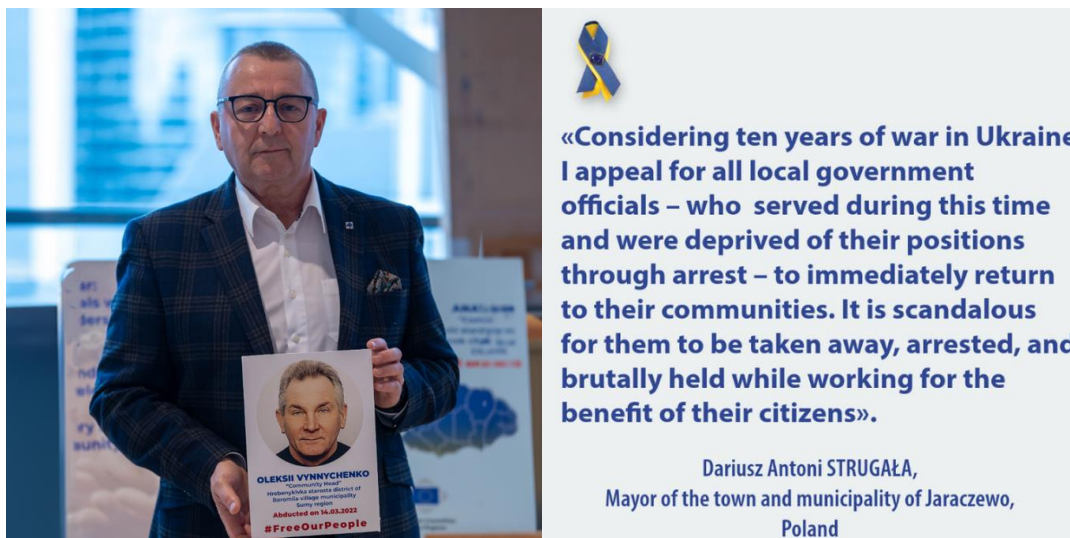
W Komitecie Regionów Polska ma 21 delegatów i taką samą liczbę ich zastępców. Zostali oni wskazani przez ogólnopolskie organizacje samorządowe, zatwierdzeni przez Radę Ministrów oraz powołani przez Radę Unii Europejskiej. Od 26 stycznia 2020 r. do 25 stycznia 2025 r. trwa aktualna kadencja Europejskiego Komitetu Regionów.

Członkami Komitetu Regionów nominowanymi przez ZGWRP są: **Krzysztof Iwaniuk**, Przewodniczący Zarządu ZGWRP, Wójt Gminy Terespol oraz **Dariusz Strugała**, Wiceprzewodniczący Zarządu ZGWRP, Burmistrz Miasta i Gminy Jaraczewo. Ich zastępcami są odpowiednio wg kolejności: **Marian Buras**, Członek Zarządu ZGWRP, Burmistrz Miasta i Gminy Morawica i **Mirosław Lech**, Członek Zarządu ZGWRP, Wójt Gminy Korycin.

Od lat Związek, posiadając tylko dwa mandaty członków i tym samym dwa mandaty zastępców członków, stosuje zasadę zapewnienia pełnej reprezentatywności i pracy dla wszystkich swoich reprezentantów, czyli zarówno członków jak i ich zastępców. Stąd też ważna jest dywersyfikacja członkostwa i przynależności do komisji roboczych Komitetu Regionów. Związek podjął starania o następujący rozdział miejsc w poszczególnych komisjach, w ramach parytetów delegacji narodowej i zapewnienie miejsca w następujących komisjach na kadencję obejmującą lata 2020-2025: **Krzysztof Iwaniuk**: komisja CIVEX i ECON (komisję CIVEX obsługuje bezpośrednio Krzysztof Iwaniuk, a komisję ECON jego zastępca Mirosław Lech), **Dariusz Strugała**: komisje NAT i ENVE (komisję NAT obsługuje bezpośrednio Dariusz Strugała, a komisję ENVE jego zastępca Marian Buras). Zakres tematyczny wszystkich wyżej wymienionych komisji jest zbieżny z celami i misją ZGWRP. Ponadto **Krzysztof Iwaniuk** jest zastępcą wiceprzewodniczącego Prezydium KR, a **Dariusz Strugała** – zastępcą członka Prezydium KR. Dariusz Strugała wybrany został również wiceprzewodniczącym Grupy Politycznej Sojusz Europejski (European Alliance Group) oraz koordynatorem politycznym Grupy EA w Komisji Zasobów Naturalnych (NAT). Jest także członkiem Grupy Roboczej do spraw Ukrainy

W 2023 r. w Komitecie Regionów odbyło się **sześć** Sesji Plenarnych, **pięć** posiedzeń komisji NAT, **pięć** posiedzeń komisji ENVE, **pięć** posiedzeń komisji ECON oraz **pięć** posiedzeń komisji CIVEX.

Archiwum Komitetu Regionów Dariusz Strugała, członek KR-u – grupa robocza ds. Ukrainy – wezwał do natychmiastowego uwolnienia ukraińskich wójtów i burmistrzów uprowadzonych podczas wykonywania obowiązków służbowych przez rosyjskiego agresora.

Reprezentacja ZGWRP w Kongresie Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy (CLRAE)

Kongres Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy został powołany w 1994 r. jako ciało konsultacyjne i monitorujące stan demokracji i swobód obywatelskich. Jego zadaniem jest pomoc państwom członkowskim w kwestiach praktycznych na drodze tworzenia skutecznie działających samorządów lokalnych i regionalnych. Kongres cyklicznie monitoruje i przedstawia opinie w sprawie przestrzegania w wybranych krajach Europejskiej Kart Samorządu Lokalnego. Kongres stanowi forum, na którym przedstawiciele władz lokalnych i regionalnych mogą omawiać wspólne problemy, dzielić się doświadczeniem i przedstawiać swoje opinie rządowi krajów członkowskich Rady Europy. Przedstawicielem ZGWRP w CLRAE jest **Dorota Zmarzłak**, Członek Zarządu ZGWRP, Wójt Gminy Izabelin, a jej zastępcą **Bogumiła Lewandowska-Siwiek**, Członek Komisji Rewizyjnej ZGWRP, Wójt Gminy Baranów.

Fot. Archiwum D. Zmarzłak. Przedstawicielem ZGWRP w CLRAE jest **Dorota Zmarzłak**, Członek Zarządu ZGWRP, Wójt Gminy Izabelin.

ALDA Europejskie Stowarzyszenie na rzecz Demokracji Lokalnej

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej uczestniczy także w działaniach Europejskiego Stowarzyszenia na rzecz Demokracji Lokalnej – ALDA. ALDA to organizacja pozarządowa, promująca dobre zarządzanie i udział obywateli w działaniach na poziomie lokalnym. Koncentruje się w szczególności na współpracy między władzami lokalnymi i społeczeństwem obywatelskim. Stowarzyszenie powstało w 1999 r. z inicjatywy Kongresu Władz Lokalnych i Regionalnych – organu doradczego, reprezentującego władze lokalne i regionalne członków Rady Europy – w celu koordynowania i wspierania sieci Agencji Demokracji Lokalnej, która została ustanowiona na początku lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku.

Leszek Świętalski, Dyrektor Biura ZGWRP, jako stały przedstawiciel Związku, uczestniczył w dorocznym Zgromadzeniu Ogólnym Europejskiego Stowarzyszenia na rzecz Demokracji Lokalnej (ALDA), które odbyło się 9 czerwca 2023 r. w Brukseli. Uczestnicy spotkania – członkowie i sympatycy ALDA – zapoznali się, z przedstawionymi przez Zarząd tej Organizacji, wynikami i osiągnięciami Stowarzyszenia, jednocześnie omawiając przyszłe kroki i strategię. Podczas spotkania, członkowie i partnerzy ALDA w kontekście kluczowych priorytetów UE, dzielili się wiedzą i najlepszymi praktykami na tematy takie jak migracja, włączenie społeczne, równość płci, równość, ochrona środowiska, zrównoważony rozwój i prawa człowieka.

Fot. Archiwum ALDA. Zgromadzenie Ogólne ALDA 2023 r. ZGWRP reprezentował Leszek Świętalski, Dyrektor Biura Związku.

Inne międzynarodowe aktywności Związku

Rumunia

W dniach 8-9 czerwca br. w miejscowości Ciugud w Rumunii obradowała Grupa Polityczna „Przymierze Europejskie” (EA Group) Europejskiego Komitetu Regionów z udziałem przedstawicieli ZGWRP w KR. Dwudniowe obrady zwieńczyło przyjęcie dokumentu, który zatytułowano jako „Deklaracja z Ciugud: Unijna wieś podstawą spójności i rozwoju UE”. Deklaracja z Ciugud poświęcona jest potrzebie położenia większego nacisku na rozwój obszarów wiejskich. Wspomniana grupa polityczna wskazuje w tym dokumencie m.in., że uważa, iż „Zrównoważona przyszłość Europy zależy od większej spójności terytorialnej i opracowania solidnej agendy na rzecz obszarów wiejskich kładącej nacisk na kluczową rolę obszarów wiejskich przy jednoczesnym przeciwdziałaniu wyludnianiu się”.

Przedstawiciele ZGWRP w Komitecie Regionów: Marian Buras, Krzysztof Iwaniuk, Dariusz Strugała, Mirosław Lech z samorządowcami Rumunii w Ciugud, Rumunia

Po posiedzeniu odbyło się seminarium poświęcone podstawom spójności i rozwoju w Unii Europejskiej. Uczestniczyli w nim przedstawiciele władz Rumuni, samorządowcy różnych szczebli zaproszeni goście z Europy oraz delegacja samorządowa z Maroka. ZGWRP reprezentowali: **Krzysztof Iwaniuk**, Przewodniczący Zarządu, **Dariusz Strugała**, Wiceprzewodniczący Zarządu oraz **Marian Buras** i **Mirosław Lech**, Członkowie Zarządu ZGWRP. Wiceprzewodniczący **Strugała** przygotował i przedstawił referat wprowadzający do konferencji pt. „Znaczenie inicjatywy inteligentnych wsi we wszystkich politykach Unii Europejskiej”.

Fot. Paweł Bielecki. Krzysztof Iwaniuk, Przewodniczący ZGWRP, Wójt Gminy Terespol i członek grupy roboczej KR-u CORLEAP (Konferencja Władz Lokalnych i Regionalnych Partnerstwa Wschodniego) przekazuje medal okolicznościowy **Emilowi Drăghici**, Przewodniczącemu Związku Gmin Rumunii podczas XX Kongresu Gmin Wiejskich

Na zaproszenie Zarządu ZGWRP 27-28 listopada przedstawiciele Związku Gmin Rumunii uczestniczyli w XX Kongresie Gmin Wiejskich w Jachrance. w trakcie uroczystości po zakończeniu obrad pierwszego dnia, głos zabrał **Emil Drăghici**, Przewodniczący Związku Gmin Rumunii. Podziękował za zaproszenie na tak doniosłe wydarzenie, a odnosząc się do wysłuchanych wystąpień polskich prelegentów, wskazał na podobieństwo wyzwań, przed którymi stoją samorządowcy w Polsce i Rumunii. Zadeklarował przy tym wolę zacieśnienia współpracy z polskimi wójtami i burmistrzami na forum europejskim, w Europejskim Komitecie Regionów. Zaprosił przedstawicieli ZGWRP do udziału w Kongresie Gmin Rumunii w Bukareszcie w 2024 r. oraz udziału w debacie nad zreformowaniem systemu administracyjnego jako ekspertów, którzy uczestniczyli we wdrażaniu udanej reformy w Polsce.

Namibia

Niespełna rok po wizycie samorządowców z Namibii w Biurze ZGWRP, która pod przewodnictwem **Trevino Forbesa**, Burmistrza Walvis Bay, 19 września br. **Leszek Świętalski**, Dyrektor Biura ZGWRP spotkał się z kolejną grupą namibijskich urzędników i działaczy lokalnych, która przybyła do Polski w ramach projektu pn. ‘Local Authorities: Partnerships for sustainable cities 2021’ („Samorządy: Partnerstwa na rzecz zrównoważonych miast/gmin 2021”). Przy okazji warto zaznaczyć, że ZGWRP był „ojcem chrzestnym” tego projektu, proponując jego koordynatorom partnerów spośród gmin członkowskich.

– *NIC O NAS BEZ NAS* –

Archiwum ZGWRP. Wykład Leszka Świętalskiego, Dyrektora Biura ZGWRP, dla grupy samorządowców i urzędników z namibijskich gmin.

Korzystając ze słonecznej aury i zaproszenia **Marcina Wojtkowiaka**, Wójta Gminy Czerwonak, Dyrektor **Leszek Świętalski**, wygłosił wykład nt. samorządności i roli ZGWRP w procesie opiniowania projektów ustaw w ramach Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego. Spotkanie poprowadziła **Sylwia Szparkowska** z Fundacji Polityki Rozwojowej, przy udziale Wójta **Marcina Wojtkowiaka** i **Adriana Łuckiewicza**, Burmistrza Miasta i Gminy Wasilków.

Wśród Namibijczyków dominowali urzędnicy z gmin regionu Erongo. Byli to specjaliści z dziedziny ochrony środowiska (w tym gospodarki wodno-ściekowej i zagospodarowania odpadów) oraz zamówień publicznych, opieki społecznej i ochrony przeciwpożarowej. Każdy z nich miał okazję przyjrzenia się pracy swoich polskich odpowiedników w gminie Czerwonak. Wizyta była również okazją do zapoznania się z najlepszymi praktykami poprzez obserwację i uczestnictwo w wykładach. Goście z Namibii mogli jednocześnie zaznajomić się z funkcjonowaniem demokracji lokalnej w praktyce, a także poznać inicjatywy organizacji pozarządowych i zaangażowanie obywateli w sprawy swojej małej ojczyzny.

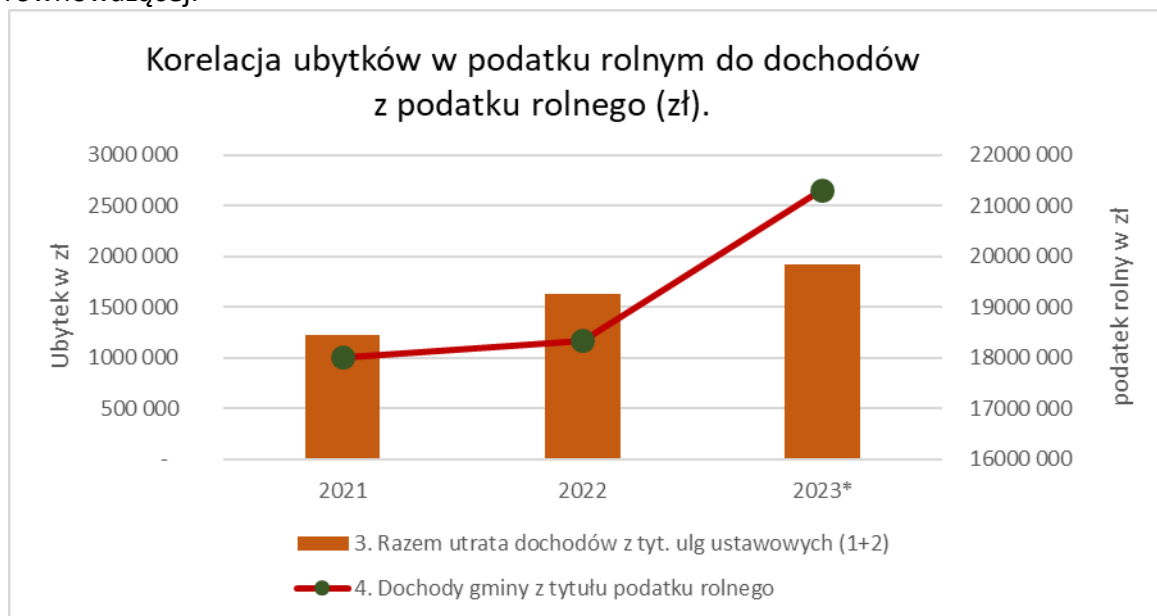
Fot. Archiwum ZGWRP. Delegacja namibijska z przedstawicielami Urzędu Gminy Czerwonak, Urzędu Miasta i Gminy Wasilków oraz ZGWRP podczas warsztatów plenerowych nad Wartą.

Korzystając z okazji zachęcamy Gminy Członkowskie ZGWRP do ubiegania się o środki zewnętrzne i uczestnictwa w projektach Programu Horizon, które nie wymagają wkładu własnego. Obok Czerwonaka takie przedsięwzięcie z powodzeniem realizuje gmina Ustka. Na jej obszarze testowane są innowacyjne rozwiązania mające na celu zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza. Warto zaznaczyć, że ZGWRP wraz z Fundacją Polityki Rozwojowej zapewniają pomoc w przygotowaniu wniosku, doborze projektu i utworzeniu konsorcjum, do potencjału i specyfiki gminy oraz wsparcie przy realizacji projektu.

Ważniejsze prace analityczne i stanowiska w zakresie finansów gmin przygotowane przez Biuro ZGWRP w 2023 roku

1. Badanie problemu ulg i zwolnień w podatku rolnym oraz wpływu hipotetycznej rekompensaty ubytku dochodów z tego tytułu na zmiany subwencji wyrównawczej.

Wartość ubytków w podatku rolnym z tytułu ulg i zwolnień oszacowania jest w roku 2021 (w oparciu dane w stanowisku z dnia 22.11.23 Zespołu ds. Obszarów Wiejskich, Wsi i Rolnictwa KWRiST) na kwotę 165 mln zł. W dniu 20.01.2023 roku na posiedzeniu Zespołu ds. Systemu Finansów Publicznych omawiane było stanowisko/wniosek Zespołu ds. Obszarów Wiejskich, Wsi i Rolnictwa KWRiST dotyczące **wprowadzenia ustawowego obowiązku zwrotu gminom utraconych dochodów własnych z tytułu udzielanych rolnikom ustawowych zwolnień i ulg inwestycyjnych w podatku rolnym**. W odniesieniu do dalszego procedowania wniosku Minister Sebastian Skuza wyraził potrzebę głębszej analizy czy przedmiotowa rekompensata ubytków z tytułu podatku rolnego faktycznie sprawi wzrost dochodów gmin po uwzględnieniu zmniejszenia się subwencji wyrównawczej. Ze względu na brak danych o wartości ubytków dochodów tytułu w/w ulg w podatku rolnym Związek Gmin Wiejskich RP przeprowadził wśród grupy wybranej gmin badanie ankietowe o ubytkach z tytułu ustawowych ulg i zwolnień w podatku rolnym ustalonych decyzją Wójta /Burmistrza na wniosek podatnika. Przedmiotem badania ankietowego było ustalenie ubytków w dochodach gmin z tytułu ulg w podatku rolnym na podstawie: art 12 ust 1 pkt 4 oraz art 13 ustawy z dnia 15 listopada 1984r. ustawy o podatku rolnym na podstawie badania ankietowego wśród wybranej grupy gmin w latach 2021-2023. Na podstawie kompletnych danych z 24 gmin przygotowano analizę wpływu rekompensaty ubytków z w/w tytułów na zmianę dochodów z tytułu subwencji wyrównawczej i równoważącej.

Analiza potwierdziła zasadność wniosku o rekompensatę gminom utraconych dochodów z tytułu ustawowych ulg i zwolnień inwestycyjnych w podatku rolnym. Z jednej strony zapobiega narastającym ubytkom z tytułu ustawowych ulg i zwolnień na które nie mają wpływu organy gminy. Ponadto wspieranie ulgami inwestycyjnymi gospodarstwa rolne kosztem dochodów gmin ani nie zwiększają przyszłych dochodów podatkowych ani nie zwiększają bazy podatkowej. Pomimo, że

obecnie gminom o niskich dochodach podatkowych i znacznych ubytkach w podatku rolnym częściowo tą stratę rekompensuje subwencja wyrównawcza i równoważąca, to wadą obecnego systemu wyrównawczego jest nie tylko niepełna rekompensata ubytków dochodów, ale odroczenie tego „wyrównania” w czasie - w drugim roku po roku w którym odnotowano ubytek w dochodach z tego tytułu. W związku z powyższym powinien być rekomendowany mechanizm bieżącej rekompensaty ubytków w dochodach z tytułu ustawowych ulg i zwolnień w podatku rolnym (np. na podstawie kwartalnych sprawozdań).

2. Wstępny zarys propozycji kategoryzacji gmin .

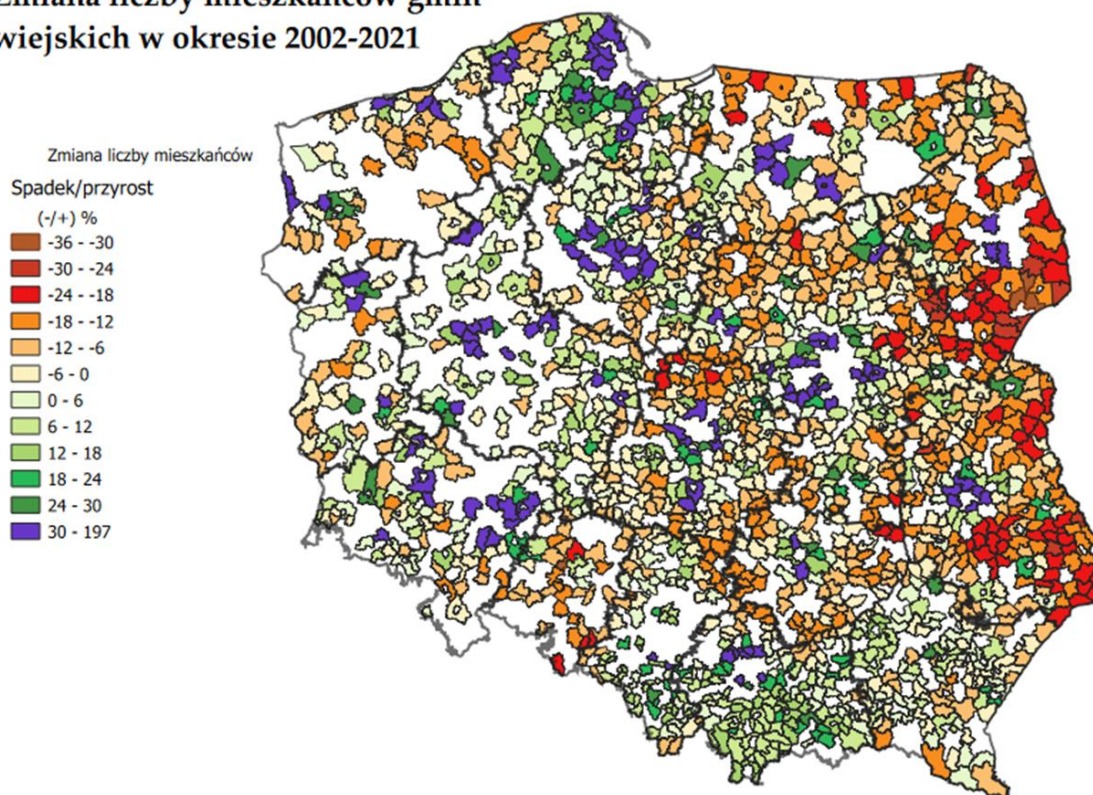
Z założenia kategoryzacja gmin ma służyć ustaleniu odpowiedniego mechanizmu finansowania gmin w zależności o czynników opisujących taką jednostkę. Prezentacja analityczna zawierała dotychczasowe próby skategoryzowania gmin przez grupy eksperckie np. ustalenie po 9 kategorii gmin w 3 przekrojach:

- sytuację demograficzną (przekrój charakterystyki demograficznej),
- ogólną charakterystykę społeczno-gospodarczą (przekrój charakterystyki społeczno-gospodarczej)
- sytuację finansową (przekrój dochodów i wydatków gmin).

lub cztery grupy gmin wyodrębnione wg. poziomu dochodów z tytułu udziału w podatkach dochodowych per capita (MF).

Z analiz Biura znaczącym czynnikiem mającym wpływ na rozwój gmin i ich finanse jest postępująca depopulacja gmin zmarginalizowanych.

Zmiana liczby mieszkańców gmin wiejskich w okresie 2002-2021

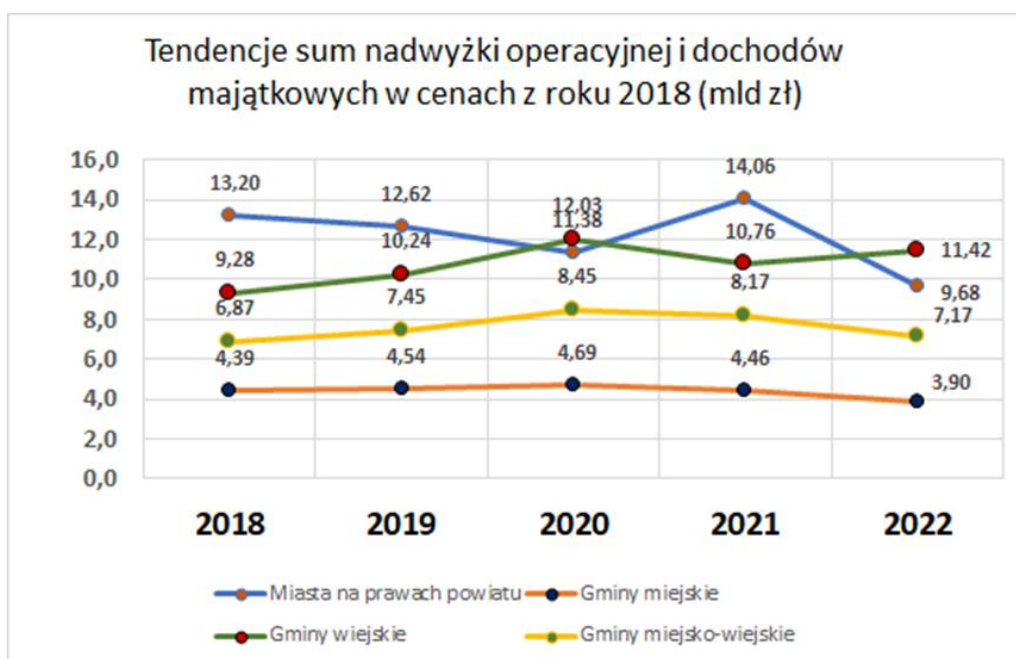

Ten czynnik powinien, zdaniem analityków Biura być jednym ważniejszych kryteriów kategoryzacji gmin obok długości sieci drogowej, wodno-kanalizacyjnej oraz wielkości obszarów chronionych. Obecnie nadal trwają w Ministerstwie Finansów prace nad nowym mechanizmem finansowania JST w powiązaniu z kategoryzacją jednostek.

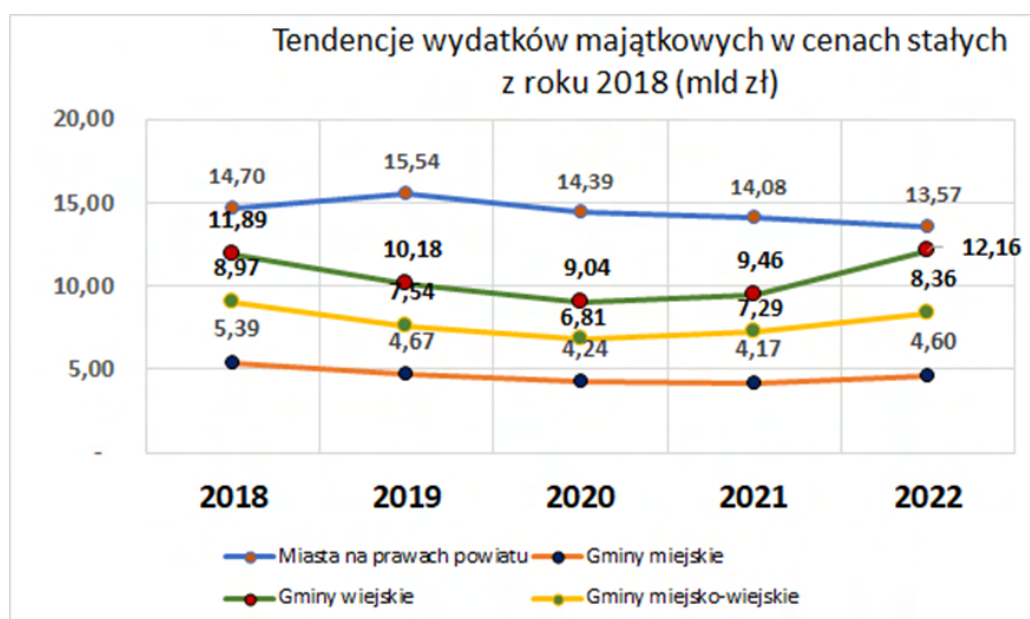
3. Analiza wykonania budżetów JST za rok 2022.

W celu szybkiego przedstawienia członkom Zarządu ZGWRP informacji o wykonaniu budżetów przez poszczególne kategorie za rok 2022, w szczególności dotyczący nadwyżki operacyjnej i wydatków majątkowych, została przygotowana na początku marca 2022 roku wstępna analiza finansowa wykonania budżetów gmin za 2022 rok, na podstawie udostępnionych przez MF plików bazodanowych z systemu „Bestii”, wstępnych danych o dochodach i wydatkach JST za grudzień 2022 roku. Jednakże dla obiektywnego obrazu dla oceny wyników budżetów JST, trzeba było uwzględnić wpływ uzupełnienia subwencji na dochody bieżące (8 mld zł) oraz uzupełnienie subwencji na inwestycje wodnokanalizacyjne (4 mld zł) oraz „dodatкового PITU”(13,7mld zł), które były dedykowane do wykorzystania w latach następujących.

Jedną z istotniejszych informacji zawartych w analizie to tendencje zmian nadwyżki operacyjnej i dochodów majątkowych oraz wydatków majątkowych w latach 2018-2022 w cenach stałych z roku 2018.

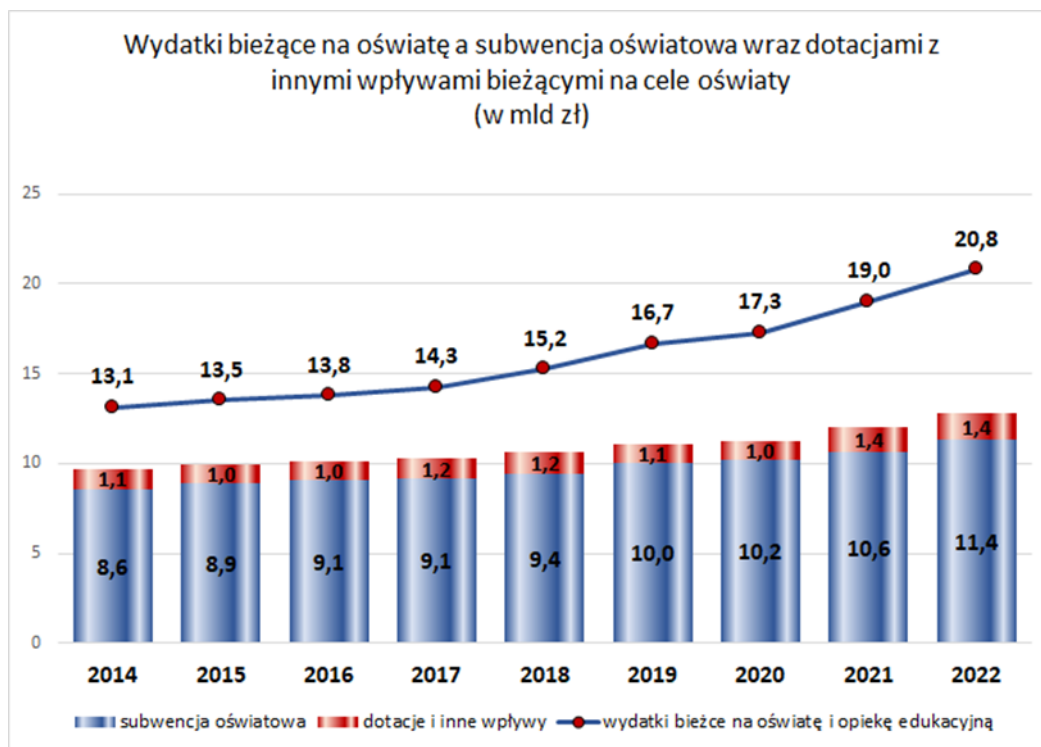

Po uwzględnieniu inflacji realny wzrost „potencjału dochodowego realizacji inwestycji i spłaty długu” zanotowały gminy wiejskie, pozostałe kategorie gmin mają realny spadek w 2022 roku tej wielkości, a miasta na prawach powiatu osiągnęły najniższy poziom „potencjału dochodowego...” w stosunku badanych ostatnich 5 lat.

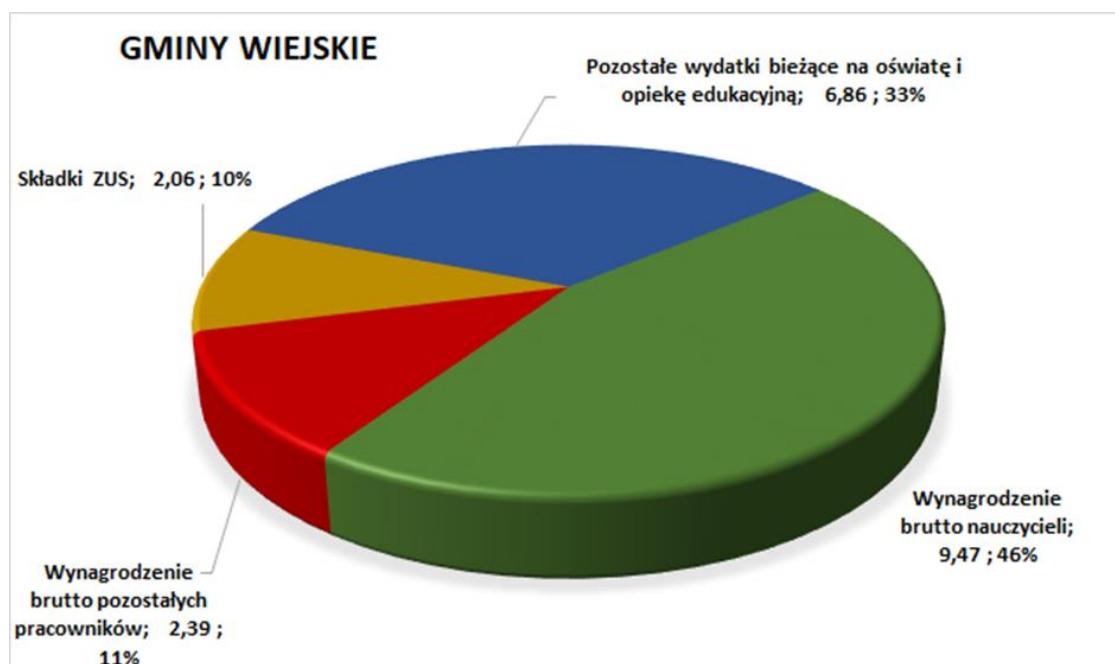
Gminy wiejskie, jako jedyne, w roku 2022 osiągnęły najwyższy poziom realnych wydatków majątkowych w ostatnich 5 badanych latach. Gminy wiejskie, miejsko-wiejskie i miejskie po okresie spadku realnych wydatków majątkowych w latach 2019 i 2020 w 2022 zanotowały tendencje wzrostową. W odróżnieniu od nich miasta na prawach powiatu odczuwają stały spadek realnych nakładów inwestycyjnych od 2019 roku.

W maju 2023 roku analiza została uaktualniona i poszerzona o analizę oświaty w gminach wiejskich oparciu o ostateczne dane ze sprawozdań finansowych za roku 2022.

Pomiędzy wydatkami bieżącymi na oświatę a dochodami w postaci subwencji oświatowej i innych dochodów bieżących na oświatę w gminach wiejskich z roku na rok wzrasta „luka” w finansowaniu zadań oświatowych, które gminy muszą pokrywać z dochodów własnych.

Struktura wydatków bieżący na oświatę i opiekę edukacyjną w 2022 roku w gminach wiejskich (mld zł; %)

4. **Odpowiedź na zapytanie Najwyższej Izby Kontroli w sprawie o informację o prowadzonych analizach w zakresie wpływu zmian w systemie podatkowym na sytuację polskich samorządów.**

Biuro Związku przygotowało szeroką odpowiedź w zakresie analiz i skutków wprowadzonych zmian w systemie finansowania gmin oraz przedkładane przez Związek Gmin Wiejskich RP stanowiska, opinie i postulaty w toku legislacyjnym zmian w systemie podatkowym i ustawie o dochodach JST. W piśmie zaprezentowano pełny przegląd wniosków z opracowanych analiz oraz przedłożonych opinii i stanowisk ZGW RP od 2019 roku do 2022 roku. W posumowaniu pisma podkreślano, że Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej opowiada się za pilnym podjęciem przez Rząd działań i inicjatyw przeciwdziałających destabilizacji budżetów gminnych, sukcesywnego pozbawiania samorządów samodzielności finansowej poprzez zmniejszanie strumienia dochodów własnych JST, pogłębiania dysproporcji się w rozwoju infrastrukturalnym gmin z obszarami wiejskimi wskutek niedofinansowania zadań bieżących i inwestycyjnych.

Informacje ze Związku były wykorzystane przez NIK w raporcie z wyników kontroli "Prawidłowość zapewnienia jednostkom samorządu terytorialnego finansowania zadań publicznych w latach 2019-2022". Wnioski z kontroli były w znacznej części zgodne z naszymi ustaleniami w analizach i opiniach np. dotyczącymi braku możliwości realnego zaplanowania budżetu gminy, czy ograniczenie samodzielności finansowej gmin.

5. **Bieżące analizy skutków zmian w systemie finansowania JST oraz rekomendowane postulaty dotyczące gmin z obszarami wiejskimi, z których wnioski były zwierane w opiniach i stanowiskach Związku Gmin Wiejskich RP.**

W roku 2023 działania analityczne Biura ZGWRP wpierały na bieżąco przedstawiciele ZGWRP uczestniczących w Zespole Finansów KWRIST w szerokim zakresie tematyki zmian systemu finansowania gmin z obszarami wiejskimi. Efektem tych prac, oprócz diagnozy skutków zmian ustawowych mających wpływ na dochody JST, były rekomendacje zmian w systemie finansowania gmin, które były pomocne przy określaniu stanowisk przedstawicieli ZGWRP w sprawach dochodów gmin.

W roku 2021 uchwalono radykalne zmiany ustawowe w systemie podatków dochodowych i dochodów samorządowych w ramach Polskiego Ładu, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2022 roku. W ramach pakietu ustaw Polskiego Ładu dokonano radykalnych zmian w systemie podatkowym m.in.: wprowadzenie wyższej kwoty wolnej od podatku PIT, zmiany zasad naliczania i odliczania od podatku składki zdrowotnej dla podatników PIT i ryczałtowców, zmiany progów i stawek podatkowych, które z góry zakładały znaczące obniżenie dochodów samorządów, gdzie gminy z obszarami wiejskimi tracą ponad 44 mld zł w ciągu dekady. Z drugiej strony zmiany ustawy o dochodach JST, które były integralnie związane ze zmianami w podatkach dochodowych w ramach Programu Polski Ład, miały „niwelować” negatywne skutki dla samorządów z tytułu spadku w dochodach z tytułu udziału w podatku PIT od roku 2022. Projekt ustawy o zmianie ustawy o dochodach jst zakładał m.in. :

- Dochody jst z tytułu udziału w PIT i CIT ogółem planowane przez Ministerstwo Finansów do realizacji w roku budżetowym, płatne w 12 równych ratach i korygowane różnicą (+/-) między prognozą a wykonaniem z roku n-2.
- Wprowadzenie pojęcia **Kwota referencyjna** roku budżetowego - jako sumy dochodów referencyjnych PIT i CIT z poprzedniego roku indeksowanych średnią geometryczną z ośmiu poprzednich lat (począwszy od n-2 roku wstecz) dynamiki PKB, w cenach bieżących.
- Wprowadzenie **Subwencji rozwojowej** – w kwocie 3 mld zł od 2023 roku indeksowanej średnią geometryczną z ośmiu lat PKB, w cenach bieżących.

- Ustalenie dodatkowych dochodów z budżetu państwa w roku 2021 JST **8 mld zł**, jako uzupełnienie subwencji ogólnej, rekompensujące ubytki z tytułu spadku dochodów jst z udziału w podatkach dochodowych.

Przedstawiciele Związku Gmin Wiejskich RP, na każdym etapie konsultacji projektów rządowych w ramach Polskiego Ładu, wnosili szereg uwag i propozycji zmian, które były poparte analizami dochodów z PIT i CIT gmin przed i po zmianach. Ze względu na fakt, że uchwalany w 2021 roku pakiet ustaw będzie przez wiele najbliższych lat determinował poziom dochodów samorządów, w tym samorządów z obszarami wiejskimi, członkowie Zarządu postulowali już na początku procesu legislacyjnego, do wszystkich strony, o wprowadzenie minimum trzech najistotniejszych zmian w ustawie o dochodach jst, które jednocześnie by zabezpieczyły dochody gmin o wysokich udziałach w podatkach dochodowych oraz gmin korzystających z systemu wyrównawczego:

1. Podwyższenie i urealnienie wyjściowej **kwoty referencyjnej** na rok 2022, o której mowa w ustawie, w zakresie zwiększenia jej części referencyjnej dotyczącej kwoty dochodów JST z tytułu udziału w PIT.
2. Zmianę sposobu rozdysponowania części rozwojowej subwencji ogólnej, o której mowa w ustawie, poprzez: zwiększenie kwoty podstawowej do 80% i jednocześnie usunięcie z ustawy premii aktywizacyjnej oraz zmianę kryteriów podziału premii inwestycyjnej na podział kwoty premii proporcjonalnie do długości dróg utwardzonych z uwzględnieniem ich standardu.
3. Wprowadzenie dla jednostek samorządowych dochodów z tytułu udziału w dochodach z podatku ryczałtowego, który jest obecnie wyłącznie dochodem budżetu państwa.

Doświadczenia z funkcjonowania od 2022 roku nowego systemu finansowania jst w obliczu m.in.: narastającej inflacji, wojny na Ukrainie, gwałtownego wzrostu cen energii – potwierdzają, że nowe zasady ustalania dochodów dla gmin nie spełniły oczekiwań projektodawców i wymagały dodatkowych interwencji strony rządowej ze środków budżetu państwa w formie: „**dodatkowego PITu**” w 2022 roku (**13,7 mld zł**) oraz „**dodatkowej subwencji**” (**14 mld zł**) w 2023 roku, które to zaplanowano i uruchomiono ad hoc w trakcie bieżących lat budżetowych na zadania bieżące gmin, dedykowane na następny rok budżetowy.

Jeszcze gorsze perspektywy zarysowują się, zdaniem ekspertów Związku, dla budżetów gmin w latach następnych po roku 2024, gdzie obecne mechanizmy finansowania samorządów nie zabezpieczają odpowiednio realnego spadku ich dochodów bez dodatkowych interwencji z budżetu państwa, co wynika zarówno ustalenia w 2021 roku z niskiego wyjściowego poziomu bazowej kwoty referencyjnej dochodów z tytułu udziału w podatkach dochodowych na rok 2022 oraz bardzo wysokiego przyrostu inflacji. Ponadto procedowane w 2022 i 2023 roku zmiany „naprawcze” Polskiego Ładu w zakresie przepisów ustawy o podatku dochodowego osób fizycznych oraz ustawy o dochodach jst prowadzą do dalszego realnego spadku dochodów własnych JST, ograniczenia samodzielności samorządów w zakresie dochodów oraz braku możliwości rzetelnego planowania budżetów rocznych przez jednostki samorządowe. W konsekwencji tych zdarzeń Ministerstwo Finansów przedstawia nowe, kolejne, koncepcje zmiany systemu finansowania samorządów, które próbują zaradzić skutkom wprowadzonym, w ramach Polskiego Ładu. Zadaniem ekspertów Związku, zamiast systemu stabilizacyjnego dochodów gmin, to wraz ze zmianą przepisów podatkowych (podatek PIT i podatek ryczałtowy) wdrożono system destabilizacyjny, wymagający okresowego ręcznego ustalania dodatkowych dochodów JST i ich podziału pomiędzy jednostki samorządowe.

Rekomendowane kierunki zmian w finansowaniu obszarów wiejskich

W obliczu destabilizacji i niepewności dochodów gmin z obszarami wiejskimi w celu zapobieżeniu ich zapaści finansowej oraz sukcesywnego pozbawiania samorządów samodzielności finansowej

wykrystalizowały się w toku prac analitycznych rekomendacje i postulaty, zaakceptowane przez Zarząd Związku. Podstawowe proponowane postulaty zmian w systemie finansowania gmin z obszarami wiejskimi to:

- Podjęcie intensywnych prac nad nowym mechanizmem finansowania samorządów który faktycznie zapewni jednostkom niezbędne, stabilne oraz przewidywalne w dłuższym okresie źródła dochodów własnych poprzez włączenie do dochodów JST kolejnych strumieni ze źródeł podatkowych będących dochodami budżetu państwa m.in. z podatku ryczałtowego i wpływów z podatku VAT. Z drugiej strony nowy system finansowania powinien zabezpieczać w niezbędne środki, poprzez mechanizmy wyrównawcze, gminom o niskim potencjale społeczno-gospodarczym, zmarginalizowanym pod względem infrastrukturalnym i demograficznym.
- Ustalenie w pierwszej kolejności, w okresie przejściowym w latach 2024 i 2025 tworzenia nowego systemu finansowania JST, odpowiednich kwot uzupełnienia samorządom dochodów z PIT i CIT poprzez wzrost udziału w tych dochodach oraz odpowiednie zwiększenie subwencji wyrównawczej, które to wpływy do budżetów gminnych nie tylko zapewnią niezbędne pokrycie bieżących potrzeb wydatkowych i wypracowanie odpowiedniej nadwyżki operacyjnej.
- Podjęcie faktycznych zmian ustawowych w finansowaniu oświaty w gminach poprzez m.in. pełne pokrycie wynagrodzeń pracowników oświaty w ramach subwencji oświatowej w celu przeciwdziałania stałemu pogłębianiu się luki w finansowaniu gminnych zadań oświatowych z budżetu państwa.
- Wprowadzenie subwencji przedszkolnej, gdzie obecna dotacja pokrywa zaledwie w kilkunastu procentach koszty prowadzenia przedszkoli. W gminach wiejskich w ostatnich 20 latach odnotowano blisko 100% przyrost liczby dzieci w przedszkolach.
- Wprowadzenie subwencji drogowej jako stałego mechanizmu finansowania inwestycji drogowych.
- Utworzenie subwencji ekologicznej jako rekompensaty utraconych możliwości rozwojowych gmin objętych różnymi formami ochrony środowiska.
- Wprowadzenie ograniczeń maksymalnych cen energii elektrycznej i nośników energii dla JST, które obecnie są często efektem pozycji monopolistycznej państwowych koncernów energetycznych.
- Opracowanie i wdrożenie przez instytucje państwowe kompleksowego programu wsparcia finansowego i merytorycznego samorządów oraz mieszkańców gmin z obszarami w zakresie transformacji energetycznej.

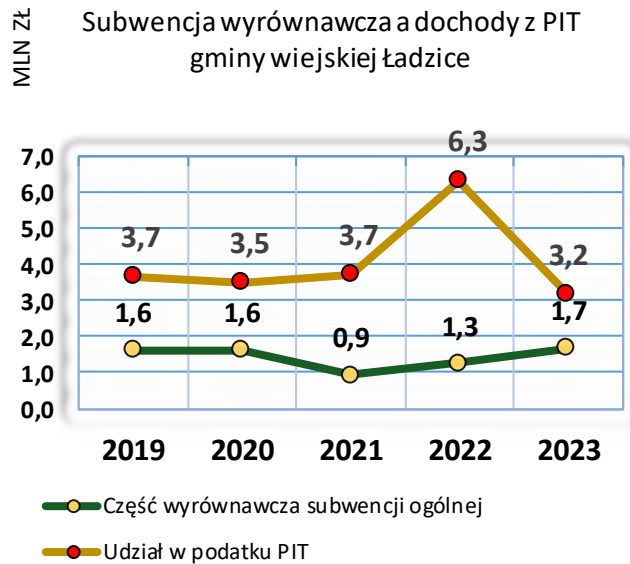
6. Stałe wsparcie merytoryczne przedstawiciela ZGWRP w Zespole ds. Systemu Finansów Publicznych (Zespół Finansów) Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

W pracach Zespołu Finansów KWRiST w 2023 roku uczestniczył członek Zarządu ZGWRP Jacek Brygman wspierany merytorycznie przez Bernarda Saburę - specjalistę ds. finansów i analiz samorządowych Biura Związku. Posiedzenia Zespołu odbywały się 1-2 razy w miesiącu. Ich zadaniem było opiniowanie aktów prawnych oraz omawianie zagadnień istotnych dla finansów gmin wraz z prezentacją stanowisk Związku. Na każde spotkanie Zespołu Finansów specjalista przygotowywał uwagi i propozycje nt. opiniowanych aktów prawnych będących przedmiotem posiedzeń, stosowne analizy dotyczące kwestii finansowych np. podziału rezerwy subwencji ogólnej, analizy propozycji zmian w finansowaniu gmin, rekompensowaniu ubytków w dochodach z tytułu ustawowych zwolnień w podatkach lokalnych, itp.

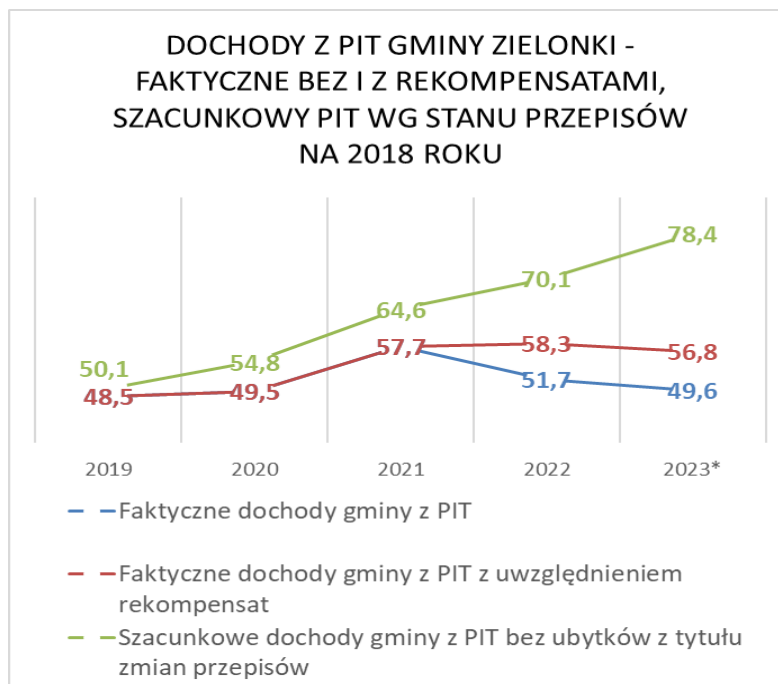
Szczególnie intensywne prace analityczne wykonano przy wielowariantowych symulacjach propozycji podziału dodatkowych środków w 2023 roku („dodatkowy PIT”) celem wynegocjowania w ramach KWRiST najlepszej opcji dla gmin wiejskich. Ostateczny podział dodatkowych 14,7 mld zł dokonany przez Ministerstwo Finansów uwzględnił w całości, sygnalizowane przez ZGWRP, interesy gmin z obszarami wiejskimi.

7. Indywidualne analizy finansów gmin, grafiki analiz finansów gmin zamieszczanie w dokumentach, zawierające informacje związane z sytuacją finansową danej gminy oraz zakresem działalności Związku.

W ramach współpracy i kontaktów z gminami np. zachęcenia gmin do wstąpienia lub przeciwdziałania wystąpieniom z członkostwa przygotowane zostały projekty pism wraz z analitycznymi grafikami finansowymi dla siedmiu gmin.

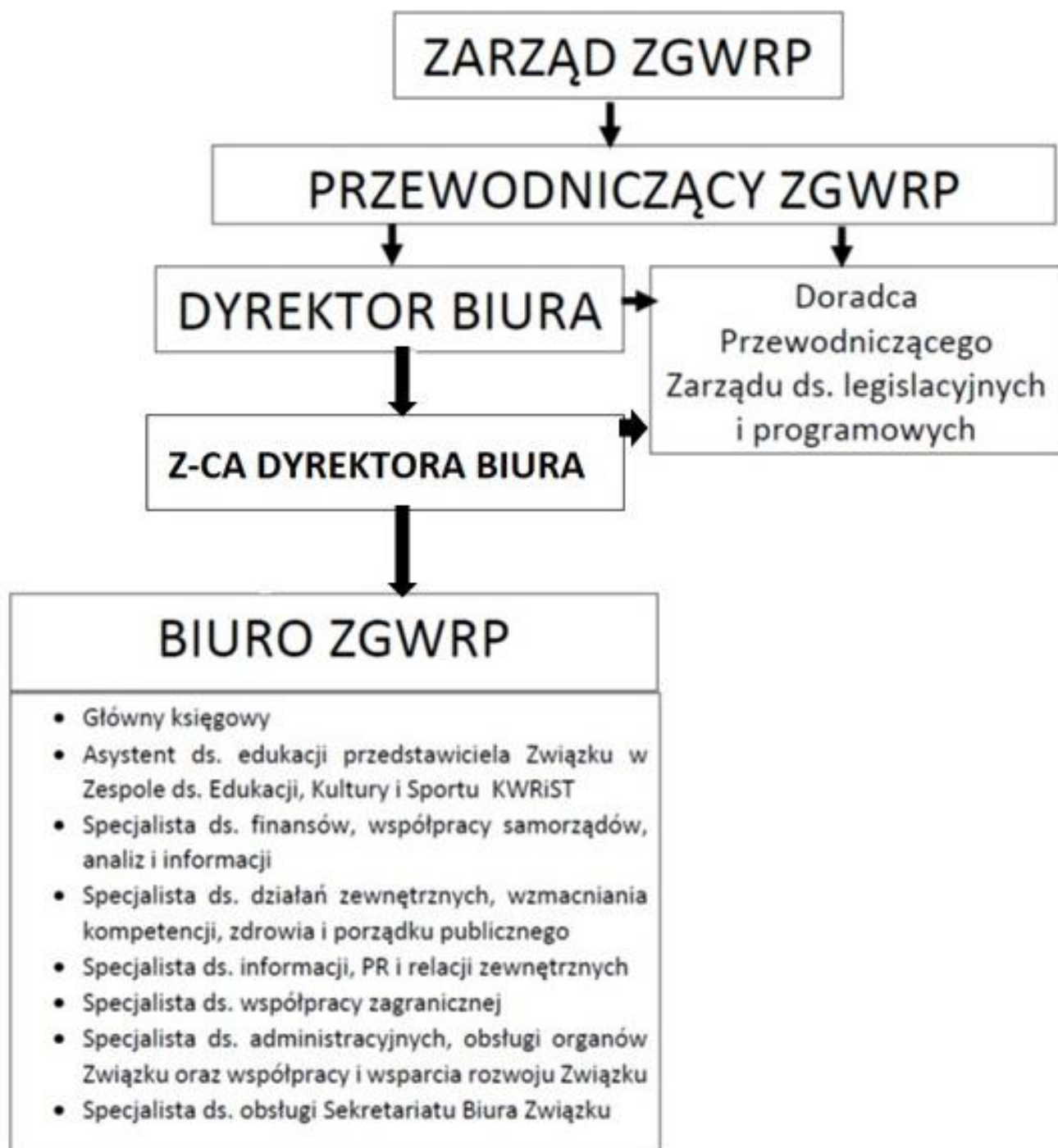

Dla gminy Zielonki przygotowano informację o hipotetycznym ubytku w dochodach z PIT z tytułu zmian w przepisach podatkowych na przestrzeni lat 2019-2023 wg metodologii ZMP.

– NIC O NAS BEZ NAS –

Schemat organizacyjny Biura ZGWRP

XX Kongres Gmin Wiejskich – 27-28 listopada 2023 roku, Jachranka

W dniach 27-28 listopada 2023 r. w Hotelu Warszawianka w Jachrance odbył się XX Kongres Gmin Wiejskich. Wydarzenie zgromadziło ok. 600 uczestników. w tym gronie byli wójtowie, burmistrzowie, skarbnicy oraz przewodniczących rad i radni gmin z obszarami wiejskimi. Wśród uczestników znalazła się również spora grupa osób wspierających samorządy gminne w realizacji ich zadań, w tym przedstawiciele świata nauki, prawników i ekspertów. Rangę wydarzenia podkreśliła obecność Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy, który odznaczył grono zasłużonych wójtów i burmistrzów oraz Rzecznika Praw Obywatelskich, dr. hab. prof. UW Marcina Wiącka.

Przed gminami wiejskimi wciąż wiele wyzwań

Obrady, prowadzone pod hasłem przewodnim: „30 lat działalności Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej na rzecz gmin z obszarami wiejskimi”, rozpoczęły się o godz. 13:00. Przybyłych powitała **Anna Grygierek**, Wiceprzewodnicząca Zarządu Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej (ZGWRP), a po powitaniu gości głos zabrał **Krzysztof Iwaniuk**, Przewodniczący ZGWRP.

Dokonał on uroczystego otwarcia Jubileuszowego XX Kongresu Gmin Wiejskich. w swym wystąpieniu Przewodniczący **Iwaniuk** odniósł się do początków samorządu terytorialnego w Polsce po 1989 r. i jego ojców założycieli. Przypomniął również historię współcześnie funkcjonującego Stowarzyszenia, jakim jest Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej. Wskazał, że pomimo niewątpliwych sukcesów przed samorządem terytorialnym i gminami wiejskimi wciąż pozostaje wiele wyzwań. Ustrój samorządu był tematem przewodnim pierwszej sesji, którą prowadził wspomniany **Krzysztof Iwaniuk**.

W jej trakcie głos zabrał prof. Uniwersytetu Wrocławskiego dr hab. **Jerzy Korczak**, reprezentujący Uniwersytet Wrocławski i Kancelarię Prawną Dr Krystian Ziemiński & Partners – Partnera merytorycznego Kongresu. Jego wystąpienie poświęcone zostało wyzwaniom stojącym przed samorządem terytorialnym.

Doktor **Cezary Trutkowski**, Prezes Zarządu Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej (FRDL) omówił stan samorządności i samorządów wraz z rekomendacjami zmian. Podstawą tego omówienia było opracowanie przygotowane przez FRDL zatytułowane „Potrzeba zmian w samorządzie terytorialnym”.

Z kolei **Edwin Bendyk**, Prezes Zarządu Fundacji im. Stefana Batorego przedstawił cenę stanu samorządności i samorządu, wskazując również rekomendacje. Ocena i rekomendacje zostały zaprezentowane na podstawie opracowania Fundacji Batorego pt. „Odnowa samorządności: jak przywrócić samodzielność i sprawczość polskim samorządom?”.

Finanse JST – temat wciąż aktualny

Druga sesja, której przewodniczył **Jacek Brygman**, Wiceprzewodniczący Zarządu ZGWRP, poświęcona była finansom jednostek samorządu terytorialnego (JST).

„Ocena stanu finansów JST, potrzeba i kierunki zmian ustawy o dochodach JST” – tak brzmiał temat wystąpienia prof. dr. hab. **Krzysztofa Surówki** z Katedry Finansów Publicznych Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie. Profesor Surówka przedstawił też rekomendacje w sprawie zasad subwencjonowania JST, modyfikacji zasad partycypacji JST w podatkach centralnych oraz niezbędnych zmian w podatkach lokalnych.

Natomiast **Grzegorz Czarnocki**, Prezes Regionalnej Izby Obrachunkowej w Opolu, Zastępca Przewodniczącego Krajowej Rady Regionalnych Izb Obrachunkowych (KRRIO) skoncentrował się na stanie budżetów JST. Omówił to zagadnienie na podstawie ostatniego raportu KRRIO. Dokonał też oceny kondycji finansowej gmin i przedstawił wnioski „*de lege ferenda*” KRRIO w zakresie niezbędnych regulacji odnoszących się do ustaw o finansach publicznych oraz dochodach JST.

Wystąpienie Partnera Strategicznego Kongresu

Następnym punktem programu, niejako kończącym pierwszą część było wystąpienie **Małgorzaty Krueger**, reprezentującej Partnera Strategicznego XX Kongresu Gmin Wiejskich – firmę ASEKOL PL Organizację

Odzysku Sprzętu Elektrycznego i Elektronicznego i Organizacja Odzysku Opakowań S.A. w wystąpieniu zaprezentowana została oferta firmy ASEKOL z dziedziny gospodarowania odpadami, adresowana do gmin z obszarami o charakterze wiejskim.

Po tym wystąpieniu obrady Kongresu prowadzone były równolegle w trzech salach. w pierwszej – sali obrad plenarnych – realizowane były kolejne sesje Kongresu. Natomiast w dwóch innych salach odbywały się jednocześnie dwa wydarzenia stanowiące jego integralne części. Były to Forum Skarbników Gmin Wiejskich i Forum Przewodniczących Rad i Radnych.

Stan obszarów o charakterze wiejskim i sytuacja budżetowa gmin

„Stan polskiej wsi” – pod takim tytułem prowadzona była trzecia sesja Kongresu, a obrady w tej części poprowadził **Mirosław Lech**, Członek Zarządu ZGWRP.

Temat „Monitoring rozwoju obszarów wiejskich. Koordynanty zmian, implikacje dla gmin” przedstawiła prof. dr hab. **Monika Stanny**, Dyrektor Instytutu Rozwoju Wsi i Rolnictwa Polskiej Akademii Nauk.

Natomiast dr **Julita Łukomska**, reprezentująca Katedrę Rozwoju i Polityki Lokalnej Uniwersytetu Warszawskiego omówiła sytuację budżetów gmin według typów rozwoju obszarów wiejskich.

– *NIC O NAS BEZ NAS* –

Gospodarka komunalna w różnych jej aspektach

W trakcie kolejnej sesji uwaga uczestników skupiona została na gospodarce komunalnej, w aspekcie zaopatrzenia w wodę, odbioru ścieków i inwestycji w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną. Tę część obrad prowadził **Stanisław Jastrzębski**, Wiceprzewodniczący ZGWRP.

Głos zabrał natomiast **Paweł Sikorski**, Prezes Izby Gospodarczej „Wodociągi Polskie”. Omówił on takie kwestie, jak Prawo wodno-kanalizacyjne w praktyce, taryfy dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków oraz inwestycje wodno-kanalizacyjne. Odniósł się również do wyzwań i zagrożeń jakie dla JST niosą za sobą kolejne nowelizacje Prawa wodnego oraz nowa dyrektywa wodna.

W kolejnej sesji poświęconej gospodarce komunalnej skoncentrowano się na gospodarowaniu odpadami komunalnymi. Prowadzenie tej części Kongresu powierzone zostało ponownie **Stanisławowi Jastrzębskiemu**, Wiceprzewodniczącemu ZGWRP.

W tej części głos zabrał **Henryk Kultys**, Pierwszy Zastępca Prezesa Zarządu Krajowej Izby Gospodarki Odpadami. Celem tego wystąpienia była ocena stanu gospodarki odpadami komunalnymi oraz omówienie potrzeb i kierunków zmian systemowych w tym zakresie z punktu widzenia branżowych spółek samorządowych. Wystąpienie obejmowało również omówienie realizacji Krajowego Planu Gospodarowania Odpadami 2028. Ważnym tematem była również implementacja rozszerzonej odpowiedzialności producentów i systemu kaucyjnego oraz termiczne przekształcanie odpadów komunalnych jako warunki zbudowania właściwych gminnych systemów gospodarowania odpadami komunalnymi.

Z kolei **Maciej Kielbus**, Partner w Kancelarii Prawnej Dr Krystian Ziemiński & Partners wystąpił przed zgromadzonymi z tematem: „Niezbędne otoczenie prawne dla prawidłowego funkcjonowania gminnych systemów i ich racjonalizacji. Czy skazani jesteśmy na coraz wyższe opłaty i dopłaty w gospodarowaniu odpadami komunalnymi?”.

W tej części Kongresu głos zabrał także **Leszek Świętalski**, Dyrektor Biura ZGWRP, a jednocześnie ekspert Związku w dziedzinie gospodarowania odpadami komunalnymi.

Następnie, na zakończenie pierwszego dnia przedstawione zostały wyzwania i priorytety zmian legislacyjnych, mających istotne znaczenie dla samorządów z obszarami wiejskimi. Stanowisko XX Kongresu Gmin Wiejskich wobec nowego parlamentu, rządu oraz w przededniu wyborów samorządowych – przedstawiła wspomniana już **Anna Grygierek**.

Podsumowania pierwszego dnia Kongresu Gmin Wiejskich dokonał **Krzysztof Iwaniuk**.

Podczas XX Kongresu Gmin Wiejskich zaprezentowany został także film jubileuszowy omawiający działalność Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej.

Forum Skarbników Gmin Wiejskich

Jak już wspomniano równoległe z obradami drugiej części pierwszego dnia XX Kongresu Gmin Wiejskich odbyło się Forum Skarbników Gmin Wiejskich. Forum to prowadzili wspólnie dwaj wiceprzewodniczący Zarządu ZGWRP: **Dariusz Strugała** i wspomniany już **Jacek Brygman**.

Kwestie związane z podatkiem VAT, a w zasadzie z poszukiwaniem możliwości jego odliczenia uczestnikom Forum przybliżył mec. **Michał Kostrzewa**, Partner w Kancelarii Prawnej dr Krystian Ziemiński & Partners. Prelegent skupił się m.in. na obserwowanych w praktyce tendencjach dotyczących prawa do odliczenia podatku VAT. Omówił także temat grup VAT, starając się udzielić odpowiedzi na pytanie czy to jest rozwiązanie dobre dla JST? Skupił się również na tym, kiedy lepiej nie odliczać VAT-u.

Jako następny prelegent wystąpił dr **Paweł Grzybowski**, Konsultant w Kancelarii Prawnej dr Krystian Ziemiński & Partners. Skupił się on na podatku od nieruchomości. Doktor Grzybowski w swoim wystąpieniu odniósł się m.in. do tego od kiedy mogą wejść w życie nowe regulacje dotyczące podatków od nieruchomości oraz do rewolucji wywołanej wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego o sygnaturze TK SK 14/21, dotyczącym definicji legalnej budowli na potrzeby podatku od nieruchomości.

Praktycznych wskazówek w związku z opracowywaniem budżetu JST i prognozy finansowej na 2024 r. oraz dotyczących sprawozdawczości budżetowej w 2024 r. udzieliła uczestnikom Forum **Lucyna Hanus**, Prezes Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu.

Budżet JST to temat, na którym uwagę słuchaczy skupił również **Mariusz Gołaszewski**, Prezes firmy Aesco Group – jednego z partnerów ZGWRP przy organizacji Kongresu.

W części Forum poświęconej strategiom komunikowania, prof. UEP dr hab. **Jacek Trębecki** z Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu skupił się na temacie sprawnego komunikowania przez skarbników podczas prezentacji budżetu z uwzględnieniem planowanych projektów inwestycyjnych w danej gminie.

Forum Przewodniczących Rad i Radnych

Ten element składowy XX Kongresu Gmin Wiejskich poprowadził **Marcin Wojtkowiak**, Wójt Gminy Czerwonak.

Uczestnicy mieli tu okazję wysłuchać wystąpienia, w którym głos zabierali wspólnie – prof. UW dr hab. **Jerzy Korczak** i mecenas **Maciej Kiełbus**, reprezentujący wspomnianą już Kancelarię Prawną Dr Krystian Ziemiński & Partners. Obaj prelegenci omówili takie kwestie, jak pozycja ustrojowa i kompetencje przewodniczącego rady gminy. w orbicie ich zainteresowań znalazły się również kompetencje przewodniczących rad i radnych, wpływające na dobrą współpracę z organem wykonawczym i innymi formami aktywności społeczeństwa, takimi jak: rady młodzieżowe, rady seniorów, sołtysi i rady sołeckie, konwenty sołtysów, itp.

Kolejny podjęty przez nich temat stanowił raport o stanie gminy, w tym cel raportu, wymogi merytoryczne i obowiązki przewodniczących rad. Zwrócono również uwagę na to, jak stanowić dobre prawo miejscowe oraz dobrze przygotowywać (redagować) akty prawne uchwalane przez radę. Kolejnym zagadnieniem były uprawnienia kontrolne rady i radnych w stosunku do administracji gminnej, jednostek organizacyjnych gminy i podmiotów zależnych. Wspólne wystąpienie zakończyły zagadnienia związane z rozpatrywaniem skarg i wniosków przez radę gminy.

Tę edycję Forum zamknęło wystąpienie **Grzegorza Czarnockiego**, Prezesa Regionalnej Izby Obrachunkowej w Opolu, Zastępcę Przewodniczącego KRRIO. Skupił się on tym razem na takich zagadnieniach, jak nadzór regionalnej izby obrachunkowej (RIO) nad samorządem. Omówił zasady przygotowywania projektu i uchwalania budżetu JST. Odniósł się również do kwestii, jaką jest współodpowiedzialność organów stanowiących i wykonawczych w zakresie prawidłowej gospodarki finansowej.

Jubileusz 30-lecia ZGWRP świętowany podczas uroczystej gali

Pierwszy dzień XX Kongresu Gmin Wiejskich zwieńczyła uroczysta gala, podczas której świętowano 30-lecie działalności Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej po jego reaktywacji w 1993 r. w tym miejscu warto zaznaczyć, że Partnerem Strategicznym Jubileuszu 30-lecia ZGWRP był Bank Gospodarstwa Krajowego.

W trakcie uroczystości wręczone zostały Złote Laury Małych Ojczyzn. Otrzymały je takie instytucje, jak Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej. Laur ten przyznany został w 2019 r., ale ze względu na obostrzenia pandemiczne dopiero teraz była możliwość jego uroczystego wręczenia. w imieniu Fundacji statuetkę odebrał dr **Cezary Trutkowski**, Prezes Fundacji.

Tegorocznym laureatem najwyższego wyróżnienia przyznawanego przez ZGWRP za pracę na rzecz rozwoju gmin z obszarami o charakterze wiejskim został Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa Polskiej Akademii Nauk. w imieniu Instytutu Laur odebrała prof. dr hab. **Monika Stanny**.

Następnie wręczone zostały Odznaki Honorowe, przyznane za wybitne zasługi w realizacji celów Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej. Odznakami tymi zostali uhonorowani dawni członkowie Zarządu: **Tomasz Bystroński, Henryk Litka i Andrzej Sędziwy.**

Wreszcie przyszedł czas na wyróżnienie wójtów i burmistrzów gmin należących do ZGWRP, którzy misję na rzecz społeczności lokalnych i swoich małych ojczyzn realizują już przez osiem kadencji. Zostali oni wyróżnieni „Skrzydłami Rozwoju Polskiej Samorządności”, wykonanymi przez osoby niepełnosprawne w ramach terapii zajęciowej prowadzonej przez Dom Gościnny w Dzieciołowie (gm. Korycin). Listę osób uhonorowanych zawiera tabela 1.

Tab. 1. Lista wójtów/burmistrzów ośmiokadencyjnych uhonorowanych „Skrzydłami Rozwoju Polskiej Samorządności” (w kolejności alfabetycznej gmin)

L.p.	Imię i nazwisko	Stanowisko
1.	Stanisław Sadowski	Wójt Gminy Baruchowo
2.	Marcin Sokołowski	Burmistrz Budzynia
3.	Antoni Krężlewicz	Wójt Gminy Czosnów
4.	Zbigniew Walczak	Wójt Gminy Gniewino
5.	Stanisław Stefaniuk	Wójt Gminy Huszlew
6.	Brunon Wolski	Burmistrz Kaczorów
7.	Jan Nowak	Wójt Gminy Kawęczyn
8.	Bogdan Kemnitz	Wójt Gminy Kleszczewo
9.	Stanisław Gołębiowski	Wójt Gminy Końskowola
10.	Mirosław Lecha	Wójt Gminy Korycin
11.	Stefan Pantak	Wójt Gminy Kroczyce
12.	Jerzy Zająkała	Wójt Gminy Łubianka
13.	Marian Buras	Burmistrz Morawicy
14.	Józef Kurek	Burmistrz Mszczonowa
15.	Marian Kmiecik	Wójt Gminy Odrzywół
16.	Witold Morawiec	Wójt Gminy Olesno
17.	Włodzimierz Fraszczyk	Wójt Gminy Olszówka
18.	Waldemar Nalazek	Wójt Gminy Osiecznica
19.	Jerzy Izydorski	Wójt Gminy Osiecin
20.	Andrzej Skolimowski	Wójt Gminy Przesmyki
21.	Andrzej Pulit	Wójt Gminy Skarbimierz
22.	Józef Zajkowski	Wójt Gminy Sokoły

23.	Krzysztof Iwaniuk	Wójt Gminy Terespol
24.	Mirosław Haniszewski	Wójt Gminy Warta Bolesławiecka
25.	Piotr Kuropatwa	Wójt Gminy Wartkowice
26.	Jan Sikora	Wójt Gminy Zalesie
27.	Andrzej Bujek	Wójt Gminy Żyrzyn

To samo wyróżnienie – „Skrzydła Rozwoju Polskiej Samorządności” – za wieloletnią pracę na rzecz samorządu gminnego, przypadło w udziale dwóm Honorowym Przewodniczącym ZGWRP: – **Mariuszowi Poznańskiemu** i **Markowi Olszewskiemu**. z kolei za współpracę i działania na rzecz rozwoju obszarów wiejskich wyróżniona została także Fundacja Wspomagania Wsi, a w jej umieniu Skrzydła odebrał **Piotr Szczepański**, Prezes Zarządu.

Podczas gali Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej z okazji 30-lecia swojej działalności podziękował też szerokiemu gronu podmiotów, z którymi przez ten okres współpracował (listę podmiotów, dla których przygotowano podziękowania prezentuje tabela 2).

Tab. 2. Lista podmiotów, dla których ZGWRP przygotował podziękowania za dotychczasową współpracę

Lp.	Nazwa podmiotu
1.	Abrys Sp. z o.o.
2.	Bank Gospodarstwa Krajowego
3.	C.H.BECK
4.	Dr Krystian Ziemiński & Partners Kancelaria Prawna
5.	Ekorum
6.	Fundacja im. Stefana Batorego

7.	Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej
8.	Fundacja Wspomagania Wsi
9.	„Gazeta Samorządu i Administracji”
10.	„Gazeta Sołecka”
11.	Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa Polskiej Akademii Nauk
12.	Konwent Wójtów Gmin Województwa Kujawsko-Pomorskiego
13.	Krajowa Rada Regionalnych Izb Obrachunkowych
14.	Krajowe Stowarzyszenie Sołtysów
15.	Ogólnopolskie Porozumienie Organizacji Samorządowych
16.	Pismo Samorządu Terytorialnego „Wspólnota”
17.	Polska Agencja Prasowa „Serwis Samorządowy PAP”
18.	Polski Związek Przemysłu Oświetleniowego
19.	Portal Samorządowy
20.	„SAS Serwis Administracyjno-Samorządowy”
21.	Śląski Związek Gmin i Powiatów
22.	Unia Metropolii Polskich im. Pawła Adamowicza
23.	Unia Miasteczek Polskich
24.	Związek Gmin Pomorskich
25.	Związek Gmin Wiejskich Województwa Podlaskiego
26.	Związek Miast Polskich
27.	Związek Powiatów Polskich
28.	Związek Województw Rzeczypospolitej Polskiej

W trakcie uroczystości głos zabrał **Emil Drăghici**, Przewodniczący Związku Gmin Rumunii, który gościł na Kongresie na zaproszenie Zarządu ZGWRP. Podziękował za zaproszenie na tak doniosłe wydarzenie, a odnosząc się do wysłuchanych wystąpień polskich prelegentów, wskazał na podobieństwo wyzwań, przed którymi stoją samorządowcy w Polsce i Rumunii. Zadeklarował przy tym wolę współpracy z polskimi wójtami i burmistrzami na forum europejskim, w Europejskim Komitecie Regionów.

Z okazji Jubileuszu 30-lecia ZGWRP na ręce Przewodniczącego Związku przedstawiciele niektórych organizacji przekazali listy gratulacyjne. Wśród nich znalazły się gratulacje m.in. od Związku Gmin Pomorskich, Śląskiego Związku Gmin i Powiatów, Izby Gospodarczej „Wodociągi Polskie”, Związek Województw Rzeczypospolitej Polskiej oraz od Polskiego Związku Przemysłu Oświetleniowego.

Po uroczystościach i wręczaniu odznak oraz przyjęciu listów gratulacyjnych rozpoczął się bankiet, a do tańca zachęcały standardy muzyczne w wykonaniu Grzegorza Wilka i jego zespołu.

Drugi dzień XX Kongresu Gmin Wiejskich

Drugi dzień, rozpoczął się od prezentacji filmu o ZGWRP, przygotowanego specjalnie z okazji jubileuszu Związku. Następnie prof. UWr dr hab. **Jerzy Korczak** omówił temat: „Pozycja i znaczenie samorządu terytorialnego w ustroju Państwa”.

Jako kolejny głos zabrał prof. UW dr hab. **Marcin Wiącek**, Rzecznik Praw Obywatelskich. Jego wystąpienie było zatytułowane: „Samorząd terytorialny w działaniach Rzecznika Praw Obywatelskich”.

Następnie, po krótkiej przerwie na Sali obrad powitany został **Andrzej Duda**, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. Prezydent wręczył order i odznaczenia państwowe 15 samorządowcom (listę odznaczonych prezentuje tabela 3). Warto w tym miejscu zaznaczyć, że ZGWRP wniosł o odznaczenia dla 28 osób, ale decyzją Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej liczba ta została zmniejszona do 15 osób i to Kancelaria wytypowała osoby, które zostały udekorowane orderami i odznaczeniami.

Tab. 3. Lista osób odznaczonych przez Prezydenta RP (w porządku alfabetycznym, według rangi odznaczenia)

Lp.	Imię i nazwisko	Stanowisko	Gmina
Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski			
1.	Krzysztof Jerzy Iwaniuk	Wójt	Terespol
2.	Jerzy Zająkała	Wójt	Łubianka
Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski			
3.	Włodzimierz Michał Fraszczyk	Wójt	Olszówka

4.	Mirosław Kazimierz Haniszewski	Wójt	Warta Bolesławiecka
5.	Jerzy Janusz Izydorski	Wójt	Osięciny
6.	Mirosław Lech	Wójt	Korycin
7.	Jan Henryk Sikora	Wójt	Zalesie
Złoty Krzyż Zasługi			
8.	Andrzej Bujek	Wójt	Żyrzyn
9.	Stanisław Gołębiowski	Wójt	Końskowola
10.	Bogdan Kemnitz	Wójt	Kleszczewo
11.	Marian Kmiecik	Wójt	Odrzywół
12.	Antoni Jan Krężlewicz	Wójt	Czosnów
13.	Jan Andrzej Nowak	Wójt	Kawęczyn
14.	Andrzej Lucjan Skolimowski	Wójt	Przesmyki
15.	Marcin Sokołowski	Burmistrz	Budzyń

Następnie Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej przemówił do zebranych samorządowców, a w podsumowaniu swego wystąpienia powiedział: „Bardzo Państwu jeszcze raz dziękuję za zaproszenie, ale przede wszystkim ogromnie Państwu dziękuję za Państwa służbę dla swoich społeczności lokalnych i dla Rzeczypospolitej, czyli dla nas wszystkich. Chcę, żebyście Państwo wiedzieli, że to zadanie, które swoją służbą i pracą na co dzień wykonujecie, dla mnie również jest ogromnie ważne”. Pełna treść wystąpienia Prezydenta jest dostępna na stronie internetowej www.prezydent.pl.

Po wystąpieniu głowy państwa, podsumowania XX Kongresu Gmin Wiejskich i obchodów 30-lecia Związku Gmin Wiejskich dokonał **Krzysztof Iwaniuk**, Przewodniczący ZGWRP.

Warto dodać, że dla każdej gminy, której przedstawiciele wzięli udział w Kongresie otrzymała jubileuszowy medal pamiątkowy. w związku z jubileuszem 30-lecia ZGWRP przygotowana została Księga Pamiątkowa,

w której każdy z uczestników mógł dokonać wpisu. Wpisu dokonał również Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Andrzej Duda.

Owocem XX Kongresu Gmin Wiejskich jest dokument programowy Związku pt. „Wyzwania gmin z obszarami wiejskimi wobec nowego parlamentu i rządu w kadencji 2023 – 2027” ([treść dokumentu dostępna jest tutaj](#)).

Partnerzy, którzy wsparli organizację XX Kongresu Gmin Wiejskich

Patronatu honorowego udzieliły: Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Partnerem merytorycznym Kongresu była Kancelaria Prawna Dr Krystian Ziemiński & Partners, a patronat medialny nad wydarzeniem objęły następujące tytuły: „Gazeta Sołecka”, „Pismo Samorządu Terytorialnego Wspólnota”, „Portal Komunalny”, „Prawo dla Samorządu”, „Przegląd Komunalny”, „SAS Serwis Administracyjno-Samorządowy” i „Serwis Samorządowy PAP” oraz „Wodociągi i Kanalizacja”.

Organizację XX Kongresu Gmin Wiejskich wsparło liczne grono partnerów, w tym biznesowych. Byli to: Partner Strategiczny XX Kongresu Gmin Wiejskich – **ASEKOL PL** Organizacja Odzysku Sprzętu Elektrycznego i Elektronicznego i Organizacja Odzysku Opakowań i Partner Strategiczny Jubileuszu 30-lecia Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej – **Bank Gospodarstwa Krajowego** oraz Partner OZE ZGWRP – spółka **SEVIVON**.

W gronie partnerów Związku podczas Kongresu znalazły się również: Aesco Group, Instytut Łączności – Państwowy Instytut Badawczy, WPD Polska, Biuro Niepodległa, która umożliwiła m.in. korzystanie z pokazów dostępnych w „Iskrze Niepodległości”, a także Wydawnictwo C.H.Beck i Polskie Stowarzyszenie Energetyki Wiatrowej.

Pośród podmiotów, które wsparły realizację Kongresu prezentując przy okazji swoją ofertę znalazły się również: MWC, THEUSLED, Monitoring Ścieki Polskie, Fundacja Katalyst Engineering, Kingspan Water and Energy, Agencja Wspierania Ochrony Środowiska, EKOINBUD i Arisco.

Do grona tego dołączyły również: Euros Energetyka Wiatrowa, UKA Polska oraz Eko Cykl Organizacja Odzysku Opakowań.

Partnerem wykonawczym była firma Ekorum.

Zdjęcia z XX Kongresu Gmin Wiejskich dostępne są na stroni internetowej Związku w rubryce: Galeria:

1. <https://www.zgwrp.pl/xx-kongres-gmin-wiejskich-galeria-cz-i/>
2. <https://www.zgwrp.pl/xx-kongres-gmin-wiejskich-pelna-galeria/>
3. <https://www.zgwrp.pl/zdjecia-z-gali-xx-kongresu-gmin-wiejskich/>

Fotografie z Kongresu: Paweł Bielecki

Sprawy członkowskie i wykaz członków w 2023 roku

Rok 2023 to czas, w którym na sytuację w kraju ogromny wpływ wciąż miało to co działo się za granicami Polski. Pełnoskalowa wojna na terenie sąsiedniej Ukrainy i związany z tym kryzys energetyczny nadal kładły się cieniem na funkcjonowaniu wspólnot samorządowych. w dodatku krajowa scena polityczna, a co za tym idzie także działania ówczesnego rządu, nastawiona była na październikowe wybory parlamentarne.

W tym kontekście, działania Biura ZGWRP skupione były na pracy w różnego rodzaju gremiach i na różnorodnych forach, a koncentrowało się na dbaniu o zabezpieczenie interesów gmin z obszarami wiejskimi. Była to mrówcza praca, której często nie było widać spoza gabinetów i sal, w których toczyły się intensywne i zwykle bardzo ożywione dyskusje nad przyjmowanymi regulacjami prawnymi, które miały odcisnąć piętno na funkcjonowaniu jednostek samorządu terytorialnego.

Jeśli chodzi o liczbę gmin członkowskich, to rok 2023 zakończył się taką samą liczbą gmin członkowskich, z jaką Związek rozpoczął rok swojego jubileuszu – 30-lecia działalności. i choć odnotowano wystąpienia ze Stowarzyszenia – ze Związkiem pożegnały się cztery gminy – to ZGWRP zachował w tym obszarze *status quo*, przyjmując w swoje szeregi taką samą liczbę nowych członków.

Jednocześnie warto zaznaczyć, iż pomimo tego, że fluktuacja w omawianym obszarze wydaje się być zjawiskiem naturalnym, to organy Związku nie pozostawały obojętne na wszelkie sygnały o potencjalnym wystąpieniu z szeregu gmin członkowskich i podejmowały wiele działań, mających na celu zarówno powstrzymanie odpływu gmin członkowskich, jak i przyciągnięcie do ZGWRP także nowych gmin.

Jednak aby wzmocnić głos gmin z obszarami wiejskimi na krajowej arenie konieczna jest nieustanna praca nad poszerzaniem grona jednostek samorządu terytorialnego tworzących – już teraz – najliczniejszą ogólnopolską organizację skupiającą samorządy.

Gminy, które przystąpiły do ZGWRP w 2023 r.

Lp.	Gmina	Rodzaj	Województwo	Powiat
1	Bierutów	gm. m-w.	dolnośląskie	oleśnicki
2	Czernikowo	gm. w.	kujawsko-pomorskie	toruński
3	Mirosławiec	gm. m-w.	zachodniopomorskie	wątecki

Gminy, które wystąpiły ze ZGWRP w 2023 r.

Lp.	Gmina	Rodzaj	Województwo	Powiat
1	Barciany	gm. w.	warmińsko-mazurskie	kętrzyński
2	Chybie	gm. w.	śląskie	cieszyński
3	Miedźna	gm. w.	śląskie	pszczyński

Wykaz Gmin Członkowskich Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej

Liczba Członków ZGWRP: 644 gminy – stan na 31 grudnia 2023 r.

Lp.	Lp. wg woj.	Gmina	Rodzaj	Powiat	Województwo	Lp.	Lp. wg woj.	Gmina	Rodzaj	Powiat	Województwo
1	1	Gromadka	gm. w.	bolesławiecki	dolnośląskie	20	20	Kunice	gm. w.	legnicki	dolnośląskie
2	2	Osiecznica	gm. w.	bolesławiecki	dolnośląskie	21	21	Miłkowice	gm. w.	legnicki	dolnośląskie
3	3	Warta Bolesławiecka	gm. w.	bolesławiecki	dolnośląskie	22	22	Lubin	gm. w.	lubiński	dolnośląskie
4	4	Głogów	gm. w.	głogowski	dolnośląskie	23	23	Bierutów	gm. m-w.	oleśnicki	dolnośląskie
5	5	Jerzmanowa	gm. w.	głogowski	dolnośląskie	24	24	Dobroszyce	gm. w.	oleśnicki	dolnośląskie
6	6	Kotla	gm. w.	głogowski	dolnośląskie	25	25	Dziedowa Kłoda	gm. w.	oleśnicki	dolnośląskie
7	7	Pęcław	gm. w.	głogowski	dolnośląskie	26	26	Oleśnica	gm. w.	oleśnicki	dolnośląskie
8	8	Żukowice	gm. w.	głogowski	dolnośląskie	27	27	Oława	gm. w.	oławski	dolnośląskie
9	9	Męcinka	gm. w.	jaworski	dolnośląskie	28	28	Gaworzyce	gm. w.	polkowicki	dolnośląskie
10	10	Paszowice	gm. w.	jaworski	dolnośląskie	29	29	Grębocice	gm. w.	polkowicki	dolnośląskie
11	11	Wądroże Wielkie	gm. w.	jaworski	dolnośląskie	30	30	Radwanice	gm. w.	polkowicki	dolnośląskie
12	12	Marciszów	gm. w.	kamiennogórski	dolnośląskie	31	31	Borów	gm. w.	strzeliński	dolnośląskie
13	13	Bystrzyca Kłodzka	gm. m-w.	kłodzki	dolnośląskie	32	32	Kondratowice	gm. w.	strzeliński	dolnośląskie
14	14	Kłodzko	gm. w.	kłodzki	dolnośląskie	33	33	Przeworno	gm. w.	strzeliński	dolnośląskie
15	15	Lewin Kłodzki	gm. w.	kłodzki	dolnośląskie	34	34	Kostomłoty	gm. w.	średzki	dolnośląskie
16	16	Nowa Ruda	gm. w.	kłodzki	dolnośląskie	35	35	Środa Śląska	gm. m-w.	średzki	dolnośląskie
17	17	Radków	gm. m-w.	kłodzki	dolnośląskie	36	36	Udanin	gm. w.	średzki	dolnośląskie
18	18	Chojnów	gm. w.	legnicki	dolnośląskie	37	37	Dobromierz	gm. w.	świdnicki	dolnośląskie
19	19	Krotoszyce	gm. w.	legnicki	dolnośląskie	38	38	Jaworzyna Śląska	gm. m-w.	świdnicki	dolnośląskie

Lp.	Lp. wg woj.	Gmina	Rodzaj	Powiat	Województwo	Lp.	Lp. wg woj.	Gmina	Rodzaj	Powiat	Województwo
39	39	Marcinowice	gm. w.	świdnicki	dolnośląskie	62	8	Osiek	gm. w.	brodnicki	kujawsko-pomorskie
40	40	Świdnica	gm. w.	świdnicki	dolnośląskie	63	9	Białe Błota	gm. w.	bydgoski	kujawsko-pomorskie
41	41	Czarny Bór	gm. w.	wałbrzyski	dolnośląskie	64	10	Dąbrowa Chełmińska	gm. w.	bydgoski	kujawsko-pomorskie
42	42	Mieroszów	gm. m-w.	wałbrzyski	dolnośląskie	65	11	Dobrcz	gm. w.	bydgoski	kujawsko-pomorskie
43	43	Stare Bogaczowice	gm. w.	wałbrzyski	dolnośląskie	66	12	Chełmno	gm. w.	chełmiński	kujawsko-pomorskie
44	44	Walim	gm. w.	wałbrzyski	dolnośląskie	67	13	Stolno	gm. w.	chełmiński	kujawsko-pomorskie
45	45	Czernica	gm. w.	wrocławski	dolnośląskie	68	14	Kowalewo Pomorskie	gm. m-w.	golubsko-dobrzyński	kujawsko-pomorskie
46	46	Długotęka	gm. w.	wrocławski	dolnośląskie	69	15	Gruta	gm. w.	grudziądzki	kujawsko-pomorskie
47	47	Kobierzyce	gm. w.	wrocławski	dolnośląskie	70	16	Łasin	gm. m-w.	grudziądzki	kujawsko-pomorskie
48	48	Żórawina	gm. w.	wrocławski	dolnośląskie	71	17	Radzyń Chełmiński	gm. m-w.	grudziądzki	kujawsko-pomorskie
49	49	Stoszowice	gm. w.	ząbkowicki	dolnośląskie	72	18	Rogózno	gm. w.	grudziądzki	kujawsko-pomorskie
50	50	Sulików	gm. w.	zgorzelecki	dolnośląskie	73	19	Świecie nad Osą	gm. w.	grudziądzki	kujawsko-pomorskie
51	51	Zgorzelec	gm. w.	zgorzelecki	dolnośląskie	74	20	Gniewkowo	gm. m-w.	inowrocławski	kujawsko-pomorskie
52	52	Pielgrzymka	gm. w.	złotoryjski	dolnośląskie	75	21	Inowrocław	gm. w.	inowrocławski	kujawsko-pomorskie
53	53	Zagrodno	gm. w.	złotoryjski	dolnośląskie	76	22	Rojewo	gm. w.	inowrocławski	kujawsko-pomorskie
54	54	Złotoryja	gm. w.	złotoryjski	dolnośląskie	77	23	Chrostkowo	gm. w.	lipnowski	kujawsko-pomorskie
55	1	Koneck	gm. w.	aleksandrowski	kujawsko-pomorskie	78	24	Dobrzyń nad Wisłą	gm. m-w.	lipnowski	kujawsko-pomorskie
56	2	Zakrzewo	gm. w.	aleksandrowski	kujawsko-pomorskie	79	25	Lipno	gm. w.	lipnowski	kujawsko-pomorskie
57	3	Bartniczka	gm. w.	brodnicki	kujawsko-pomorskie	80	26	Wielgie	gm. w.	lipnowski	kujawsko-pomorskie
58	4	Bobrowo	gm. w.	brodnicki	kujawsko-pomorskie	81	27	Dąbrowa	gm. w.	mogileński	kujawsko-pomorskie
59	5	Brodnica	gm. w.	brodnicki	kujawsko-pomorskie	82	28	Sadki	gm. w.	nakielski	kujawsko-pomorskie
60	6	Brzozie	gm. w.	brodnicki	kujawsko-pomorskie	83	29	Osięciny	gm. w.	radziejowski	kujawsko-pomorskie
61	7	Jabłonowo Pomorskie	gm. m-w.	brodnicki	kujawsko-pomorskie	84	30	Rogowo	gm. w.	rypiński	kujawsko-pomorskie

Lp.	Lp. wg woj.	Gmina	Rodzaj	Powiat	Województwo	Lp.	Lp. wg woj.	Gmina	Rodzaj	Powiat	Województwo
85	31	Rypin	gm. w.	rypiński	kujawsko-pomorskie	108	54	Dębowa Łąka	gm. w.	wąbrzeski	kujawsko-pomorskie
86	32	Skrwilno	gm. w.	rypiński	kujawsko-pomorskie	109	55	Płużnica	gm. w.	wąbrzeski	kujawsko-pomorskie
87	33	Wąpielsk	gm. w.	rypiński	kujawsko-pomorskie	110	56	Ryńsk	gm. w.	wąbrzeski	kujawsko-pomorskie
88	34	Sośno	gm. w.	sępoleński	kujawsko-pomorskie	111	57	Baruchowo	gm. w.	włocławski	kujawsko-pomorskie
89	35	Bukowiec	gm. w.	świecki	kujawsko-pomorskie	112	58	Boniewo	gm. w.	włocławski	kujawsko-pomorskie
90	36	Dragacz	gm. w.	świecki	kujawsko-pomorskie	113	59	Brześć Kujawski	gm. m-w.	włocławski	kujawsko-pomorskie
91	37	Lniano	gm. w.	świecki	kujawsko-pomorskie	114	60	Fabianki	gm. w.	włocławski	kujawsko-pomorskie
92	38	Pruszcz	gm. w.	świecki	kujawsko-pomorskie	115	61	Lubanie	gm. w.	włocławski	kujawsko-pomorskie
93	39	Świekatowo	gm. w.	świecki	kujawsko-pomorskie	116	62	Gąsawa	gm. w.	żniński	kujawsko-pomorskie
94	40	Warlubie	gm. w.	świecki	kujawsko-pomorskie	117	1	Biała Podlaska	gm. w.	białski	lubelskie
95	41	Chełmża	gm. w.	toruński	kujawsko-pomorskie	118	2	Drelów	gm. w.	białski	lubelskie
96	42	Czernikowo	gm. w.	toruński	kujawsko-pomorskie	119	3	Janów Podlaski	gm. w.	białski	lubelskie
97	43	Lubicz	gm. w.	toruński	kujawsko-pomorskie	120	4	Kodeń	gm. w.	białski	lubelskie
98	44	Łubianka	gm. w.	toruński	kujawsko-pomorskie	121	5	Konstantynów	gm. w.	białski	lubelskie
99	45	Łysomice	gm. w.	toruński	kujawsko-pomorskie	122	6	Międzyrzec Podlaski	gm. w.	białski	lubelskie
100	46	Obrowo	gm. w.	toruński	kujawsko-pomorskie	123	7	Piszczac	gm. w.	białski	lubelskie
101	47	Wielka Nieszawka	gm. w.	toruński	kujawsko-pomorskie	124	8	Terespol	gm. w.	białski	lubelskie
102	48	Zławieś Wielka	gm. w.	toruński	kujawsko-pomorskie	125	9	Tuczna	gm. w.	białski	lubelskie
103	49	Cekcyn	gm. w.	tucholski	kujawsko-pomorskie	126	10	Wisznice	gm. w.	białski	lubelskie
104	50	Gostycyn	gm. w.	tucholski	kujawsko-pomorskie	127	11	Zalesie	gm. w.	białski	lubelskie
105	51	Kęsowo	gm. w.	tucholski	kujawsko-pomorskie	128	12	Biszcza	gm. w.	biłgorajski	lubelskie
106	52	Lubiewo	gm. w.	tucholski	kujawsko-pomorskie	129	13	Potok Górny	gm. w.	biłgorajski	lubelskie
107	53	Śliwice	gm. w.	tucholski	kujawsko-pomorskie	130	14	Białopole	gm. w.	chełmski	lubelskie

Lp.	Lp. wg woj.	Gmina	Rodzaj	Powiat	Województwo	Lp.	Lp. wg woj.	Gmina	Rodzaj	Powiat	Województwo
131	15	Chełm	gm. w.	chełmski	lubelskie	154	38	Hanna	gm. w.	włodawski	lubelskie
132	16	Dubienka	gm. w.	chełmski	lubelskie	155	39	Komarów-Osada	gm. w.	zamojski	lubelskie
133	17	Leśniowice	gm. w.	chełmski	lubelskie	156	40	Skierbieszów	gm. w.	zamojski	lubelskie
134	18	Modliborzyce	gm. m-w.	janowski	lubelskie	157	1	Bobrowice	gm. w.	krośnieński	lubuskie
135	19	Krasnystaw	gm. w.	krasnostawski	lubelskie	158	2	Bytnica	gm. w.	krośnieński	lubuskie
136	20	Gościeradów	gm. w.	kraśnicki	lubelskie	159	3	Przytoczna	gm. w.	międzyrzecki	lubuskie
137	21	Szastarka	gm. w.	kraśnicki	lubelskie	160	4	Pszczew	gm. w.	międzyrzecki	lubuskie
138	22	Trzydnik Duży	gm. w.	kraśnicki	lubelskie	161	5	Zwierzyn	gm. w.	strzelecko-drezdenecki	lubuskie
139	23	Abramów	gm. w.	lubartowski	lubelskie	162	6	Lubrza	gm. w.	świebodziński	lubuskie
140	24	Firlej	gm. w.	lubartowski	lubelskie	163	7	Łągów	gm. w.	świebodziński	lubuskie
141	25	Lubartów	gm. w.	lubartowski	lubelskie	164	8	Skąpe	gm. w.	świebodziński	lubuskie
142	26	Niedźwiada	gm. w.	lubartowski	lubelskie	165	9	Babimost	gm. m-w.	zielonogórski	lubuskie
143	27	Ostrówek	gm. w.	lubartowski	lubelskie	166	10	Kargowa	gm. m-w.	zielonogórski	lubuskie
144	28	Garbów	gm. w.	lubelski	lubelskie	167	11	Świdnica	gm. w.	zielonogórski	lubuskie
145	29	Strzyżewice	gm. w.	lubelski	lubelskie	168	12	Trzebiechów	gm. w.	zielonogórski	lubuskie
146	30	Wólka	gm. w.	lubelski	lubelskie	169	13	Małomice	gm. m-w.	żagański	lubuskie
147	31	Spiczyn	gm. w.	łęczyński	lubelskie	170	14	Niegostawice	gm. w.	żagański	lubuskie
148	32	Łuków	gm. w.	łukowski	lubelskie	171	15	Lipinki Łużyckie	gm. w.	żarski	lubuskie
149	33	Stoczek Łukowski	gm. w.	łukowski	lubelskie	172	1	Drużbice	gm. w.	bełchatowski	łódzkie
150	34	Końskowola	gm. w.	puławski	lubelskie	173	2	Kleszczów	gm. w.	bełchatowski	łódzkie
151	35	Żyrzyn	gm. w.	puławski	lubelskie	174	3	Rusiec	gm. w.	bełchatowski	łódzkie
152	36	Kłoczew	gm. w.	rycki	lubelskie	175	4	Szczerców	gm. w.	bełchatowski	łódzkie
153	37	Mełgiew	gm. w.	świdnicki	lubelskie	176	5	Dmosin	gm. w.	brzeziński	łódzkie

Lp.	Lp. wg woj.	Gmina	Rodzaj	Powiat	Województwo	Lp.	Lp. wg woj.	Gmina	Rodzaj	Powiat	Województwo
177	6	Jeżów	gm. w.	brzeziński	łódzkie	200	29	Sulmierzyce	gm. w.	pajęczański	łódzkie
178	7	Rogów	gm. w.	brzeziński	łódzkie	201	30	Grabica	gm. w.	piotrkowski	łódzkie
179	8	Oporów	gm. w.	kutnowski	łódzkie	202	31	Łęki Szlacheckie	gm. w.	piotrkowski	łódzkie
180	9	Góra Świętej Małgorzaty	gm. w.	łęczycki	łódzkie	203	32	Rozprza	gm. w.	piotrkowski	łódzkie
181	10	Witonia	gm. w.	łęczycki	łódzkie	204	33	Pęczniew	gm. w.	poddębicki	łódzkie
182	11	Domaniewice	gm. w.	łowicki	łódzkie	205	34	Poddębice	gm. m-w.	poddębicki	łódzkie
183	12	Kiernoza	gm. w.	łowicki	łódzkie	206	35	Wartkowice	gm. w.	poddębicki	łódzkie
184	13	Kocierzew Południowy	gm. w.	łowicki	łódzkie	207	36	Zadzim	gm. w.	poddębicki	łódzkie
185	14	Łowicz	gm. w.	łowicki	łódzkie	208	37	Gidle	gm. w.	radomszczański	łódzkie
186	15	Nieborów	gm. w.	łowicki	łódzkie	209	38	Gomunice	gm. w.	radomszczański	łódzkie
187	16	Zduny	gm. w.	łowicki	łódzkie	210	39	Kodrąb	gm. w.	radomszczański	łódzkie
188	17	Andrespol	gm. w.	łódzki wschodni	łódzkie	211	40	Ładzice	gm. w.	radomszczański	łódzkie
189	18	Brójce	gm. w.	łódzki wschodni	łódzkie	212	41	Żytno	gm. w.	radomszczański	łódzkie
190	19	Nowosolna	gm. w.	łódzki wschodni	łódzkie	213	42	Biała Rawska	gm. m-w.	rawski	łódzkie
191	20	Rzgów	gm. m-w.	łódzki wschodni	łódzkie	214	43	Cielądz	gm. w.	rawski	łódzkie
192	21	Mniszków	gm. w.	opoczyński	łódzkie	215	44	Rawa Mazowiecka	gm. w.	rawski	łódzkie
193	22	Paradyż	gm. w.	opoczyński	łódzkie	216	45	Regnów	gm. w.	rawski	łódzkie
194	23	Poświętne	gm. w.	opoczyński	łódzkie	217	46	Sadkowice	gm. w.	rawski	łódzkie
195	24	Dłutów	gm. w.	pabianicki	łódzkie	218	47	Błaszki	gm. m-w.	sieradzki	łódzkie
196	25	Dobroń	gm. w.	pabianicki	łódzkie	219	48	Brzeźnio	gm. w.	sieradzki	łódzkie
197	26	Lutomiersk	gm. w.	pabianicki	łódzkie	220	49	Burzenin	gm. w.	sieradzki	łódzkie
198	27	Pajęczno	gm. m-w.	pajęczański	łódzkie	221	50	Goszczanów	gm. w.	sieradzki	łódzkie
199	28	Rząśnia	gm. w.	pajęczański	łódzkie	222	51	Klonowa	gm. w.	sieradzki	łódzkie

Lp.	Lp. wg woj.	Gmina	Rodzaj	Powiat	Województwo	Lp.	Lp. wg woj.	Gmina	Rodzaj	Powiat	Województwo
223	52	Głuchów	gm. w.	skierniewicki	łódzkie	246	75	Głowno	gm. w.	zgierski	łódzkie
224	53	Godzianów	gm. w.	skierniewicki	łódzkie	247	76	Ozorków	gm. w.	zgierski	łódzkie
225	54	Kowiesy	gm. w.	skierniewicki	łódzkie	248	77	Parzęczew	gm. w.	zgierski	łódzkie
226	55	Lipce Reymontowskie	gm. w.	skierniewicki	łódzkie	249	78	Stryków	gm. m-w.	zgierski	łódzkie
227	56	Maków	gm. w.	skierniewicki	łódzkie	250	79	Zgierz	gm. w.	zgierski	łódzkie
228	57	Nowy Kawęczyn	gm. w.	skierniewicki	łódzkie	251	1	Rzezawa	gm. w.	bocheński	małopolskie
229	58	Skierniewice	gm. w.	skierniewicki	łódzkie	252	2	Iwkowa	gm. w.	brzeski	małopolskie
230	59	Słupia	gm. w.	skierniewicki	łódzkie	253	3	Szczurowa	gm. w.	brzeski	małopolskie
231	60	Budziszewice	gm. w.	tomaszowski	łódzkie	254	4	Babice	gm. w.	chrzanowski	małopolskie
232	61	Czerniewice	gm. w.	tomaszowski	łódzkie	255	5	Mędrzechów	gm. w.	dąbrowski	małopolskie
233	62	Inowódz	gm. w.	tomaszowski	łódzkie	256	6	Olesno	gm. w.	dąbrowski	małopolskie
234	63	Lubochnia	gm. w.	tomaszowski	łódzkie	257	7	Radgoszcz	gm. w.	dąbrowski	małopolskie
235	64	Rokiciny	gm. w.	tomaszowski	łódzkie	258	8	Moszczenica	gm. w.	gorlicki	małopolskie
236	65	Rzeczyca	gm. w.	tomaszowski	łódzkie	259	9	Ropa	gm. w.	gorlicki	małopolskie
237	66	Tomaszów Mazowiecki	gm. w.	tomaszowski	łódzkie	260	10	Sękowa	gm. w.	gorlicki	małopolskie
238	67	Ujazd	gm. w.	tomaszowski	łódzkie	261	11	Uście Gorlickie	gm. w.	gorlicki	małopolskie
239	68	Żelechlinek	gm. w.	tomaszowski	łódzkie	262	12	Czernichów	gm. w.	krakowski	małopolskie
240	69	Biała	gm. w.	wieluński	łódzkie	263	13	Zielonki	gm. w.	krakowski	małopolskie
241	70	Konopnica	gm. w.	wieluński	łódzkie	264	14	Dobra	gm. w.	limanowski	małopolskie
242	71	Mokrsko	gm. w.	wieluński	łódzkie	265	15	Jodłownik	gm. w.	limanowski	małopolskie
243	72	Pątnów	gm. w.	wieluński	łódzkie	266	16	Słopnice	gm. w.	limanowski	małopolskie
244	73	Szadek	gm. m-w.	zduńskowolski	łódzkie	267	17	Gołcza	gm. w.	miechowski	małopolskie
245	74	Zduńska Wola	gm. w.	zduńskowolski	łódzkie	268	18	Książ Wielki	gm. w.	miechowski	małopolskie

Lp.	Lp. wg woj.	Gmina	Rodzaj	Powiat	Województwo	Lp.	Lp. wg woj.	Gmina	Rodzaj	Powiat	Województwo
269	19	Raciechowice	gm. w.	myślenicki	małopolskie	292	12	Pniewy	gm. w.	grójecki	mazowieckie
270	20	Korzenna	gm. w.	nowosądecki	małopolskie	293	13	Jabłonna	gm. w.	legionowski	mazowieckie
271	21	Łososina Dolna	gm. w.	nowosądecki	małopolskie	294	14	Nieporęt	gm. w.	legionowski	mazowieckie
272	22	Jabłonna	gm. w.	nowotarski	małopolskie	295	15	Serock	gm. m-w.	legionowski	mazowieckie
273	23	Lipnica Wielka	gm. w.	nowotarski	małopolskie	296	16	Wieliszew	gm. w.	legionowski	mazowieckie
274	24	Ochotnica Dolna	gm. w.	nowotarski	małopolskie	297	17	Huslew	gm. w.	łosicki	mazowieckie
275	25	Koniusza	gm. w.	proszowicki	małopolskie	298	18	Olszanka	gm. w.	łosicki	mazowieckie
276	26	Koszyce	gm. m-w.	proszowicki	małopolskie	299	19	Sarnaki	gm. w.	łosicki	mazowieckie
277	27	Ciężkowice	gm. m-w.	tarnowski	małopolskie	300	20	Sypniewo	gm. w.	makowski	mazowieckie
278	28	Tarnów	gm. w.	tarnowski	małopolskie	301	21	Cegłów	gm. w.	miński	mazowieckie
279	29	Biskupice	gm. w.	wielicki	małopolskie	302	22	Dębe Wielkie	gm. w.	miński	mazowieckie
280	30	Kłaj	gm. w.	wielicki	małopolskie	303	23	Jakubów	gm. w.	miński	mazowieckie
281	1	Gołymin-Ośrodek	gm. w.	ciechanowski	mazowieckie	304	24	Kałużyn	gm. m-w.	miński	mazowieckie
282	2	Grudusk	gm. w.	ciechanowski	mazowieckie	305	25	Mińsk Mazowiecki	gm. w.	miński	mazowieckie
283	3	Opinogóra Górna	gm. w.	ciechanowski	mazowieckie	306	26	Mrozy	gm. m-w.	miński	mazowieckie
284	4	Sobolew	gm. w.	garwoliński	mazowieckie	307	27	Siennica	gm. w.	miński	mazowieckie
285	5	Gostynin	gm. w.	gostyniński	mazowieckie	308	28	Stanisławów	gm. w.	miński	mazowieckie
286	6	Sanniki	gm. w.	gostyniński	mazowieckie	309	29	Szreńsk	gm. w.	mławski	mazowieckie
287	7	Szczawin Kościelny	gm. w.	gostyniński	mazowieckie	310	30	Wieczfnia Kościelna	gm. w.	mławski	mazowieckie
288	8	Jaktorów	gm. w.	grodziski	mazowieckie	311	31	Czosnów	gm. w.	nowodworski	mazowieckie
289	9	Żabia Wola	gm. w.	grodziski	mazowieckie	312	32	Nasielsk	gm. m-w.	nowodworski	mazowieckie
290	10	Belsk Duży	gm. w.	grójecki	mazowieckie	313	33	Pomiechówek	gm. w.	nowodworski	mazowieckie
291	11	Jasieniec	gm. w.	grójecki	mazowieckie	314	34	Zakroczym	gm. m-w.	nowodworski	mazowieckie

Lp.	Lp. wg woj.	Gmina	Rodzaj	Powiat	Województwo	Lp.	Lp. wg woj.	Gmina	Rodzaj	Powiat	Województwo
315	35	Łyse	gm. w.	ostrołęcki	mazowieckie	338	58	Słupno	gm. w.	płocki	mazowieckie
316	36	Rzekuń	gm. w.	ostrołęcki	mazowieckie	339	59	Wyszogród	gm. m-w.	płocki	mazowieckie
317	37	Andrzejewo	gm. w.	ostrowski	mazowieckie	340	60	Naruszewo	gm. w.	płoński	mazowieckie
318	38	Małkinia Górna	gm. w.	ostrowski	mazowieckie	341	61	Płońsk	gm. w.	płoński	mazowieckie
319	39	Szulborze Wielkie	gm. w.	ostrowski	mazowieckie	342	62	Raciąż	gm. w.	płoński	mazowieckie
320	40	Wąsewo	gm. w.	ostrowski	mazowieckie	343	63	Załuski	gm. w.	płoński	mazowieckie
321	41	Celestynów	gm. w.	otwocki	mazowieckie	344	64	Michałowice	gm. w.	pruskowski	mazowieckie
322	42	Karczew	gm. m-w.	otwocki	mazowieckie	345	65	Przasnysz	gm. w.	przasnyski	mazowieckie
323	43	Koźbiel	gm. w.	otwocki	mazowieckie	346	66	Borkowice	gm. w.	przysuski	mazowieckie
324	44	Sobienie-Jeziory	gm. w.	otwocki	mazowieckie	347	67	Gielniów	gm. w.	przysuski	mazowieckie
325	45	Wiązowna	gm. w.	otwocki	mazowieckie	348	68	Odrzywół	gm. w.	przysuski	mazowieckie
326	46	Góra Kalwaria	gm. m-w.	piaseczyński	mazowieckie	349	69	Wieniawa	gm. w.	przysuski	mazowieckie
327	47	Lesznówola	gm. w.	piaseczyński	mazowieckie	350	70	Świercze	gm. w.	pułtuski	mazowieckie
328	48	Prażmów	gm. w.	piaseczyński	mazowieckie	351	71	Winnica	gm. w.	pułtuski	mazowieckie
329	49	Tarczyn	gm. m-w.	piaseczyński	mazowieckie	352	72	Przytyk	gm. w.	radomski	mazowieckie
330	50	Bodzanów	gm. w.	płocki	mazowieckie	353	73	Kotuń	gm. w.	siedlecki	mazowieckie
331	51	Brudzeń Duży	gm. w.	płocki	mazowieckie	354	74	Przesmyki	gm. w.	siedlecki	mazowieckie
332	52	Bulkowo	gm. w.	płocki	mazowieckie	355	75	Wiśniew	gm. w.	siedlecki	mazowieckie
333	53	Drobin	gm. m-w.	płocki	mazowieckie	356	76	Wodynie	gm. w.	siedlecki	mazowieckie
334	54	Łąck	gm. w.	płocki	mazowieckie	357	77	Itów	gm. w.	sochaczewski	mazowieckie
335	55	Mała Wieś	gm. w.	płocki	mazowieckie	358	78	Młodzieszyn	gm. w.	sochaczewski	mazowieckie
336	56	Radzanowo	gm. w.	płocki	mazowieckie	359	79	Nowa Sucha	gm. w.	sochaczewski	mazowieckie
337	57	Słubice	gm. w.	płocki	mazowieckie	360	80	Teresin	gm. w.	sochaczewski	mazowieckie

Lp.	Lp. wg woj.	Gmina	Rodzaj	Powiat	Województwo	Lp.	Lp. wg woj.	Gmina	Rodzaj	Powiat	Województwo
361	81	Repki	gm. w.	sokołowski	mazowieckie	384	3	Pokój	gm. w.	namysłowski	opolskie
362	82	Izabelin	gm. w.	warszawski zachodni	mazowieckie	385	4	Świerców	gm. w.	namysłowski	opolskie
363	83	Kampinos	gm. w.	warszawski zachodni	mazowieckie	386	5	Radłów	gm. w.	oleski	opolskie
364	84	Łomianki	gm. m-w.	warszawski zachodni	mazowieckie	387	6	Rudniki	gm. w.	oleski	opolskie
365	85	Stare Babice	gm. w.	warszawski zachodni	mazowieckie	388	7	Zębowice	gm. w.	oleski	opolskie
366	86	Grębków	gm. w.	węgrowski	mazowieckie	389	8	Dobrzeń Wielki	gm. w.	opolski	opolskie
367	87	Liw	gm. w.	węgrowski	mazowieckie	390	9	Popielów	gm. w.	opolski	opolskie
368	88	Sadowne	gm. w.	węgrowski	mazowieckie	391	10	Lubrza	gm. w.	prudnicki	opolskie
369	89	Stoczek	gm. w.	węgrowski	mazowieckie	392	1	Lutowiska	gm. w.	bieszczadzki	podkarpackie
370	90	Dąbrówka	gm. w.	wołomiński	mazowieckie	393	2	Dydnia	gm. w.	brzozowski	podkarpackie
371	91	Jadów	gm. w.	wołomiński	mazowieckie	394	3	Pawłosiów	gm. w.	jarosławski	podkarpackie
372	92	Klembów	gm. w.	wołomiński	mazowieckie	395	4	Radymno	gm. w.	jarosławski	podkarpackie
373	93	Poświętne	gm. w.	wołomiński	mazowieckie	396	5	Rokietnica	gm. w.	jarosławski	podkarpackie
374	94	Strachówka	gm. w.	wołomiński	mazowieckie	397	6	Skołyszyn	gm. w.	jasielski	podkarpackie
375	95	Brańszczyk	gm. w.	wyszkowski	mazowieckie	398	7	Chorkówka	gm. w.	krośnieński	podkarpackie
376	96	Długosiodło	gm. w.	wyszkowski	mazowieckie	399	8	Korczyn	gm. w.	krośnieński	podkarpackie
377	97	Rząśnik	gm. w.	wyszkowski	mazowieckie	400	9	Miejsce Piastowe	gm. w.	krośnieński	podkarpackie
378	98	Somianka	gm. w.	wyszkowski	mazowieckie	401	10	Baligród	gm. w.	leski	podkarpackie
379	99	Zabrodzie	gm. w.	wyszkowski	mazowieckie	402	11	Cisna	gm. w.	leski	podkarpackie
380	100	Mszczonów	gm. m-w.	żyrardowski	mazowieckie	403	12	Leżajsk	gm. w.	leżajski	podkarpackie
381	101	Puszcza Mariańska	gm. w.	żyrardowski	mazowieckie	404	13	Tuszów Narodowy	gm. w.	mielecki	podkarpackie
382	1	Skarbmierz	gm. w.	brzeski	opolskie	405	14	Harasiuki	gm. w.	nizański	podkarpackie
383	2	Byczyna	gm. m-w.	kluczborski	opolskie	406	15	Gać	gm. w.	przeworski	podkarpackie

Lp.	Lp. wg woj.	Gmina	Rodzaj	Powiat	Województwo	Lp.	Lp. wg woj.	Gmina	Rodzaj	Powiat	Województwo
407	16	Zarzecze	gm. w.	przeworski	podkarpackie	430	14	Puńsk	gm. w.	sejneński	podlaskie
408	17	Boguchwała	gm. m-w.	rzeszowski	podkarpackie	431	15	Milejczyce	gm. w.	siemiatycki	podlaskie
409	18	Kamień	gm. w.	rzeszowski	podkarpackie	432	16	Perlejewo	gm. w.	siemiatycki	podlaskie
410	19	Trzebownisko	gm. w.	rzeszowski	podkarpackie	433	17	Siemiatycze	gm. w.	siemiatycki	podlaskie
411	20	Besko	gm. w.	sanocki	podkarpackie	434	18	Janów	gm. w.	sokólski	podlaskie
412	21	Sanok	gm. w.	sanocki	podkarpackie	435	19	Korycin	gm. w.	sokólski	podlaskie
413	22	Zagórz	gm. m-w.	sanocki	podkarpackie	436	20	Kuźnica	gm. w.	sokólski	podlaskie
414	23	Zarszyn	gm. w.	sanocki	podkarpackie	437	21	Sokółka	gm. m-w.	sokólski	podlaskie
415	24	Pysznica	gm. w.	stalowowolski	podkarpackie	438	22	Suwałki	gm. w.	suwałski	podlaskie
416	25	Radomyśl nad Sanem	gm. w.	stalowowolski	podkarpackie	439	23	Czyżew	gm. m-w.	wysokomazowiecki	podlaskie
417	1	Płaska	gm. w.	augustowski	podlaskie	440	24	Kobylin-Borzymy	gm. w.	wysokomazowiecki	podlaskie
418	2	Turośl Kościelna	gm. w.	białostocki	podlaskie	441	25	Sokoły	gm. w.	wysokomazowiecki	podlaskie
419	3	Zawady	gm. w.	białostocki	podlaskie	442	26	Szumowo	gm. w.	zambrowski	podlaskie
420	4	Bielsk Podlaski	gm. w.	bielski	podlaskie	443	1	Trąbki Wielkie	gm. w.	gdański	pomorskie
421	5	Hajnówka	gm. w.	hajnowski	podlaskie	444	2	Kościerzyna	gm. w.	kościerski	pomorskie
422	6	Narewka	gm. w.	hajnowski	podlaskie	445	3	Gardeja	gm. w.	kwidzyński	pomorskie
423	7	Kolno	gm. w.	kolneński	podlaskie	446	4	Prabuty	gm. m-w.	kwidzyński	pomorskie
424	8	Mały Płock	gm. w.	kolneński	podlaskie	447	5	Lichnowy	gm. w.	malborski	pomorskie
425	9	Łomża	gm. w.	łomżyński	podlaskie	448	6	Miłoradz	gm. w.	malborski	pomorskie
426	10	Nowogród	gm. m-w.	łomżyński	podlaskie	449	7	Stegna	gm. w.	nowodworski	pomorskie
427	11	Piątnica	gm. w.	łomżyński	podlaskie	450	8	Sztutowo	gm. w.	nowodworski	pomorskie
428	12	Zbójna	gm. w.	łomżyński	podlaskie	451	9	Kosakowo	gm. w.	pucki	pomorskie
429	13	Krypno	gm. w.	moniecki	podlaskie	452	10	Główczyce	gm. w.	stąpski	pomorskie

Lp.	Lp. wg woj.	Gmina	Rodzaj	Powiat	Województwo	Lp.	Lp. wg woj.	Gmina	Rodzaj	Powiat	Województwo
453	11	Kobylnica	gm. w.	słupski	pomorskie	476	10	Olsztyn	gm. w.	częstochoowski	śląskie
454	12	Potęgowo	gm. w.	słupski	pomorskie	477	11	Przyrów	gm. w.	częstochoowski	śląskie
455	13	Słupsk	gm. w.	słupski	pomorskie	478	12	Toszek	gm. m-w.	gliwicki	śląskie
456	14	Ustka	gm. w.	słupski	pomorskie	479	13	Miedźno	gm. w.	kłobucki	śląskie
457	15	Bobowo	gm. w.	starogardzki	pomorskie	480	14	Panki	gm. w.	kłobucki	śląskie
458	16	Kaliska	gm. w.	starogardzki	pomorskie	481	15	Ciasna	gm. w.	lubliniecki	śląskie
459	17	Osiek	gm. w.	starogardzki	pomorskie	482	16	Kochanowice	gm. w.	lubliniecki	śląskie
460	18	Skórcz	gm. w.	starogardzki	pomorskie	483	17	Pawonków	gm. w.	lubliniecki	śląskie
461	19	Smętowo Graniczne	gm. w.	starogardzki	pomorskie	484	18	Pawłowice	gm. w.	pszczyński	śląskie
462	20	Starogard Gdański	gm. w.	starogardzki	pomorskie	485	19	Suszec	gm. w.	pszczyński	śląskie
463	21	Morzeszczyn	gm. w.	tczewski	pomorskie	486	20	Zbrostawice	gm. w.	tarnogórski	śląskie
464	22	Pelplin	gm. m-w.	tczewski	pomorskie	487	21	Kroczyce	gm. w.	zawierciański	śląskie
465	23	Subkowy	gm. w.	tczewski	pomorskie	488	22	Łękawica	gm. w.	żywiecki	śląskie
466	24	Gniewino	gm. w.	wejherowski	pomorskie	489	1	Nowy Korczyn	gm. m-w.	buski	świętokrzyskie
467	1	Jasienica	gm. w.	bielski	śląskie	490	2	Solec-Zdrój	gm. w.	buski	świętokrzyskie
468	2	Jaworze	gm. w.	bielski	śląskie	491	3	Nagłowice	gm. w.	jędrzejowski	świętokrzyskie
469	3	Goleszów	gm. w.	cieszyński	śląskie	492	4	Sędziszów	gm. m-w.	jędrzejowski	świętokrzyskie
470	4	Istebna	gm. w.	cieszyński	śląskie	493	5	Sobków	gm. w.	jędrzejowski	świętokrzyskie
471	5	Strumień	gm. m-w.	cieszyński	śląskie	494	6	Wodzisław	gm. w.	jędrzejowski	świętokrzyskie
472	6	Dąbrowa Zielona	gm. w.	częstochoowski	śląskie	495	7	Czarnocin	gm. w.	kazimierski	świętokrzyskie
473	7	Janów	gm. w.	częstochoowski	śląskie	496	8	Opatowiec	gm. m-w.	kazimierski	świętokrzyskie
474	8	Kłomnice	gm. w.	częstochoowski	śląskie	497	9	Skalbmierz	gm. m-w.	kazimierski	świętokrzyskie
475	9	Kruszyna	gm. w.	częstochoowski	śląskie	498	10	Bieliny	gm. w.	kielecki	świętokrzyskie

Lp.	Lp. wg woj.	Gmina	Rodzaj	Powiat	Województwo	Lp.	Lp. wg woj.	Gmina	Rodzaj	Powiat	Województwo
499	11	Bodzentyn	gm. m-w.	kielecki	świętokrzyskie	522	6	Milejewo	gm. w.	elbląski	warmińsko-mazurskie
500	12	Daleszyce	gm. m-w.	kielecki	świętokrzyskie	523	7	Młynary	gm. m-w.	elbląski	warmińsko-mazurskie
501	13	Górno	gm. w.	kielecki	świętokrzyskie	524	8	Etł	gm. w.	etcki	warmińsko-mazurskie
502	14	Miedziana Góra	gm. w.	kielecki	świętokrzyskie	525	9	Stare Juchy	gm. w.	etcki	warmińsko-mazurskie
503	15	Mniów	gm. w.	kielecki	świętokrzyskie	526	10	Giżycko	gm. w.	giżycki	warmińsko-mazurskie
504	16	Morawica	gm. m-w.	kielecki	świętokrzyskie	527	11	Banie Mazurskie	gm. w.	gołdapski	warmińsko-mazurskie
505	17	Nowiny	gm. w.	kielecki	świętokrzyskie	528	12	Kielce	gm. m-w.	iławski	warmińsko-mazurskie
506	18	Piekoszów	gm. w.	kielecki	świętokrzyskie	529	13	Kętrzyn	gm. w.	kętrzyński	warmińsko-mazurskie
507	19	Strawczyn	gm. w.	kielecki	świętokrzyskie	530	14	Nowe Miasto Lubawskie	gm. w.	nowomiejski	warmińsko-mazurskie
508	20	Baćkowice	gm. w.	opatowski	świętokrzyskie	531	15	Dywity	gm. w.	olsztyński	warmińsko-mazurskie
509	21	Sadowie	gm. w.	opatowski	świętokrzyskie	532	16	Gietrzwałd	gm. w.	olsztyński	warmińsko-mazurskie
510	22	Bodzechów	gm. w.	ostrowiecki	świętokrzyskie	533	17	Purda	gm. w.	olsztyński	warmińsko-mazurskie
511	23	Kije	gm. w.	pińczowski	świętokrzyskie	534	18	Stawiguda	gm. w.	olsztyński	warmińsko-mazurskie
512	24	Złota	gm. w.	pińczowski	świętokrzyskie	535	19	Świątki	gm. w.	olsztyński	warmińsko-mazurskie
513	25	Dwikozy	gm. w.	sandomierski	świętokrzyskie	536	20	Biała Piska	gm. m-w.	piski	warmińsko-mazurskie
514	26	Obrazów	gm. w.	sandomierski	świętokrzyskie	537	21	Orzysz	gm. m-w.	piski	warmińsko-mazurskie
515	27	Łączna	gm. w.	skarżyski	świętokrzyskie	538	22	Jedwabno	gm. w.	szczycieński	warmińsko-mazurskie
516	28	Rytwiany	gm. w.	staszowski	świętokrzyskie	539	23	Rozogi	gm. w.	szczycieński	warmińsko-mazurskie
517	1	Górowo Iławeckie	gm. w.	bartoszycki	warmińsko-mazurskie	540	24	Świątajno	gm. w.	szczycieński	warmińsko-mazurskie
518	2	Braniewo	gm. w.	braniewski	warmińsko-mazurskie	541	1	Budzyń	gm. w.	chodzieski	wielkopolskie
519	3	Pieniężno	gm. m-w.	braniewski	warmińsko-mazurskie	542	2	Chodzież	gm. w.	chodzieski	wielkopolskie
520	4	Działdowo	gm. w.	działdowski	warmińsko-mazurskie	543	3	Margonin	gm. m-w.	chodzieski	wielkopolskie
521	5	Gronowo Elbląskie	gm. w.	elbląski	warmińsko-mazurskie	544	4	Szamocin	gm. m-w.	chodzieski	wielkopolskie

Lp.	Lp. wg woj.	Gmina	Rodzaj	Powiat	Województwo	Lp.	Lp. wg woj.	Gmina	Rodzaj	Powiat	Województwo
545	5	Czarnków	gm. w.	czarnkowsko-trzcianecki	wielkopolskie	568	28	Przedecz	gm. m-w.	kolski	wielkopolskie
546	6	Lubasz	gm. w.	czarnkowsko-trzcianecki	wielkopolskie	569	29	Kazimierz Biskupi	gm. w.	koniński	wielkopolskie
547	7	Trzcianka	gm. m-w.	czarnkowsko-trzcianecki	wielkopolskie	570	30	Stare Miasto	gm. w.	koniński	wielkopolskie
548	8	Kiszkowo	gm. w.	gnieźnieński	wielkopolskie	571	31	Wierzbinek	gm. w.	koniński	wielkopolskie
549	9	Mieleszyn	gm. w.	gnieźnieński	wielkopolskie	572	32	Czempień	gm. m-w.	kościański	wielkopolskie
550	10	Borek Wielkopolski	gm. m-w.	gostyński	wielkopolskie	573	33	Kościan	gm. w.	kościański	wielkopolskie
551	11	Krobia	gm. m-w.	gostyński	wielkopolskie	574	34	Krzemieniewo	gm. w.	leszczyński	wielkopolskie
552	12	Pępowo	gm. w.	gostyński	wielkopolskie	575	35	Lipno	gm. w.	leszczyński	wielkopolskie
553	13	Pogorzela	gm. m-w.	gostyński	wielkopolskie	576	36	Święciechowa	gm. w.	leszczyński	wielkopolskie
554	14	Granowo	gm. w.	grodziski	wielkopolskie	577	37	Wijewo	gm. w.	leszczyński	wielkopolskie
555	15	Jaraczewo	gm. m-w.	jarociński	wielkopolskie	578	38	Chrzypsko Wielkie	gm. w.	międzychodzki	wielkopolskie
556	16	Blizanów	gm. w.	kaliski	wielkopolskie	579	39	Kwilcz	gm. w.	międzychodzki	wielkopolskie
557	17	Brzeziny	gm. w.	kaliski	wielkopolskie	580	40	Kuślin	gm. w.	nowotomyski	wielkopolskie
558	18	Koźminek	gm. w.	kaliski	wielkopolskie	581	41	Miedzichowo	gm. w.	nowotomyski	wielkopolskie
559	19	Mycielin	gm. w.	kaliski	wielkopolskie	582	42	Oborniki	gm. m-w.	obornicki	wielkopolskie
560	20	Opatówek	gm. m-w.	kaliski	wielkopolskie	583	43	Odolanów	gm. m-w.	ostrowski	wielkopolskie
561	21	Baranów	gm. w.	kępiński	wielkopolskie	584	44	Ostrów Wielkopolski	gm. w.	ostrowski	wielkopolskie
562	22	Bralin	gm. w.	kępiński	wielkopolskie	585	45	Raszków	gm. m-w.	ostrowski	wielkopolskie
563	23	Łęka Opatowska	gm. w.	kępiński	wielkopolskie	586	46	Sieroszewice	gm. w.	ostrowski	wielkopolskie
564	24	Rychtal	gm. w.	kępiński	wielkopolskie	587	47	Czajków	gm. w.	ostrzeszowski	wielkopolskie
565	25	Trzcinica	gm. w.	kępiński	wielkopolskie	588	48	Doruchów	gm. w.	ostrzeszowski	wielkopolskie
566	26	Grzegorzew	gm. w.	kolski	wielkopolskie	589	49	Grabów nad Prosną	gm. m-w.	ostrzeszowski	wielkopolskie
567	27	Olszówka	gm. w.	kolski	wielkopolskie	590	50	Kobyła Góra	gm. w.	ostrzeszowski	wielkopolskie

Lp.	Lp. wg woj.	Gmina	Rodzaj	Powiat	Województwo	Lp.	Lp. wg woj.	Gmina	Rodzaj	Powiat	Województwo
591	51	Kraszewice	gm. w.	ostrzeszowski	wielkopolskie	614	74	Zaniemyśl	gm. w.	średzki	wielkopolskie
592	52	Kaczory	gm. w.	pilski	wielkopolskie	615	75	Brodnica	gm. w.	śremski	wielkopolskie
593	53	Szydłowo	gm. w.	pilski	wielkopolskie	616	76	Dolsk	gm. m-w.	śremski	wielkopolskie
594	54	Ujście	gm. m-w.	pilski	wielkopolskie	617	77	Książ Wielkopolski	gm. m-w.	śremski	wielkopolskie
595	55	Czerwonak	gm. w.	poznański	wielkopolskie	618	78	Śrem	gm. m-w.	śremski	wielkopolskie
596	56	Dopiewo	gm. w.	poznański	wielkopolskie	619	79	Kawęczyn	gm. w.	turecki	wielkopolskie
597	57	Kleszczewo	gm. w.	poznański	wielkopolskie	620	80	Przykona	gm. w.	turecki	wielkopolskie
598	58	Komorniki	gm. w.	poznański	wielkopolskie	621	81	Tuliszków	gm. m-w.	turecki	wielkopolskie
599	59	Rokietnica	gm. w.	poznański	wielkopolskie	622	82	Turek	gm. w.	turecki	wielkopolskie
600	60	Stęszew	gm. m-w.	poznański	wielkopolskie	623	83	Damasławek	gm. w.	wągrowiecki	wielkopolskie
601	61	Suchy Las	gm. w.	poznański	wielkopolskie	624	84	Mieścisko	gm. w.	wągrowiecki	wielkopolskie
602	62	Tarnowo Podgórne	gm. w.	poznański	wielkopolskie	625	85	Wapno	gm. w.	wągrowiecki	wielkopolskie
603	63	Bojanowo	gm. m-w.	rawicki	wielkopolskie	626	86	Wągrowiec	gm. w.	wągrowiecki	wielkopolskie
604	64	Miejska Górka	gm. m-w.	rawicki	wielkopolskie	627	87	Nekla	gm. m-w.	wrzesiński	wielkopolskie
605	65	Pakosław	gm. w.	rawicki	wielkopolskie	628	1	Drawsko Pomorskie	gm. m-w.	drawski	zachodniopomorskie
606	66	Lądek	gm. w.	śłupecki	wielkopolskie	629	2	Wierzchowo	gm. w.	drawski	zachodniopomorskie
607	67	Orchowo	gm. w.	śłupecki	wielkopolskie	630	3	Widuchowa	gm. w.	gryfiński	zachodniopomorskie
608	68	Powidz	gm. w.	śłupecki	wielkopolskie	631	4	Gościno	gm. m-w.	kołobrzeski	zachodniopomorskie
609	69	Strzałkowo	gm. w.	śłupecki	wielkopolskie	632	5	Kołobrzeg	gm. w.	kołobrzeski	zachodniopomorskie
610	70	Duszniki	gm. w.	szamotulski	wielkopolskie	633	6	Ustronie Morskie	gm. w.	kołobrzeski	zachodniopomorskie
611	71	Kaźmierz	gm. w.	szamotulski	wielkopolskie	634	7	Będzino	gm. w.	koszaliński	zachodniopomorskie
612	72	Obrzycko	gm. w.	szamotulski	wielkopolskie	635	8	Biesiekierz	gm. w.	koszaliński	zachodniopomorskie
613	73	Krzykosy	gm. w.	średzki	wielkopolskie	636	9	Mielno	gm. m-w.	koszaliński	zachodniopomorskie

Lp.	Lp. wg woj.	Gmina	Rodzaj	Powiat	Województwo
637	10	Boleszkowice	gm. w.	myśliborski	zachodniopomorskie
638	11	Darłowo	gm. w.	ślawieński	zachodniopomorskie
639	12	Sławno	gm. w.	ślawieński	zachodniopomorskie
640	13	Dolice	gm. w.	stargardzki	zachodniopomorskie
641	14	Suchań	gm. m-w.	stargardzki	zachodniopomorskie
642	15	Rąbino	gm. w.	świdwiński	zachodniopomorskie
643	16	Mirostawiec	gm. m-w.	wałeckie	zachodniopomorskie
644	17	Watcz	gm. w.	wałeckie	zachodniopomorskie

